

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

Біржовою Радою

ПрАТ «ФБ «ПЕРСПЕКТИВА»

Протокол № 25/09/01-01

від 01.09.2025 р.

«ЗАРЕЄСТРОВАНО»

**Національною комісією з цінних
паперів та фондового ринку**

Постанова № 34/21/3492/K01

від 19.12.2026 р.

Голова Біржової Ради

Голова Комісії

С.М. Антонов

Р.С. Магомедов

**ПРАВИЛА
функціонування фондового
багатостороннього торговельного майданчика
ПРИВАТНОГО АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА
«ФОНДОВА БІРЖА «ПЕРСПЕКТИВА»**

**м. Дніпро
2025 р.**

ЗМІСТ

РОЗДІЛ 1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ	3
РОЗДІЛ 2. ТЕРМІНИ ТА ВИЗНАЧЕННЯ	4
РОЗДІЛ 3. ПОРЯДОК ДОПУСКУ УЧАСНИКІВ ДО ТОРГІВ. ДОСТУП ДО ЕТС ОПЕРАТОРА	9
РОЗДІЛ 4. ДОПУСК АКТИВІВ ДО ТОРГІВ, ЗУПИНЕННЯ ТА СКАСУВАННЯ ДОПУСКУ	16
РОЗДІЛ 5. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ПРОВЕДЕННЯ ТОРГІВ. ПОДАННЯ ТА РЕЄСТРАЦІЯ ЗАЯВОК	20
РОЗДІЛ 6. ВЧИНЕННЯ ТА РЕЄСТРАЦІЯ ПРАВОЧИНІВ	23
РОЗДІЛ 7. РИНОК ЗАЯВОК (РИНОК БЕЗПЕРЕРВНОГО АУКЦІОНУ)	27
РОЗДІЛ 8. АДРЕСНИЙ РИНОК (РИНОК КОТИРУВАНЬ)	28
РОЗДІЛ 9. РИНОК АУКЦІОНУ	30
РОЗДІЛ 10. РИНОК РОЗМІЩЕННЯ	35
РОЗДІЛ 11. РИНОК РЕПО	38
РОЗДІЛ 12. ВИЗНАЧЕННЯ ЦІНИ АКТИВІВ, ДОПУЩЕНИХ ДО ТОРГІВ, ОПРИЛЮДНЕННЯ ЇХ СЕРЕДНЬОГО КУРСУ	43
РОЗДІЛ 13. СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ НА ФОНДОВОМУ БТМ	45
РОЗДІЛ 14. ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ КЛІРИНГУ ТА РОЗРАХУНКІВ НА ВИКОНАННЯ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ЗА ПРАВОЧИНАМИ. ВЗАЄМОДІЯ З ЦЕНТРАЛЬНИМ КОНТРАГЕНТОМ ТА ДЕПОЗИТАРІЯМИ ЦІННИХ ПАПЕРІВ	47
РОЗДІЛ 15. РОЗКРИТТЯ ІНФОРМАЦІЇ ПРО ФУНКЦІОНУВАННЯ БТМ ТА ЇЇ ОПРИЛЮДНЕННЯ	49
РОЗДІЛ 16. ЕТС ОПЕРАТОРА ТА ЇЇ ВИКОРИСТАННЯ	50
РОЗДІЛ 17. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТЕХНІЧНОЇ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ. ЕЛЕКТРОННИЙ ДОКУМЕНТООБІГ	53
РОЗДІЛ 18. ТОРГОВИЙ ТЕРМІНАЛ	56
РОЗДІЛ 19. ДІЇ ОПЕРАТОРА У РАЗІ ВИНИКНЕННЯ ОСОБЛИВИХ (НАДЗВИЧАЙНИХ) ОБСТАВИН	56
РОЗДІЛ 20. НЕДОПУЩЕННЯ ВИНИКНЕННЯ НЕВПОРЯДКОВАНИХ УМОВ ТОРГІВЛІ: ПОРЯДОК ДІЙ У ВИПАДКАХ ТЕХНІЧНИХ ЗБОЇВ ТА ЗАПОБІГАННЯ ПЕРЕВИЩЕННЮ ПРОПУСКНОЇ ЗДАТНОСТІ ЕТС	58
РОЗДІЛ 21. ЗУПИНЕННЯ ТОРГІВ У ВИПАДКУ ВИНИКНЕННЯ СИТУАЦІЇ ЦІНОВОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ	60
РОЗДІЛ 22. ЗАПОБІГАННЯ ЗЛОВЖИВАННЯМ НА БТМ	62
РОЗДІЛ 23. КОНТРОЛЬ ЗА ДОТРИМАННЯМ ПРАВИЛ ТА ЗАСТОСУВАННЯ САНКЦІЙ ЗА ЇХ ПОРУШЕННЯ	63
РОЗДІЛ 24. РОЗВ'ЯЗАННЯ СПОРІВ МІЖ УЧАСНИКАМИ ТОРГІВ	64
РОЗДІЛ 25. ВИЯВЛЕННЯ, ЗАПОБІГАННЯ ТА УСУНЕННЯ КОНФЛІКТУ ІНТЕРЕСІВ	65
РОЗДІЛ 26. РОЗМІРИ ПЛАТЕЖІВ ЗА ПОСЛУГИ ОПЕРАТОРА ТА ПОРЯДОК ЇХ СПЛАТИ	66
РОЗДІЛ 27. ПІДТРИМАННЯ ЛІКВІДНОСТІ АКТИВІВ, ДОПУЩЕНИХ ДО ТОРГІВ	66
РОЗДІЛ 28. ЗАКЛЮЧНІ ПОЛОЖЕННЯ	70

РОЗДІЛ 1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Правила функціонування фондового багатостороннього торговельного майданчика ПРИВАТНОГО АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА «ФОНДОВА БІРЖА «ПЕРСПЕКТИВА» (надалі - **Правила**) розроблені на підставі Законів України, нормативно-правових актів Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку (надалі - **НКЦПФР, Комісія**), Національного банку України (надалі - **НБУ**, інших законодавчих та нормативно-правових актів, Статуту ПРИВАТНОГО АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА «ФОНДОВА БІРЖА «ПЕРСПЕКТИВА» (надалі - **Оператор**), є складовою Правил організованих ринків капіталу Оператора.

1.2. Правила регламентують питання провадження Оператором діяльності з організації торгівлі на фондовому багатосторонньому торговельному майданчику (надалі - **БТМ**), визначають умови та порядки:

- допуску до торгів (розділ 3),
- допуску активів до торгів, зупинення та скасування такого допуску (розділ 4),
- організації та проведення торгів, у т.ч. з особливостями торгів на різних ринках та за різними технологіями (розділи 5-11),
- визначення ціни активів та оприлюднення середнього курсу (розділ 12),
- взаємодії Оператора з Центральним контрагентом та Депозитаріями цінних паперів (розділ 14),
- розкриття інформації про функціонування БТМ та її оприлюднення (розділ 15),
- здійснення контролю за дотриманням цих Правил та застосування санкцій за їх порушення (розділ 23),
- розв'язання спорів між учасниками торгів (розділ 24),
- виявлення, запобігання та усунення конфлікту інтересів (розділ 25),
- підтримання ліквідності активів, допущених до торгів (розділ 27) тощо.

1.3. Ці Правила мають на меті:

- створення умов щодо конкурентного ціноутворення на активи, допущені до торгів на БТМ, шляхом зосередження попиту та пропозицій на їх купівлю-продаж;
- підтримання цілісності та стабільності ринку активів, допущених до торгів на БТМ, шляхом запровадження справедливих та рівних для всіх Учасників торгів правил поведінки;
- забезпечення рівного, прозорого та недискримінаційного доступу всіх учасників торгів до торгів, та забезпечення публічності та прозорості проведення торгів через оприлюднення інформації, що характеризує кон'юнктуру ринку;
- забезпечення інформування учасників торгів та інвесторів щодо емітентів та активів, допущених до торгів;
- забезпечення захисту учасників торгів та інвесторів від зловживань шляхом установлення вимог щодо допуску до торгів, застосування процедур нагляду, контролю та накладання санкцій за порушення.

1.4. Правила є обов'язковими для виконання Оператором, Учасниками торгів та їх клієнтами, а також емітентами (крім іноземних емітентів), цінні папери яких унесені до Списку активів, допущених до торгів на БТМ.

1.5. Взаємовідносини між Учасниками торгів та їх клієнтами, а також емітентами регулюються цими Правилами, Правилами клірингу, вчиненими між ними Правочинами (Договорами), іншими внутрішніми документами Оператора, Центрального контрагента та Депозитаріїв цінних паперів, а також законодавчими актами України.

1.6. Правила, а також зміни до них затверджуються Біржовою радою, реєструються НКЦПФР у встановленому законодавством України порядку, набувають чинності після їх реєстрації НКЦПФР та оприлюднюються на вебсайті Оператора до дати набрання чинності.

1.7. Правила, а також зміни до них оприлюднюються у вільному доступі на вебсайті Оператора (у цілодобовому режимі).

РОЗДІЛ 2. ТЕРМІНИ ТА ВИЗНАЧЕННЯ

У цих Правилах застосовуються наступні терміни та визначення:

- 2.1. **Адміністратор ЕТС** - працівник Оператора, уповноважений на виконання адміністративних функцій в ЕТС, передбачених цими Правилами.
- 2.2. **Акредитація уповноважених представників** - реєстрація Оператором уповноважених представників Учасника торгів шляхом внесення їх до Переліку уповноважених представників Учасника торгів.
- 2.3. **Актив(и)** - цінні папери та інші фінансові інструменти (деривативні контракти), які допущені до Торгів та є предметом Правочинів на організованому ринку капіталу, а також грошові кошти (далі - **кошти**).
- 2.4. **Безперервний аукціон** - технологія проведення Торгів, за якої безадресні Заявки на купівлю-продаж Активу, внесені в Книгу заявок, безперервно співставляються комп'ютерним алгоритмом, який функціонує без втручання людини та виконує заявки на основі найкращої ціни.
- 2.5. **Біржова рада** - колегіальний орган Оператора, який затверджує Правила та виконує функції, передбачені Статутом Оператора та Правилами.
- 2.6. **Вебсайт Оператора** - власний офіційний вебсайт Оператора в мережі Інтернет за адресою: <http://fbr.com.ua>.
- 2.7. **Визначена особа для розміщення** - інвестиційна фірма, яка має ліцензію на провадження професійної діяльності на ринках капіталу - діяльності з торгівлі фінансовими інструментами, а саме андеррайтингу та/або діяльності з розміщення з наданням гарантії, або діяльності з розміщення без надання гарантії.
- 2.8. **Виписка з Реєстру Договорів** - Договори, що є частиною Реєстру Договорів Оператора. Виписка з Реєстру Договорів Оператора містить усі реквізити та інформацію всіх Договорів, укладених даним Учасником торгів згідно вимог цих Правил за певний період. Кожен з Договорів, який включений до Виписки з Реєстру Договорів, існує у вигляді Електронного документа або Договору на папері, що містить інформацію та реквізити, ідентичні Договору, укладеному у вигляді Електронного документа.
- 2.9. **Виписка з Книги Заявок** - частина Книги Заявок Оператора, що містить реквізити та інформацію щодо Заявок, наданих Учасником торгів за відповідний період щодо всіх або окремих Активів.
- 2.10. **Граничне значення ціни** - максимальне/мінімальне значення ціни Активу, за якою можуть подаватися Заявки до ЕТС. Максимальне (мінімальне) Граничне значення ціни визначається шляхом додавання (віднімання) до (від) релевантного цінового показника (Ціни відкриття/Ціни закриття/Поточної/Стартової ціни тощо) Ліміту зміни ціни, що встановлюється рішенням Біржової Ради або керівника (уповноваженої особи) Оператора.
- 2.11. **Граничний спред котирування** - розраховане на певний момент у часі у відсотках відношення різниці максимальної ціни безадресної Заявки на продаж, при якій сумарний обсяг заявок активу, розрахований наростаючим підсумком у порядку зростання ціни, становить величину, не меншу МДО, і мінімальної ціни безадресної Заявки на купівлю, при якій сумарний обсяг заявок Активу, розрахований наростаючим підсумком у порядку зменшення ціни, становить величину, не меншу МДО, до мінімальної ціни безадресної Заявки на купівлю, при якій сумарний обсяг Заявок щодо Активу, розрахований наростаючим підсумком у порядку зменшення ціни, становить величину, не меншу МДО.
- 2.12. **Грошовий ліміт** - розмір коштів Учасника торгів, в межах якого Учасник торгів може подавати Заявки та вчиняти Правочини. Грошовий ліміт використовується для виконання зобов'язань за Правочинами, в яких такий Учасник торгів виступає в якості Покупця, або забезпечення виконання зобов'язань за Правочинами.
- 2.13. **Депозитарій** - Центральний депозитарій або Національний банк України (далі - НБУ) відповідно до компетенції щодо здійснення обліку цінних паперів, визначеної Законом України «Про депозитарну систему України».
- 2.14. **Договір** - договір купівлі-продажу фінансових інструментів або валютних цінностей (в тому числі Договір РЕПО), що є видом Правочину, вчиненого на організованому ринку капіталу, який укладається між Учасниками торгів, у тому числі за участі Центрального контрагента, відповідно до цих Правил та реєструється Оператором.
- 2.15. **Допуск до Торгів** - сукупність процедур щодо перевірки Оператором відповідності цінних паперів та їх емітентів, інших Активів вимогам, установленим законодавством та цими Правилами, для запровадження на організованому ринку капіталу централізованого вчинення та централізованого виконання Правочинів щодо таких цінних паперів та інших Активів.

- **Скасування допуску до торгів** - процедура виключення Активу з Списку активів, допущених до Торгів.
- 2.16. **Електронна торгова система (далі - ЕТС)** - сукупність організаційних, технологічних та технічних засобів, що використовуються Оператором для забезпечення вчинення та виконання Правочинів.
- 2.17. **Електронний документ** - документ, інформація в якому зафіксована у вигляді електронних даних, включаючи обов'язкові реквізити документів, у тому числі електронний підпис.
- 2.18. **Електронний підпис (далі - ЕП)** - електронні дані, які додаються підписувачем до інших електронних даних або логічно з ними пов'язуються і використовуються ним як підпис. ЕП використовується Учасником торгів для входу в ЕТС, є реквізитом Заявок (інших документів), призначений для захисту Заявки від підробки, дозволяє ідентифікувати Учасника торгів, а також встановити відсутність викривлення інформації в Заявці (іншому документі).
- 2.19. **Заявка** - поданий Учасником торгів згідно з цими Правилами електронний документ, який є пропозицією на купівлю чи продаж Активу, допущеного до Торгів відповідно до цих Правил та містить умови, на яких пропонується здійснити Правочин, з урахуванням змін, що можуть бути внесені до такої пропозиції згідно з цими Правилами. Зареєстрована Оператором Заявка є пропозицією та згодою відповідного Учасника торгів вчинити та виконати Правочин.
 - **Заявка адресна** - Заявка, яка подана Учасником торгів та адресована іншому Учаснику торгів;
 - **Заявка анонімна** - Заявка, умови якої не дозволяють Учасникам торгів до моменту вчинення Правочину ідентифікувати Учасника торгів, який надіслав таку Заявку;
 - **Заявка безадресна** - Заявка, яка подана Учасником торгів та адресована усім Учасникам торгів.
 - **Заявка лімітна** - Заявка, яка може бути виконана в будь-який час після її надсилання за ціною (або за дохідністю), не гіршою, ніж вказана в такій Заявці, протягом строку дії цієї Заявки.
 - **Тверда заявка** - адресна або безадресна Заявка, подана Учасником торгів, яку не можна змінити чи відмінити та яка означає безумовну згоду такого Учасника укласти правочин на умовах, зазначених в Заявці.
 - **Виконана Заявка** - Заявка, за якою вчинено Правочин у відповідності з умовами, що вказані в Заявці. Заявка, за якою вчинено Правочин на повний обсяг Активів, вказаний в Заявці, є Заявкою, що виконана повністю. Заявка, за якою вчинено Правочин не на повний обсяг Активів, вказаний в Заявці, є Заявкою, що виконана частково.
- 2.20. **Заявник** - особа, що є ініціатором допуску Активу до Торгів у відповідності з цими Правилами.
- 2.21. **Збій** - порушення діяльності Оператора, у тому числі порушення здійснення функцій, переданих на аутсорсинг, та/або порушення функціонування або затримки в роботі ЕТС, зокрема, спричинене недоступністю програмно-технічних комплексів, персоналу, приміщень, надавачів послуг або центрів обробки даних, пошкодженням або втратою критично важливої інформації або документів, перевищенням пропускну здатності ЕТС тощо, яке призводить або може призвести до переривання в наданні Оператором послуг та/або до виникнення невідповідних умов торгівлі на організованому ринку капіталу.
- 2.22. **Зупинення допуску до торгів** - процедура, що може застосовуватись у випадку невідповідності Активу, допущеного до Торгів, вимогам до допуску та перебування у списку Активів, допущених до Торгів, внаслідок чого запроваджується тимчасова (на строк до усунення порушення, але не більше ніж на три місяці) заборона надсилати, змінювати або скасовувати Заявки та вчиняти правочини щодо цього Активу в усіх технологіях Торгів (на всіх або окремих Ринках).
- 2.23. **Зупинення торгів** - процедура, що застосовується у випадку значних коливань ціни Активу, внаслідок чого запроваджується заборона протягом певного строку (не більше ніж до закінчення Торговельного дня) надсилати, змінювати або скасовувати Заявки та вчиняти Правочини в усіх або окремих технологіях Торгів (на всіх або окремих Ринках) щодо окремих або всіх Активів, допущених до Торгів.
- 2.24. **Ініціатор одностороннього аукціону** - особа, що отримала доступ до Торгів з метою купівлі/продажу цінних паперів шляхом проведення одностороннього аукціону та уклала з Оператором договір про організацію та проведення одностороннього аукціону, крім випадків, передбачених законодавством.

- 2.25. **Клієнт** - особа, за дорученням, в інтересах і за рахунок якої Учасником торгів вчиняються Правочини на організованому ринку капіталу.
- 2.26. **Книга Заявок** - сукупність (реєстр) всіх Заявок (у тому числі котирувань) одного виду на купівлю-продаж певного Активу, допущеного до Торгів.
- 2.27. **Комісія (НКЦПФР)** - Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку.
- 2.28. **Конкурентні ціни** - Котирування, встановлене в межах Спреду двостороннього котирування, який встановлюється Оператором та застосовується до всіх Учасників торгів.
- 2.29. **Котирування** - безадресна Заявка на купівлю або продаж фінансового інструменту, яка подається Учасником торгів;
- **Двостороннє котирування** - сукупність поданих одним Учасником торгів однієї або декількох безадресних Заявок на купівлю та однієї або декількох безадресних Заявок на продаж відповідних Активів, які відповідають вимогам, що пред'являються до Граничного спреда двостороннього котирування.
 - **Тверде котирування** - Котирування, подане Учасником торгів, яке не можна змінити чи відмінити та яке означає безумовну згоду такого Учасника торгів укласти Правочин на умовах, зазначених в котируванні.
- 2.30. **Крок ціни** - мінімальна знижка або надбавка, на яку в ході Торгів знижується або підвищується Стартова ціна та кожна наступна ціна Заявки.
- Для облігацій, щодо яких Заявки подаються у відсотках від номінальної вартості без врахування накопленого купонного доходу, Крок ціни складає не менше 0,000001%.
 - Для інших цінних паперів та інших фінансових інструментів, щодо яких Заявки подаються у національній валюті, Крок ціни складає не менше 0,0001 грн.
 - На Ринку аукціону та Ринку розміщення Крок ціни визначається в Регламентах аукціону / розміщення цінних паперів або інших фінансових інструментів у вигляді кроку аукціону або кроку розміщення цінних паперів або інших фінансових інструментів.
 - **Мінімальний Крок ціни** - параметр, що встановлюється Оператором для Торгів акціями, депозитарними розписками та цінними паперами біржових інвестиційних фондів, до індексного кошику яких входять виключно акції, залежно від ціни цінного папера, вказаної в Заявці, та середньої добової кількості Правочинів (Договорів) щодо цінного папера відповідно до вимог НКЦПФР.
- 2.31. **Ліміт в цінних паперах** - кількість цінних паперів, яку Учасник торгів може використовувати для виконання зобов'язань за Правочинами, в яких він виступає в якості продавця, або забезпечення виконання зобов'язань за Правочином.
- 2.32. **Ліміт зміни ціни** - параметр, що визначається рішенням Біржової Ради або керівника (уповноваженої особи) Оператора з метою визначення Граничних значень ціни Активу протягом Торгів та становить певний відсоток (співвідношення) до значення релевантного цінового показника (Ціни відкриття/Ціни закриття/Поточної/Стартової ціни тощо).
- 2.33. **Ліміт обсягу** - параметр, що визначається рішенням Біржової Ради або керівника (уповноваженої особи) Оператора з метою автоматичного відхилення ЕТС та недопущення включення незвично великих за обсягом Заявок до Книги (реєстру) заявок.
- 2.34. **Лот** - установлена Оператором мінімальна кількість Активу, яка може бути продана чи куплена під час Торговельної сесії та може міститися в Заявці. Під час проведення аукціону або розміщення Активів Лот визначається у відповідних Регламентах.
- 2.35. **Маркет-мейкер** - особа, яка згідно з цими Правилами та з врахуванням вимог НКЦПФР зобов'язується підтримувати ліквідність ринку відповідних Активів, які допущені до Торгів, на підставі відповідного договору з Оператором.
- 2.36. **МДО** - мінімально допустимий обсяг безадресної(их) Заявки(ок) на купівлю-продаж відповідного Активу.
- 2.37. **Накопичений купонний (відсотковий) дохід за облігацією (далі - НКД)** - частина купонного (відсоткового) доходу за облігацією, яка розраховується пропорційно кількості днів від дати виплати попереднього купонного (відсоткового) доходу, або дати розміщення облігації, або дати початку нарахування першої виплати купонного (відсоткового) доходу до дати проведення грошових розрахунків за договором купівлі-продажу облігації.
- 2.38. **Невпорядковані умови торгівлі** - умови, що ускладнюють ведення прозорої та впорядкованої торгівлі на організованому ринку капіталу, зокрема Збої в роботі ЕТС, надсилання значної кількості помилкових Заявок (в тому числі котирувань)

- Учасниками торгів, Ситуації цінової нестабільності тощо.
- 2.39. **Нестандартний правочин** - правочин, що не відповідає цим Правилам.
- 2.40. **Односторонній аукціон** - технологія проведення торгів, яка передбачає конкурсний спосіб організації торгівлі, за яким Ініціатор одностороннього аукціону здійснює продаж або купівлю цінних паперів на умовах конкурентних пропозицій Учасників аукціону. Технологія одностороннього аукціону може застосовуватися на Ринку аукціону, зокрема під час проведення торгів з продажу акцій, що належать державі, а також на інших Ринках, зокрема під час первинного розміщення цінних паперів, укладення договорів РЕПО тощо.
- 2.41. **Операція репо (далі - РЕПО)** - операція купівлі (продажу) цінного папера із зобов'язанням його зворотного продажу (купівлі) через визначений строк за заздалегідь обумовленою ціною, що здійснюється на підставі Договору РЕПО.
РЕПО складається з 2 частин:
- **1 частина РЕПО** передбачає переказ цінних паперів та зустрічний переказ коштів на визначених у Договорі РЕПО умовах.
 - **2 частина РЕПО** передбачає зворотній переказ тієї самої кількості цінних паперів, які були предметом 1 частини Операції РЕПО, та переказ коштів на визначених у Договорі РЕПО умовах.
- 2.42. **Періодичний аукціон** - технологія проведення торгів, за якої виконання Заявок відбувається у заздалегідь визначений час методом накопичення та одночасного виконання Заявок за єдиною ціною. Технологія періодичного аукціону може застосовуватися на Ринку аукціону, а також на інших Ринках, зокрема під час первинного розміщення цінних паперів, укладення договорів РЕПО, під час передсесійного та післясесійного періоду тощо.
- 2.43. **Підозріла операція** - Заявка на купівлю/продаж Активу або повідомлення про її зміну чи скасування, або Правочин, вчинений на організованому ринку капіталу, що містить ознаки маніпулювання на організованому ринку та/або торгівлі з використанням інсайдерської інформації або намагання її використання.
- 2.44. **Помилковий правочин** - Правочин, вчинений на організованому ринку капіталу внаслідок Збою в роботі ЕТС Оператора.
- 2.45. **Поточна ціна** - ціна Активу, що розраховується як середнє арифметичне зважене цін Правочинів, вчинених щодо такого Активу за проміжок часу (розрахунковий період), який не перевищує 1 хвилину (якщо інше не встановлено НКЦПФР).
Поточна ціна облігації розраховується без врахування НКД.
Під час розрахунку Поточної ціни активу не враховуються Договори РЕПО, Правочини, вчинені на підставі Адресних заявок, а також під час первинного розміщення цінного папера, на односторонніх аукціонах та під час проведення торгів з продажу акцій, що належать державі.
- 2.46. **Правила клірингу** - Правила провадження клірингової діяльності ПУБЛІЧНОГО АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА «РОЗРАХУНКОВИЙ ЦЕНТР З ОБСЛУГОВУВАННЯ ДОГОВОРІВ НА ФІНАНСОВИХ РИНКАХ» та Регламент провадження клірингової діяльності ПУБЛІЧНОГО АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА «РОЗРАХУНКОВИЙ ЦЕНТР З ОБСЛУГОВУВАННЯ ДОГОВОРІВ НА ФІНАНСОВИХ РИНКАХ», особи, яка провадить клірингову діяльність, з якою Оператор уклав договір про здійснення клірингу.
- 2.47. **Правочин** - договір купівлі-продажу фінансових інструментів або валютних цінностей (**Договір**, в тому числі Договір РЕПО, або деривативний контракт), який укладається між Учасниками торгів, у тому числі за участі Центрального контрагента, на організованому ринку капіталу відповідно до цих Правил та реєструється Оператором.
- 2.48. **Процентний пункт** - одиниця, яка застосовується для порівняння величин, виражених у процентах.
- 2.49. **Регламент аукціону або розміщення** - документ Оператора, який визначає особливості проведення Торгів за окремим Активом на Ринку аукціону або розміщення.
- 2.50. **Реєстр Договорів** - перелік усіх Правочинів (Договорів), які вчинені Учасниками торгів протягом Торгів.
- 2.51. **Реєстраційний код Активу** - ідентифікатор фінансового інструменту, що дозволяє ідентифікувати даний фінансовий інструмент в ЕТС, із зазначенням якого учасниками торгів в ЕТС подаються Заявки, вчиняються Правочини, а також розкривається Оператором інформація про результати Торгів.
- 2.52. **Реєстраційний код Учасника торгів** - ідентифікатор, який складається з букв та/або цифр та надається Учаснику торгів Оператором з метою ідентифікації такого Учасника

торгів в ЕТС.

- 2.53. **Ринкова капіталізація емітента** - ринкова вартість акцій емітента, яка визначається Оператором відповідно до вимог НКЦПФР та методики, затвердженої Оператором, та оприлюднюється на Вебсайті Оператора (у цілодобовому режимі).
- 2.54. **Ринок** - організаційна форма (режим) Торгів, який відповідно до цих Правил має особливості вчинення Правочинів щодо Активів, допущених до Торгів, та виконання зобов'язань за Правочинами.
- 2.55. **Ринок котирувань** - технологія проведення торгів, за якої Правочини вчиняються шляхом акцепту твердих Заявок, твердих Котирувань, які подаються Учасниками торгів, у тому числі Маркет-мейкерами.
- 2.56. **Середній курс (ринкова ціна)** - розрахункове значення ціни Активу, яке визначається та оприлюднюється відповідно до цих Правил та вимог НКЦПФР.
- 2.57. **Ситуація цінової нестабільності** - значне коливання ціни Активу, допущеного до Торгів, в результаті якого Оператор зупиняє або може зупинити Торги.
- 2.58. **Список активів, допущених до Торгів (далі - Список Активів)** - документ Оператора, який містить інформацію, передбачену цими Правилами, щодо Активів, які станом на відповідну дату допущені до Торгів на організованому ринку капіталу. Список активів оприлюднюється на Вебсайті та в ЕТС Оператора.
- 2.59. **Спред горизонтальний** - різниця між кращою (найбільшою) ціною попиту та кращою (найменшою) ціною пропозиції за Активом, допущеним до Торгів, що визначена на підставі Заявок Учасників торгів.
- 2.60. **Спред вертикальний** - різниця між максимальною та мінімальною цінами пропозицій на продаж або між максимальною та мінімальною ціною пропозицій на купівлю Активів, допущених до Торгів, що визначена на підставі Заявок Учасників торгів.
- 2.61. **Стартова ціна** - ціна Активу, вперше допущеного до Торгів, або за яким Правочини (Договори) не вчинялись на організованому ринку Оператора протягом періоду, визначеного рішенням Біржової Ради або керівника (уповноваженої особи) Оператора. При визначення Стартової ціни можуть враховуватися результати торгів на організованому(их) ринку(ах) іншого(их) операторів, відомості від ініціатора допуску Активу до Торгів, ціна першого правочину (Договору), вчиненого в ЕТС Оператора.
- 2.62. **Торги** - організоване подання Учасниками торгів Заявок на купівлю-продаж Активів, які призводять до вчинення на організованому ринку капіталу Правочинів відповідно до законодавства та цих Правил.
- 2.63. **Торговий термінал** - сукупність програмно-технічних засобів, яка забезпечує доступ Учасника торгів до ЕТС та дозволяє Уповноваженому представнику Учасника торгів подавати, змінювати або видаляти Заявки, вчиняти Правочини, контролювати їх виконання, отримувати та надавати інформацію про Торги, здійснювати інші дії, необхідні для участі в Торгах, у відповідності до цих Правил та інших документів Оператора. Доступ до Торгів забезпечується за допомогою торгового терміналу Оператора, що є підсистемою ЕТС та надається Учаснику торгів Оператором, та/або інших програмних засобів, інтегрованих з ЕТС за погодженням з Оператором.
- 2.64. **Торговельний день** - визначений Оператором період часу, протягом якого здійснюються Торги. Протягом Торговельного дня може відбуватися декілька торговельних сесій. Початок та закінчення торговельного дня встановлюється керівником Оператора з урахуванням вимог чинного законодавства.
- 2.65. **Торговельна сесія** - визначений Оператором період часу Торговельного дня, протягом якого здійснюється подання Учасниками торгів Заявок на купівлю-продаж Активів, у тому числі за участю Маркет-мейкера.
- 2.66. **Уповноважений представник Учасника торгів** - фізична особа, яка від імені Учасника торгів подає Заявки та вчиняє Правочини (Договори).
- 2.67. **Учасник торгів** - інвестиційна фірма (член Оператора) або інша особа, можливість участі якої у Торгах передбачена законодавством, які відповідно до цих Правил отримали право подавати Заявки та вчиняти Правочини (Договори).
- 2.68. **Член Оператора** - юридична особа, що має чинну ліцензію на провадження професійної діяльності на ринках капіталу - діяльності з торгівлі фінансовими інструментами, і отримала статус Учасника торгів хоча б на одному з ринків (режимів Торгів) на організованих ринках капіталу під управлінням Оператора.
- 2.69. **Центральний контрагент** - ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «РОЗРАХУНКОВИЙ ЦЕНТР З ОБСЛУГОВУВАННЯ ДОГОВОРІВ НА ФІНАНСОВИХ РИНКАХ», що здійснює клірингову діяльність з визначення зобов'язань та клірингову діяльність центрального контрагента за Правочинами згідно з Правилами клірингу.

- 2.70. **Ціна відкриття** - значення першої розрахованої Поточної ціни протягом Торговельного дня.
- 2.71. **Ціна закриття** - останнє розраховане протягом Торговельного дня значення Поточної ціни.
- 2.72. **Ціна облігації** - сума НКД та добутку "чистої" ціни облігації на номінальну вартість.
- **"Чиста" ціна облігації** - ціна облігації без врахування НКД, виражена у відсотках від її номінальної вартості (поточної номінальної вартості - для амортизаційних облігацій).
- 2.73. **Цінні папери інститутів спільного інвестування** - акції корпоративного інвестиційного фонду та інвестиційні сертифікати пайового інвестиційного фонду.
- 2.74. **Частка акцій у вільному обігу** - частка акцій у випуску у власності міноритарних акціонерів, яка визначається відповідно до вимог НКЦПФР та цих Правил.
- 2.75. **Черга Заявок** - впорядкування за ціною (в Черзі Заявок на продаж першою є Заявка з мінімальною ціною, а далі - Заявки у порядку збільшення, в Черзі Заявок на купівлю - навпаки) та часом (у випадку рівності Заявок одного напрямку дії пріоритет має Заявка, що надана (zareєстрована) раніше) послідовності zareєстрованих у ЕТС невиконаних Заявок або частково виконаних Заявок. Усі Заявки у Черзі Заявок є активними.

Інші терміни, що вживаються в цих Правилах, використовуються відповідно до законодавства України, нормативно-правових актів НКЦПФР, Правил клірингу.

РОЗДІЛ 3. ПОРЯДОК ДОПУСКУ УЧАСНИКІВ ДО ТОРГІВ. ДОСТУП ДО ЕТС ОПЕРАТОРА

3.1. Загальні положення щодо Допуску до Торгів.

3.1.1. До Торгів допускаються Учасники торгів та Центральний контрагент.

Порядок та умови виконання функцій Центрального контрагента визначаються цими Правилами, Правилами клірингу та умовами договорів між Оператором та Центральним контрагентом.

3.1.2. Учасниками торгів можуть бути:

3.1.2.1. інвестиційні фірми - юридичні особи, що мають чинну ліцензію на провадження професійної діяльності на ринках капіталу (діяльності з торгівлі фінансовими інструментами) та є членами Оператора;

3.1.2.2. інші особи, можливість участі яких у Торгах передбачена законодавством, зокрема емітенти під час розміщення чи відчуження цінних паперів, Національний банк України з метою вчинення Правочинів (Договорів) на виконання своїх функцій, визначених законодавством України, інші державні органи в межах повноважень, ініціатори односторонніх аукціонів тощо.

3.1.3. Для забезпечення виконання функцій державного представника (за умови призначення) Оператор забезпечує за допомогою відповідних технічних засобів у режимі реального часу доступ до інформації про хід Торгів на БТМ.

3.1.4. Учасник торгів має право подавати Заявки та вчиняти Правочини (Договори):

- 1) від свого імені та за свій рахунок;
- 2) від свого імені та за рахунок Клієнта;
- 3) від імені та за рахунок Клієнта.

3.1.5. Центральний контрагент може висувати додаткові вимоги щодо допуску до торгів, а також щодо допуску до клірингу прав та зобов'язань за Правочинами (Договорами), вчиненими в окремих режимах. Зокрема в режимі «РЕПО з контролем ризиків» не допускається подання Заявки Учасником торгів від імені своїх Клієнтів (зокрема, на підставі договорів доручення).

3.1.6. Інформація про Учасників торгів включається до Переліку членів Оператора, який веде Оператор, із зазначенням інформації, що член Оператора отримав статус Учасника торгів (допуск до Торгів) на БТМ.

3.1.7. Доступ Учаснику торгів до ЕТС надається Оператором після укладення договору з Оператором, яким засвідчується надання доступу до Торгів та проходження процедури доступу до Торгів (набуття статусу Учасника торгів), передбаченої п. 3.2-3.3 цих Правил, шляхом присвоєння Учаснику торгів індивідуального логіну користувача і пароля. Зміст логіну та пароль є конфіденційними і не можуть бути передані третім особам.

Підключення Торгового терміналу Учасника торгів до ЕТС Оператора здійснюється в переглядовому (без права вчинення Правочинів) або торговому (з правом вчинення Правочинів) режимах.

Особливості допуску до Торгів та доступу до ЕТС для інших осіб, визначених у п. 3.1.2.2 Правил, можуть регламентуватись окремими рішеннями Біржової Ради та/або керівника

(уповноваженої особи) Оператора, вимогами законодавства або договорами, укладеними Оператором.

3.1.8. Допущені до Торгів Учасники торгів відповідають за безпеку індивідуального логіну, паролю та відповідного комп'ютерного обладнання відповідно до умов договору з Оператором, інших правил та положень Оператора, а також за дотримання правил (регламентів) надавачів довірчих електронних послуг.

3.1.9. Допущені до Торгів Учасники торгів несуть відповідальність за Заявки та Правочини (Договори), що були подані чи вчинені ними на Торгах відповідно до вимог цих Правил.

3.1.10. Учасник торгів бере участь в Торгах через своїх уповноважених представників, зареєстрованих в Переліку уповноважених представників Учасників торгів, який веде Оператор. Учасник торгів несе відповідальність за дії своїх уповноважених представників, в тому числі за дії, що здійснюються ними в ЕТС.

3.1.11. Учасник торгів зобов'язаний негайно, але не пізніше 1 (одного) робочого дня повідомити Оператора про припинення повноважень уповноваженої особи Учасника торгів і несе ризик несприятливих наслідків порушення цього обов'язку.

3.1.12. Оператор контролює діяльність Учасників торгів, пов'язану з їх участю в Торгах, дотримання ними цих Правил, внутрішніх документів Оператора і законодавства України.

3.1.13. Засобами ЕТС Оператора та за участі Адміністратора відповідно до вимог цих Правил забезпечується контроль за надсиланням, зміною та скасуванням Заявок, зокрема, щодо їх ціни, обсягу та інших параметрів, а також процедури контролю за вчиненими Правочинами (Договорами).

3.1.14. У разі використання Учасником торгів для доступу до ЕТС виключно програмних засобів (інформаційно-комунікаційної системи), відмінних від Торгового терміналу Оператора та інтегрованих з ЕТС за погодженням з Оператором, Оператор перед забезпеченням такого доступу до ЕТС надає тестове середовище для тестування технічної та функціональної сумісності інформаційно-комунікаційної системи Учасника торгів. В подальшому Оператор не рідше одного разу на рік проводить перевірку такого Учасника торгів щодо сумісності з ЕТС.

Доступ до ЕТС на БТМ не передбачає використання алгоритмічної торгівлі та прямого електронного доступу Клієнтів Учасника торгів.

За умови звернення Учасника торгів, зацікавленого у отриманні доступу до ЕТС з використанням алгоритмічної торгівлі та надання Клієнтам прямого електронного доступу, Оператор оцінює можливість надання Учаснику торгів такого доступу до ЕТС та, за погодженням з Учасником торгів, надає тестове середовище для тестування технічної та функціональної сумісності інформаційно-комунікаційної системи Учасника торгів з ЕТС Оператора перед забезпеченням такого доступу. В подальшому Оператор не рідше одного разу на рік проводить перевірку такого Учасника торгів щодо сумісності з ЕТС відповідно до вимог нормативно-правових актів НКЦПФР та внутрішніх документів Оператора.

Також таке тестування здійснюється при значущому оновленні інформаційно-комунікаційної системи Учасника торгів, яке передбачає зміни у порядку інформаційної взаємодії з ЕТС Оператора та надання Учасником торгів відповідної інформації до НКЦПФР згідно вимог НКЦПФР щодо ведення обліку програмних продуктів на ринках капіталу та організованих товарних ринках.

3.2. Умови набуття статусу Учасника торгів.

3.2.1. Для отримання статусу Учасника торгів кандидат (особа, яка має намір отримати такий статус) зобов'язаний:

1) надати Оператору документи для отримання статусу Учасника торгів на БТМ, перелік та форми яких опубліковані на Вебсайті Оператора, для укладення відповідних договірних відносин щодо доступу до Торгів на умовах цих Правил;

2) акредитувати не менш ніж одного уповноваженого представника шляхом надання документів, перелік та форми яких опубліковані на Вебсайті Оператора та які підтверджують відповідність вимогам, визначеним п. 3.2.2 цих Правил;

3) мати технічну можливість брати участь в Торгах відповідно до технічних вимог, передбачених договірними відносинами та/або опублікованими на Вебсайті Оператора (вимоги до комп'ютерної техніки, каналу зв'язку з ЕТС, засобів електронного підпису тощо);

4) мати допуск Центрального контрагента до клірингових операцій;

5) відповідати іншим вимогам, передбаченим законодавством та цими Правилами щодо допуску до Торгів на окремому Ринку, зокрема Регламентам аукціонів або розміщення Активів.

3.2.2. Фізична особа, яку кандидат подає в якості уповноваженого представника, повинна відповідати наступним вимогам:

1) бути пов'язаною з кандидатом трудовими відносинами;

2) не мати судимостей за злочини проти власності, злочини у сфері службової чи господарської діяльності, заборони у судовому порядку на провадження будь-яких дій у фінансовій сфері;

3) мати чинний сертифікат фахівця з торгівлі фінансовими інструментами, виданий НКЦПФР, або інший документ, що підтверджує наявність достатньої освіти та досвіду щодо здійснення операцій з торгівлі фінансовими інструментами відповідно до вимог чинного законодавства та НКЦПФР.

3.2.3. Кандидат несе відповідальність за відповідність особи, яку він подає для сертифікації, вимогам цих Правил.

3.2.4. Фізична особа, запропонована для акредитації, може бути акредитовано в якості уповноваженої особи тільки одного Учасника торгів.

3.3. Вимоги до документів, які надаються для отримання статусу Учасника торгів та допуску до Торгів

3.3.1. Усі документи, що подаються кандидатом, не можуть за строком їх складання (засвідчення) перевищувати одномісячної давності.

3.3.2. Кандидат зобов'язаний забезпечувати достовірність та повноту інформації і документів, які подаються ним для отримання статусу Учасника торгів.

3.3.3. Кандидат несе відповідальність за достовірність інформації, що вказана у поданих документах для отримання статусу Учасника торгів.

3.3.4. У випадку, якщо після подання кандидатом документів Оператору на отримання статусу Учасника торгів та допуску до Торгів виникли зміни, що впливають на інформацію, зазначену у наданих документах, кандидат зобов'язаний до прийняття Оператором рішення щодо надання кандидату статусу Учасника торгів та допуску до Торгів проінформувати про це Оператора та подати документи, що підтверджують зміни, що виникли.

3.3.5. У випадку, якщо кандидат вже є Учасником торгів на іншому ринку (режимі Торгів) Оператора (на іншому організованому ринку капіталу під управлінням Оператора) та надавав передбачені цим розділом Правил документи, які є чинними (актуальними), кандидат надає заяву на отримання статусу Учасника торгів за встановленою Оператором формою та підтвердження про відсутність змін у документах та відомостях, які надавалися Оператору раніше.

3.3.6. Подані кандидатом документи у будь-якому випадку поверненню не підлягають.

3.3.7. Документи (копії документів), передбачені цим розділом Правил, можуть бути надані у паперовій формі, засвідчені підписом керівника або уповноваженої особи кандидата та печаткою (за наявності) або у вигляді електронного документа з накладенням кваліфікованого електронного підпису керівника або уповноваженої особи кандидата. Копії документів, які вимагають засвідчення фізичною особою-власником документа засвідчуються підписом такої особи або у випадку подання електронних документів кваліфікованим електронним підписом особи.

Договори щодо доступу до ЕТС Оператора також можуть оформлюватися у паперовій формі або у вигляді електронного документа.

3.3.8. Оператор може встановлювати додаткові вимоги для допуску до Торгів уповноважених представників Учасників торгів у вигляді необхідності проходження ними навчального курсу з торгівлі в ЕТС та складання кваліфікаційних іспитів за результатами навчання.

3.3.9. Вимоги п. 3.3.1-3.3.8 Правил не поширюються на Центрального контрагента та інших осіб, можливість участі яких у Торгах передбачена законодавством та зазначених у п. 3.1.2.2 Правил.

3.4. Порядок прийняття рішення про надання статусу Учасника торгів та допуску до Торгів

3.4.1. Отримані від кандидата документи перевіряються відповідним структурним підрозділом Оператора, який:

- 1) перевіряє подані документи на комплектність та відповідність вимогам цих Правил;
- 2) за наслідками перевірки та аналізу поданих документів готує висновок для винесення рішення керівника (уповноваженої особи) Оператора щодо надання кандидату статусу Учасника торгів та допуску до Торгів.

3.4.2. Під час проведення перевірки поданих документів уповноважений працівник відповідного структурного підрозділу Оператора у випадку необхідності має право вимагати від кандидата подання додаткових документів, у тому числі про фінансовий стан кандидата, а також проводити консультації та зустрічі з представниками кандидата.

3.4.3. При розгляді документів кандидата враховуються також такі фактори як репутація кандидата, інформація про діяльність кандидата, відомості про накладені на кандидата санкції.

3.4.4. За наслідками розгляду отриманих від кандидата документів на підставі висновку відповідного структурного підрозділу Оператора кандидату надається статус Учасника торгів та допуск його до Торгів шляхом укладення Оператором з таким учасником відповідних договірних відносин щодо доступу до Торгів або приймається рішення про відмову у наданні кандидату статусу Учасника.

3.4.5. Рішення про відмову у наданні кандидату статусу Учасника приймається керівником (уповноваженою особою) Оператора не пізніше 10 (десяти) робочих днів з дати надання кандидатом усіх запитуваних Оператором документів.

3.4.6. Керівник (уповноважена особа) Оператора може прийняти рішення про відмову у наданні кандидату статусу Учасника торгів з наступних підстав:

1) кандидат не відповідає умовам, визначеним **п. 3.2** цих Правил, зокрема надав не всі необхідні документи;

2) подані документи оформлені та/або засвідчені з порушенням вимог **п. 3.3** цих Правил;

3) наявний негативний висновок відповідно до **п. 3.4.3** цих Правил.

3.4.7. Датою отримання кандидатом статусу Учасника торгів та допуску до Торгів є дата укладення з Оператором договору про надання послуг.

3.4.8. Про надання статусу Учасника торгів та допуску до Торгів Оператор:

1) повідомляє кандидата шляхом підписання з боку Оператора договору щодо доступу до Торгів;

2) повідомляє НКЦПФР в порядку та строки, визначені нормативно-правовими актами НКЦПФР;

3) протягом 2 (двох) робочих днів оприлюднює інформацію про це на Вебсайті Оператора.

3.4.9. У випадку відмови у наданні статусу Учасника торгів, Оператор протягом 5 (п'яти) робочих днів після дати прийняття рішення про відмову направляє кандидату повідомлення з обґрунтуванням причини відмови.

3.4.10. Керівник (уповноважена особа) Оператора може повторно розглянути питання щодо надання статусу Учасника торгів та допуску до Торгів за умови усунення кандидатом порушень, що стали причиною відмови.

3.5. Права та обов'язки Учасників торгів та їх уповноважених представників

3.5.1. Учасники торгів мають право:

1) вчиняти Правочини (Договори) через ЕТС Оператора;

2) користуватися всіма видами послуг, що надаються Оператором;

3) у будь-який час відкликати довіреність уповноваженого представника Учасника торгів, що зумовлює припинення допуску до Торгів цього уповноваженого представника;

4) ознайомлюватися з усіма правилами та іншими документами Оператора, що безпосередньо впливають на права та обов'язки Учасника торгів, та змінами і доповненнями, що вносяться до них;

5) виносити на розгляд керівних органів Оператора пропозиції щодо внесення змін та доповнень до цих Правил та інших документів Оператора.

3.5.2. Всі Учасники торгів мають рівні права.

3.5.3. Протягом чинності свого статусу Учасники торгів зобов'язані:

1) відповідати вимогам провадження професійної діяльності з торгівлі фінансовими інструментами, визначеними законодавством України;

2) у процесі вчинення Правочинів (Договорів) дотримуватися вимог законодавства України (в тому числі валютного та антимонопольного), нормативно-правових актів НКЦПФР та власних установчих документів, у тому числі щодо наявності згоди на вчинення правочинів на організованих ринках;

3) виконувати ці Правила та інші документи Оператора, дотримуватися умов договорів, укладених з Оператором;

4) визнавати компетенцію відповідних органів Оператора та виконувати прийняті ними на виконання цих Правил рішення;

5) вести облік вчинених та зареєстрованих Оператором Правочинів (Договорів);

6) своєчасно та в повному обсязі оплачувати послуги, що надаються Оператором, згідно з тарифами Оператора;

7) у випадку накладання відповідними органами Оператора штрафів за порушення Учасником торгів або його уповноваженими представниками цих Правил та інших документів Оператора, здійснювати їх оплату на рахунок Оператора в порядку та розмірах, передбачених документами Оператора;

8) протягом 1 (одного) робочого дня письмово інформувати Оператора про:

- будь-які зміни в переліку уповноважених представників Учасника торгів;
- зупинення або припинення дії НКЦПФР ліцензії на провадження професійної діяльності на ринках капіталу - діяльності з торгівлі фінансовими інструментами Учасника торгів;
- прийняте у судовому порядку рішення про визнання Учасника торгів банкрутом, винесення ухвали про його санацію або про початок провадження у справі про банкрутство Учасника торгів.

9) протягом 3 (трьох) робочих днів письмово повідомляти Оператора про будь-які зміни даних, зазначених у документах, що подавалися Учасником торгів для набуття статусу Учасника торгів, а також про:

- зміну найменування, місцезнаходження чи банківських реквізитів Учасника торгів (з доданням копій документів, які підтверджують зміну даних, оформлених відповідно до п. 3.3 цих Правил);

- накладені органами державної влади, судом санкції за господарські правопорушення та санкції щодо порушень на ринках капіталу та організованих товарних ринках, а також інші види санкцій;

- арешт банківських рахунків Учасника торгів із зазначенням причини арешту, хто його здійснив та на який строк, а також дату зняття арешту;

- припинення діяльності Учасника торгів шляхом його реорганізації (злиття, приєднання, поділу, виділення, перетворення) або ліквідації з будь-яких причин, у тому числі за рішенням вищого органу Учасника торгів (з доданням копії відповідного рішення);

- прийняте у судовому порядку рішення про визнання Учасника торгів банкрутом;

- зупинення або припинення НКЦПФР дії ліцензії на провадження професійної діяльності на ринках капіталу - діяльності з торгівлі фінансовими інструментами Учасника торгів;

10) інформувати Оператора про виконання грошових розрахунків щодо Правочину (Договору), вчиненого без дотримання принципу "поставка цінних паперів проти оплати", у випадках, передбачених законодавством, протягом не більше трьох годин після виконання грошових розрахунків щодо такого правочину, але не пізніше 15:00 Торговельного дня, в якому проведено відповідні розрахунки, крім випадків, коли Оператор отримує таку інформацію від Центрального контрагента або іншої особи, що провадить клірингову діяльність відповідно до Закону України "Про ринки капіталу та організовані товарні ринки", або Центрального депозитарію цінних паперів, або Національного банку України (обов'язок не поширюється на органи державної влади).

3.5.4. З метою створення умов для здійснення операцій на БТМ Оператор забезпечує:

1) розробку та впровадження відповідно до вимог законодавства правил, стандартів та вимог до здійснення операцій з вчинення та виконання Правочинів (Договорів);

2) своєчасне інформування Учасників торгів про зміни внутрішніх процедур щодо операцій з Активами, допущеними до торгів на БТМ;

3) здійснення організації вчинення Правочинів (Договорів) відповідно до законодавства, цих Правил та інших документів Оператора на принципах безсторонності, неупередженості, оперативності та точності;

4) контроль за дотриманням Учасниками торгів законодавства, цих Правил та інших документів Оператора, встановлених вимог здійснення професійної діяльності;

5) дотримання Учасниками торгів етичних норм та цивілізованих правил поведінки на ринках капіталу, впровадження ефективних механізмів розв'язання спорів між Учасниками торгів і між Учасниками торгів та їх клієнтами;

6) інформаційну та консультаційну підтримку Учасників торгів щодо проведення в ЕТС операцій з Активами, допущеними до Торгів на БТМ.

3.5.5. Уповноважений представник Учасника торгів має право:

1) брати участь в Торгах;

2) отримувати від Оператора інформацію, що стосується діяльності Оператора з організації торгівлі фінансовими інструментами, яка не є конфіденційною;

3) звертатися до технічної підтримки Оператора за допомогою в користуванні програмним забезпеченням;

4) надавати пропозиції щодо покращення роботи Оператора.

3.5.6. Уповноважений представник Учасника торгів зобов'язаний:

1) дотримуватись цих Правил та інших документів Оператора;

2) діяти в межах наданої йому Учасником торгів довіреності;

3) належним чином використовувати програмне забезпечення, надане йому для здійснення операцій на Торгах.

3.6. Тимчасове зупинення допуску Учасника торгів до Торгів

3.6.1. Під тимчасовим зупиненням допуску до Торгів Учасника торгів розуміється зупинення прийому Оператором Заявок такого Учасника торгів та анулювання раніше поданих ним Заявок.

3.6.2. Тимчасове зупинення допуску Учасника торгів до Торгів відбувається за рішенням керівника (уповноваженої особи) Оператора, який має право прийняти таке рішення у наступних випадках:

- 1) наявність документально підтвердженої інформації про початок провадження у справі про банкрутство;
- 2) накладення відповідної дисциплінарної санкції з боку Оператора;
- 3) наявність рішення керівника (уповноваженої особи) Оператора про припинення статусу Учасника торгів (припинення членства в Операторі), яке не набуло чинності;
- 4) наявність документально підтвердженої інформації про початок процедури припинення Учасника торгів;
- 5) виявлення спроб несанкціонованого доступу Учасника торгів до ЕТС Оператора;
- 6) наявність у Оператора документально підтвердженої інформації про зупинення НКЦПФР дії ліцензії на провадження професійної діяльності на ринках капіталу - діяльності з торгівлі фінансовими інструментами, на строк зупинення дії ліцензії;
- 7) порушення Учасником торгів вимог цих Правил та/або інших документів Оператора;
- 8) наявність в Учасника торгів заборгованості з оплати послуг Оператора відповідно до тарифів Оператора та/або накладених Оператором штрафів;
- 9) необхідність внесення до укладеного з Оператором договору щодо доступу до Торгів обов'язкових змін - на термін до моменту внесення цих змін;
- 10) отримання інформації від Центрального контрагента, яка, за висновками Оператора, свідчить про необхідність зупинення допуску до Торгів Учасника торгів;
- 11) отримання Оператором заяви від Учасника торгів про зупинення допуску до Торгів такого Учасника торгів, де зазначено дату, з якої потрібно зупинити допуск до Торгів, а також може вказуватися період, на яких потрібно зупинити допуск до Торгів;
- 12) у інших випадках, визначених внутрішніми документами Оператора та законодавством України.

3.6.3. Про прийняте керівником (уповноваженою особою) Оператора відповідно до **п. 3.6.2** цих Правил рішення Оператор протягом 1 (одного) робочого дня письмово повідомляє Учасника торгів.

3.6.4. Оператор зупиняє допуск Учасника торгів до Торгів негайно з дня прийняття рішення керівника (уповноваженої особи) Оператора відповідно до **п. 3.6.2** цих Правил.

3.6.5. Зупинення допуску до Торгів не припиняє прав та обов'язків Учасника торгів за вчиненими раніше Правочинами (Договорами).

3.7. Скасування допуску до Торгів

3.7.1. Скасування допуску до Торгів (припинення статусу Учасника торгів) відбувається за рішенням керівника (уповноваженої особи) Оператора:

- 1) за ініціативою Учасника торгів на підставі його письмового звернення Учасника торгів та за відсутності у нього зобов'язань перед Оператором та іншими Учасниками торгів;
- 2) у разі прийняття керівником (уповноваженою особою) Оператора рішення про припинення статусу Учасника торгів відповідно до **п. 3.7.2** цих Правил.

3.7.2. Підставами для прийняття керівником (уповноваженою особою) Оператора рішення про припинення статусу Учасника торгів є:

- 1) наявність у Оператора документально підтвердженої інформації про припинення дії ліцензії Учасника торгів на провадження професійної діяльності на ринках капіталу - діяльності з торгівлі фінансовими інструментами (у випадку Учасника торгів, який був допущений до Торгів як інвестиційна фірма) або припинення передбачених законодавством підстав для участі Учасника торгів у Торгах (у випадку інших осіб, можливість участі яких у Торгах передбачена законодавством);
- 2) порушення Учасником торгів цих Правил, інших документів Оператора та/або положень договору, за яким надається доступ до Торгів;
- 3) накладення Оператором відповідної дисциплінарної санкції;
- 4) прострочення Учасником торгів оплати на користь Оператора сум штрафів та/або зборів без підтверджених письмово поважних причин більш як на 10 (десять) банківських днів;
- 5) неодноразове порушення Учасником торгів порядку оплати послуг Оператора;
- 6) наявність у Оператора документально підтвердженої інформації про прийняття судом рішення про визнання Учасника торгів банкрутом;

7) наявність у Оператора документально підтвердженої інформації про припинення діяльності Учасника торгів шляхом його реорганізації або ліквідації як юридичної особи.

3.7.3. Рішення про припинення статусу Учасника торгів (доступу до Торгів) приймається керівником (уповноваженою особою) Оператора, крім наступних випадків:

1) розірвання договору із Оператором щодо доступу до Торгів або припинення дії такого договору. В цьому випадку статус Учасника торгів (доступу до Торгів) припиняється без рішення керівника (уповноваженої особи) Оператора з дати розірвання (припинення дії) зазначеного договору;

2) накладення Оператором на Учасника торгів дисциплінарної санкції у вигляді припинення статусу Учасника торгів (доступу до Торгів). В цьому випадку рішення про припинення статусу Учасника торгів (доступу до Торгів) набуває чинності в порядку, передбаченому відповідними внутрішніми документами Оператора, відповідно до яких прийнято рішення про припинення статусу Учасника торгів (доступу до Торгів).

3.7.4. Не пізніше наступного робочого дня після дати прийняття керівником (уповноваженою особою) Оператора рішення про припинення статусу Учасника торгів договірні відносини щодо доступу до Торгів, укладені між Оператором та Учасником торгів, вважаються достроково розірваними (крім випадку, коли припинення статусу Учасника торгів відбувається за ініціативою Учасника торгів, який залишається Учасником торгів на іншому ринку Оператора).

3.7.5. Учасник торгів втрачає свій статус Учасника торгів не пізніше наступного робочого дня після дати прийняття керівником (уповноваженою особою) Оператора рішення про припинення його статусу Учасника торгів.

3.7.6. Оператор про прийняте керівником (уповноваженою особою) Оператора рішення про припинення статусу Учасника торгів:

1) протягом двох робочих днів письмово повідомляє таку юридичну особу та оприлюднює інформацію про це на Вебсайті Оператора;

2) письмово повідомляє НКЦПФР в порядку та строки, визначені нормативно - правовими актами НКЦПФР.

3.7.7. Припинення статусу Учасника торгів не припиняє прав та обов'язків сторони за вчиненими раніше Правочинами (Договорами) цією юридичною особою.

3.7.8. У випадку визнання недійсними у судовому порядку рішень уповноважених державних органів, визначених п. 3.7.2 цих Правил, юридична особа, щодо якої на підставі таких рішень було прийняте рішення керівника (уповноваженої особи) Оператора про припинення статусу Учасника торгів, має право письмово звернутися до Оператора щодо поновлення статусу Учасника торгів після набрання чинності судового рішення про визнання відповідних рішень недійсними.

3.8. Порядок ведення Переліків Учасників торгів (членів Оператора) та їх уповноважених представників

3.8.1. Оператор забезпечує облік Учасників торгів та їх уповноважених представників шляхом ведення в електронному вигляді Переліку Учасників торгів, який відображається в Переліку членів Оператора, та Переліку уповноважених представників Учасників торгів.

3.8.2. Інформація про Учасника торгів вноситься до Переліку членів Оператора датою отримання кандидатом статусу Учасника торгів.

3.8.3. Інформація про осіб, які зазначені у п. 3.1.2 Правил та згідно з законодавством України можуть брати участь у Торгах, вноситься до Переліку Учасників торгів на дату укладання відповідного договору з Оператором.

3.8.4. Перелік членів Оператора містить наступні дані:

- найменування;
- ідентифікаційний код;
- місцезнаходження;
- дата державної реєстрації;
- номер телефону, факсу та e-mail;
- відомості про ліцензії на провадження професійної діяльності на ринках капіталу - діяльності з торгівлі фінансовими інструментами;
- дата отримання статусу Учасника торгів;
- стан допуску до Торгів, у тому числі на окремих ринках Оператора;
- дані про дисциплінарні заходи, які були вжиті до члена Оператора (за наявності);
- інші відомості, визначені органами Оператора.

3.8.5. Зміни та доповнення до Переліку членів Оператора вносяться на дату виникнення відповідної події, в тому числі у випадку внесення до Переліку нових Учасників торгів (членів

Оператора), вилучення Учасників торгів (членів Оператора) з Переліку, зміни даних щодо Учасників торгів, які містяться в Переліку тощо.

3.8.6. Вилучення відповідного Учасника торгів (інформації про отримання статусу Учасника торгів) з Переліку членів Оператора відбувається у разі:

- 1) припинення статусу Учасника торгів;
- 2) припинення статусу члена Оператора.

3.8.7. Перелік уповноважених представників Учасників торгів містить наступні дані:

- прізвище, ім'я, по батькові (за наявності) представника;
- найменування Учасника торгів, представником якого він є;
- реквізити документа, на підставі якого представнику надано право вчиняти Правочини (Договори);

- дата внесення в Перелік уповноважених представників Учасників торгів;
- строк повноважень представника;
- інші відомості, визначені органами Оператора.

3.8.8. Інформація про уповноваженого представника Учасника торгів вноситься до Переліку уповноважених представників Учасників торгів за умови подання цим Учасником торгів Оператору всіх необхідних для акредитації уповноваженого представника документів.

3.8.9. Зміни та доповнення до Переліку уповноважених представників Учасників торгів вносяться на дату виникнення відповідної події, в тому числі у випадку внесення до Переліку нових уповноважених представників Учасників торгів, вилучення уповноваженого представника Учасника торгів з переліку, зміни даних щодо представника Учасника торгів, які містяться в переліку тощо.

3.8.10. Оператор має право вилучити уповноваженого представника Учасника торгів з переліку у випадку:

- 1) вилучення Учасника торгів, якого він представляє, з Переліку Учасників торгів (Переліку членів Оператора);
- 2) отримання письмового звернення Учасника торгів про припинення повноважень його уповноваженого представника;
- 3) порушення уповноваженим представником цих Правил та інших документів Оператора;
- 4) закінчення терміну дії довіреності, на підставі якої уповноважений представник подає Заявки та вчиняє Правочини (Договори) від імені Учасника торгів, якщо до закінчення цього терміну Учасник торгів не надав Оператору нову довіреність на уповноваженого представника;
- 5) інших підстав, передбачених законодавством та нормативно-Оправовими актами НКЦПФР.

3.8.11. Уповноважений представник Учасника торгів не має права вчиняти Правочини (Договори) від свого імені та за власні кошти.

РОЗДІЛ 4. ДОПУСК АКТИВІВ ДО ТОРГІВ, ЗУПИНЕННЯ ТА СКАСУВАННЯ ДОПУСКУ

4.1. Активи, що допускаються до Торгів, та порядок допуску.

4.1.1. До Торгів на БТМ можуть допускатися наступні цінні папери, облік яких ведеться у депозитарній системі:

- державні цінні папери;
- цінні папери іноземного емітента (у т.ч. іноземної держави);
- акції, корпоративні облігації та облігації місцевих позик;
- цінні папери, емітентами яких є інститути спільного інвестування;
- інші цінні папери, обіг яких на БТМ дозволений чинним законодавством та які відповідають вимогам Правил.

4.1.2. Допуск цінного папера до Торгів на БТМ здійснюється шляхом його внесення до Списку активів, крім випадків, передбачених цими Правилами.

4.2. Підстави та ініціатори допуску цінних паперів до Торгів на БТМ

Цінні папери допускаються до Торгів на БТМ в ході їх розміщення та обігу згідно рішення керівника (директора, іншої уповноваженої особи) та/або Біржової ради Оператора (далі в цьому розділі - **рішення Оператора**)

• за ініціативи (у т.ч. заявки) емітента, інвестиційної фірми, Оператора, компанії з управління активами (щодо цінних паперів інститутів спільного інвестування, які містяться в управлінні компанії з управління активами), іншої особи, у т. ч. органу державної влади, який має право брати участь у торгах на БТМ згідно із законодавством,

- з наступних підстав:

4.2.1. отримання заявки про допуск цінного паперу до Торгів на БТМ від емітента (в

процесі емісії цінних паперів або щодо викуплених цінних паперів);

4.2.2. отримання заявки про допуск цінного папера до Торгів на БТМ від Учасника торгів (інвестиційної фірми);

4.2.3. укладення Оператором з Учасником торгів - ініціатором одностороннього аукціону договору на проведення та організацію такого аукціону, зокрема без унесення цінних паперів до Списку активів, допущених до Торгів на БТМ (відповідно до **п. 4.4.3** цих Правил);

4.2.4. інформація про розміщення чергової серії (випуску) державних цінних паперів;

4.2.5. допуск цінних паперів іноземних емітентів до торгів на території України

4.2.6. наявність попередніх договірних відносин ініціатора з Оператором щодо внесення цінних паперів до біржового списку або щодо допуску до Торгів на регульованому фондовому ринку під управлінням Оператора - за умови відповідності цінних паперів чинним вимогам Правил щодо допуску до Торгів на БТМ;

4.2.8. у інших випадках, передбачених чинними законодавством.

4.3. Вимоги до документів, що подаються Оператору заявниками (ініціаторами) допуску цінних паперів до Торгів.

4.3.1. Документи (копії документів), передбачені цим розділом Правил (звернення, заявки про допуск цінного папера до Торгів) можуть бути надані Оператору:

- у паперовій формі, засвідчені підписом керівника або уповноваженої особи заявника (ініціатора) та печаткою (за наявності) або

- у вигляді електронного документа з накладенням кваліфікованого електронного підпису керівника або уповноваженої особи заявника (ініціатора).

4.3.2. Зразки документів щодо допуску цінного папера до Торгів та інформації, необхідної для унесення та перебування цінного папера у Списку активів, оприлюднюються на Вебсайті Оператора.

4.4. Порядок та особливості допуску цінних паперів до Торгів.

4.4.1. Рішення про допуск цінного папера до Торгів на БТМ приймається Оператором з підстав, визначених у **п. 4.2** Правил (згідно заявок про допуск цінного папера до Торгів, інформації про випуск цінних паперів, необхідної для унесення та перебування цінного папера у Списку активів), за умови відповідності вимогам щодо унесення та перебування цінного папера, у Списку активів, визначених у **п. 4.5** Правил.

4.4.2. У разі отримання Оператором заявки про допуск цінного папера до Торгів на БТМ, Оператор розглядає таку заявку протягом терміну, що не перевищує 5 робочих днів з дати отримання заявки або останньої отриманої інформації (документа). За результатами такого розгляду приймається рішення Оператора про реєстрацію заявки або про відмову у реєстрації заявки. Реєстрація заявки вважається допуском цінного папера до Торгів.

4.4.3. Якщо Ініціатором одностороннього аукціону, який проводиться відповідно до **Розділу 9** цих Правил, є Учасник торгів, у якого щодо цінного папера, який не перебуває у Списку активів, допущених до Торгів на БТМ, укладено договір з Фондом гарантування вкладів фізичних осіб, ліквідатором, органом державної виконавчої служби або приватним виконавцем, то Односторонній аукціон щодо продажу такого цінного папера може проводитися на БТМ без унесення цього цінного папера до Списку активів, допущених до торгів на БТМ, після прийняття Оператором рішення про допуск такого цінного папера до Торгів.

Односторонній аукціон щодо цінного папера, який проводиться без унесення цінного папера, стосовно якого встановлено обмеження щодо торгівлі, до Списку активів, допущених до торгів на БТМ, проводиться після зняття відповідних обмежень.

4.5. Умови унесення та перебування цінних паперів у Списку активів.

4.5.1. Внесення та перебування цінного папера іноземного емітента (за винятком міжнародної фінансової організації) у Списку активів, допущених до торгів на БТМ, здійснюються у разі відповідності таким мінімальним вимогам:

- наявний документ, який підтверджує, що цінний папір іноземного емітента допущений до обігу на території України;

- цінний папір іноземного емітента допущений до торгів принаймні на одному з іноземних організованих фондових ринків, що входять до Переліку іноземних фондових бірж, на яких мають бути допущені до обігу цінні папери іноземних емітентів, для допуску їх до обігу на території України, затвердженого рішенням НКЦПФР.

4.5.2. Допуск цінних паперів до торгів на БТМ у процесі їх емісії надається без здійснення емітентом публічної пропозиції таких цінних паперів, за умови забезпечення Оператором розміщення таких цінних паперів серед заздалегідь визначеного кола осіб, кількість

некваліфікованих інвесторів серед яких має бути менше 150 осіб.

4.5.3. Унесення та перебування цінного папера у Списку активів, допущених до Торгів на БТМ, здійснюється за умови відповідності таким мінімальним вимогам (якщо інше не передбачено нормативно-правовими актами НКЦПФР):

4.5.3.1. для акцій:

середнє значення ринкової капіталізації емітента становить не менше 6 млрд грн;

4.5.3.2. для облігацій підприємств, облігацій місцевих позик:

середнє значення ринкової капіталізації емітента (сукупної вартості боргових цінних паперів емітента в обігу) становить не менше 1,5 млрд грн.

4.5.4. Якщо зменшення середнього значення ринкової капіталізації емітента, цінні папери якого включені до Списку активів, допущених до торгів на БТМ, становить більше ніж 10 % від вимог, встановлених цим розділом, та/або середнє значення ринкової капіталізації емітента не розраховується, рішення щодо скасування допуску цінних паперів до торгів на БТМ приймається Оператором не пізніше кінця кварталу, наступного за кварталом, в якому було виявлено невідповідність, у разі неприведення зазначених показників у відповідність зі встановленими вимогами, а до того часу Оператор БТМ протягом трьох торговельних днів з дня виявлення невідповідності зазначених показників встановленим вимогам приймає рішення про зупинення допуску таких цінних паперів до Торгів. *(Цей пункт не застосовується до іноземних емітентів та цінних паперів іноземних емітентів.)*

4.5.5. Не допускається внесення та перебування у Списку активів цінного папера (крім цінного папера іноземного емітента) у разі:

1) припинення емітента, про що інформація оприлюднена у порядку, встановленому законодавством;

2) невідповідності емітента та його цінного папера вимогам нормативно-правових актів НКЦПФР;

3) невідповідності емітента та його цінного папера вимогам цих Правил;

4) прийняття НКЦПФР рішення про анулювання випуску;

5) визнання емісії недобросовісною;

6) зупинення, припинення НКЦПФР обігу та вчинення правочинів за цінним папером емітента;

7) закінчення строку обігу цінного папера;

8) відкриття провадження у справі про банкрутство емітента, введення процедури санації емітента, про що інформацію оприлюднено в базі даних особи, яка провадить діяльність з оприлюднення регульованої інформації від імені учасників ринків капіталу та професійних учасників організованих товарних ринків;

9) включення емітента до списку емітентів, що мають ознаки фіктивності;

10) оприлюднення на вебсайті НКЦПФР інформації щодо встановлення факту відсутності емітента за місцезнаходженням на підставі акту про відсутність емітента за місцезнаходженням;

11) відсутності фінансової звітності емітента за попередній квартал (у разі існування емітента менше року) на офіційному вебсайті емітента станом на тридцятий робочий день після закінчення звітного кварталу;

12) зупинення чи припинення емітенту, що є компанією з управління активами, дії ліцензії на провадження професійної діяльності з управління активами інституційних інвесторів;

13) зупинення НКЦПФР допуску цінного папера до торгів на будь-якому організованому фондовому ринку;

14) зупинення НКЦПФР внесення змін до системи депозитарного обліку цінних паперів щодо цінного папера емітента.

4.5.6. Внесення та перебування у Списку активів цінних паперів іноземного емітента здійснюється виключно у разі допуску такого цінного папера до обігу на території України у порядку, встановленому законодавством.

4.6. Підстави зупинення чи скасування допуску цінних паперів до Торгів.

4.6.1. Цінний папір може бути виключений зі Списку активів, допущених до Торгів на БТМ, за рішенням Оператора з наступних підстав.

4.6.1.1. за ініціативи емітента або іншого ініціатора допуску цінного папера до Торгів на БТМ;

4.6.1.2. закінчення терміну обігу цінних паперів;

4.6.1.3. виявлення Оператором фактів невідповідності емітента та/або його цінних паперів умовам перебування цінних паперів у Списку активів, визначених у **п. 4.5** Правил;

4.6.1.4. виникнення в Оператора обґрунтованих підозр (зокрема на підставі звернення

Учасника(ів) торгів, органів державної влади, правоохоронних органів або інших осіб відповідно до визначених законом повноважень) щодо здійснення Підозрілих операцій щодо цінних паперів;

4.6.1.5. неоплата/несвоєчасна оплата емітентом (ініціатором допуску до Торгів) послуг Оператора відповідно до тарифів Оператора.

4.6.1.6. ненадання (несвоєчасне надання) емітентом (ініціатором допуску до Торгів) інформації, необхідної для оцінки відповідності емітента та/або його цінних паперів умовам перебування цінних паперів у Списку активів, визначених у **п. 4.5** Правил;

4.6.1.7. інші підстави, передбачені Правилами та нормативно-правовими актами НКЦПФР.

4.6.2. Оператор (на підставі відповідного рішення) може не одразу скасовувати, а зупинити допуск цінного папера до Торгів до усунення підстав, визначених у **п. 4.5.5** Правил, але не довше, ніж на три місяці, зокрема у разі виявлення підстав, передбачених підпунктами 2), 3), 6) (в разі зупинення обігу та вчинення правочинів за цінним папером емітента), 9) - 11), 12) (в разі зупинення дії ліцензії емітента), 13, 14 **п. 4.5.5** Правил.

4.6.3. Зупинення або скасування допуску цінного папера іноземного емітента до Торгів на БТМ здійснюється Оператором у разі призупинення або скасування допуску цінних паперів іноземного емітента до обігу на території України або з інших підстав, встановлених нормативно-правовими актами НКЦПФР.

4.6.4. Зупинення або скасування допуску цінного папера відповідно до **п. 4.6.2-4.6.3** Правил здійснюється Оператором на наступний торговельний день з дня виявлення відповідних підстав для такого зупинення або скасування допуску до Торгів.

4.6.5. Поновлення допуску цінного папера до Торгів здійснюється за рішенням Оператора, за умови усунення підстав, що викликали зупинення такого допуску, зокрема у випадках закінчення строку дії відповідного рішення уповноваженого державного органу, скасування рішення або набрання чинності рішення про визнання рішення уповноваженого державного органу недійсним.

4.6.6. За ініціативи емітента цінного паперу, який допущено до Торгів на одному з організованих ринків капіталу Оператора та у випадку відповідності діяльності емітента та його цінних паперів вимогам щодо допуску до Торгів на іншому організованому ринку капіталу Оператора, може бути прийняте рішення Оператора про допуск цінного паперу до Торгів на організованому ринку капіталу, вимогам якого емітент та цінні папери відповідають, та скасування допуску до Торгів на іншому організованому ринку капіталу.

У разі якщо Оператор БТМ включений до реєстру ринків МСП, то у випадку виявлення Оператором невідповідності цінного папера, який перебуває у Списку активів, допущених до торгів на БТМ, вимогам, встановленим у **п. 4.5** цих Правил, Оператор приймає рішення про скасування допуску цінного папера до торгів на БТМ та включення цього цінного папера до Списку активів, допущених до торгів на фондовому БТМ, який включений до реєстру ринків МСП (у разі відповідності цінного папера вимогам **п. 4.7** цих Правил).

4.6.7. Рішення Оператора про зупинення, поновлення або скасування допуску цінного папера до Торгів набуває чинності з дати його прийняття, якщо інше не встановлене таким рішенням.

4.7. Ринок малих та середніх підприємств (далі - МСП).

4.7.1. Умови функціонування ринку МСП:

1) щонайменше 50 % осіб, які є емітентами цінних паперів, допущених до Торгів на БТМ, відносяться до МСП станом на дату подання оператором БТМ заяви про включення БТМ до реєстру ринків МСП. Оператор зобов'язаний забезпечити збереження такого співвідношення протягом усього періоду реєстрації БТМ, управління діяльністю якого він здійснює, як ринку МСП;

2) Правила БТМ щодо допуску Активів до Торгів є прозорими та заснованими на об'єктивних критеріях, а також забезпечують дотримання вимог, передбачених цим пунктом;

3) на дату прийняття рішення про початковий допуск Активів до Торгів на БТМ опубліковано інформацію, необхідну для надання потенційним інвесторам можливості зробити обґрунтовану оцінку доцільності здійснення інвестицій;

4) особи, які є емітентами цінних паперів, допущених до Торгів на БТМ, публікують перевірену аудитором фінансову звітність відповідно до вимог, встановлених законодавством;

5) особи, які є емітентами цінних паперів, допущених до Торгів на БТМ, виконують передбачені законом вимоги щодо розкриття регульованої інформації;

6) Оператор БТМ має ефективно функціонуючі системи для виявлення та запобігання маніпулюванню на БТМ, управління діяльністю якого він здійснює.

4.7.2. Заявка про допуск цінних паперів до торгів на фондовому БТМ, включеному до

реєстру ринків МСП, може подаватися ініціаторами, зазначеними у п. 4.2 цих Правил.

4.7.3. Вимоги щодо внесення та перебування цінного папера у Списку активів, допущених до торгів на БТМ, включеному до реєстру ринків МСП, зазначені у п. 4.5 (за виключенням п. 4.5.3) цих Правил.

4.8. Список активів та порядок його оприлюднення.

4.8.1. Список активів, допущених на БТМ, містить наступні дані:

- найменування емітента;
- ідентифікаційний код емітента;
- країна реєстрації емітента;
- міжнародний ідентифікаційний номер цінного папера (код ISIN), у разі, коли його наявність передбачена законодавством;
- реєстраційний код Єдиного державного реєстру інститутів спільного інвестування (ЄДРІСІ) - для цінних паперів інститутів спільного інвестування (ІСІ);
- вид цінного папера;
- номінальна вартість (за наявності);
- кількість цінних паперів відповідного виду в обігу;
- кількість цінних паперів у випуску (для облігацій);
- дані щодо державної реєстрації випуску цінного папера, у разі, якщо державна реєстрація випуску передбачена законодавством;
- інші показники, необхідні для ідентифікації цінного папера;
- дата внесення цінного папера до Списку активів, допущених до торгів на організованому фондовому ринку;
- Реєстраційний код Активу.

4.8.2. Список активів, допущених до торгів на БТМ, оприлюднюється Оператором у вільному доступі у цілодобовому режимі на власному Вебсайті за кожен торговельний день та перебуває на Вебсайті протягом трьох років з дати його оприлюднення.

4.8.3. Оператор зобов'язаний зберігати паперові та/або в електронному вигляді документи щодо Списку активів, допущених до Торгів, поданих Заявок, вчинених та виконаних Правочинів (Договорів) не менше 5 років.

4.9. Положення цього розділу Правил в частині подання емітентами (заявниками) Активів, допущених Оператором до торгів відповідно до вимог попередніх правил Оператора, оновлених документів щодо допуску Активів до Торгів на БТМ, набувають чинності в порядку, затвердженому Біржовою радою.

РОЗДІЛ 5. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ПРОВЕДЕННЯ ТОРГІВ. ПОДАННЯ ТА РЕЄСТРАЦІЯ ЗАЯВОК

5.1. Особливості технологій проведення Торгів на окремих Ринках (режимах Торгів).

5.1.1. З врахуванням особливостей технологій проведення Торгів, видів Активів, умов, порядку та строків здійснення розрахунків за Правочинами (Договорами), Торги на БТМ відбуваються на окремих Ринках: Ринку Заявок (ринку безперервного аукціону), Адресного ринку (Ринку котирувань), Ринку аукціону, Ринку РЕПО, Ринку розміщення.

5.2. Торговельний день та Торговельна сесія.

5.2.1. Торговельні дні встановлюються Оператором з урахуванням вимог законодавства України. Торги проводяться щоденно, за виключенням встановлених відповідно до законодавства України вихідних та неробочих святкових днів. Оператор має право прийняти рішення про відміну проведення Торгів у встановлений відповідно до законодавства України робочий день та (або) про проведення Торгів у встановлений відповідно до законодавства України вихідний або неробочий святковий день.

5.2.2. Час початку і закінчення Торговельних сесій в межах Торговельного дня визначаються рішенням Оператора. Відповідна інформація доводиться до відома Учасників торгів до дати набуття чинності зазначеним рішенням та розміщується на Вебсайті Оператора.

5.2.3. Протягом Торговельного дня може відбуватися кілька Торговельних сесій.

5.2.4. За рішенням Біржової ради протягом Торговельного дня може встановлюватися передсесійний та післясесійний періоди:

передсесійний період - визначений рішенням Біржової ради період часу Торговельного дня, протягом якого здійснюються подання Учасниками торгів Адресних заявок і Заявок РЕПО

та вчинення Правочинів (Договорів) за такими Заявками та/або подання Учасниками торгів Заявок на купівлю-продаж Активів;

післясесійний період - визначений рішенням Біржової ради період часу Торговельного дня, протягом якого здійснюються подання Учасниками торгів Адресних заявок і Заявок РЕПО та вчинення Правочинів (Договорів) за такими Заявками.

5.2.5. Календар Торговельних днів та відомості про тривалість Торговельної сесії на окремих Ринках, відповідно до регламентів та тривалості операційного часу депозитаріїв, Центрального контрагента, інших установ, а також умов Регламентів аукціону або розміщення Активів публікуються на Вебсайті Оператора.

Оператор не пізніше 20 грудня кожного року оприлюднює на власному Вебсайті календар Торговельних днів на наступний календарний рік. Оператор зобов'язаний в найкоротший термін оприлюднити на Вебсайті інформацію про зміни у календарі Торговельних днів, але в будь-якому випадку до впровадження таких змін.

5.2.6. Активи, придбані Учасником торгів протягом Торговельної сесії, можуть бути продані протягом тієї самої Торговельної сесії.

5.3. Умови подання Заявок.

5.3.1. Учасник торгів має право подавати одночасно необмежену кількість Заявок на купівлю та/або продаж Активу, якщо інше не визначене особливостями торгівлі на окремих Ринках. При цьому:

- Договір не може укладатися за Заявками, які подає один Учасник торгів, за винятком випадків, коли Учасник торгів подає Заявки на купівлю та продаж Активів в інтересах різних його клієнтів або з метою укладання Договору зі своїм Клієнтом, а також з урахуванням особливостей участі в Торгах Центрального контрагента;

- Договір не може укладатися за Заявками, які подають різні Учасники торгів в інтересах одного й того самого Клієнта.

- Учасник торгів повинен діяти згідно з черговістю виконання операцій в інтересах Клієнтів, а також своїх власних операцій з такими ж цінними паперами та іншими фінансовими інструментами, передбаченою правилами (умовами) здійснення діяльності з торгівлі фінансовими інструментами, визначеними НКЦПФР.

5.3.2. Рішенням керівника (уповноваженої особи) та/або Біржової ради Оператора можуть встановлюватися показники щодо Лоту, Стартової ціни, Спреду, Кроку ціни. При перевищенні Спреду, невідповідності Кроку ціни та Стартової ціни, Заявка Учасника торгів може бути відхилена.

5.4. Вимоги до Заявок.

5.4.1. До всіх Заявок, що подаються на Торги, застосовуються наступні вимоги:

- кількість Активів (цінних паперів) за Заявкою не може бути менше, ніж мінімально встановлений розмір Лоту;

- реквізитний склад Заявок повинен відповідати вимогам п. 5.7 цих Правил.

З метою контролю за поданням Заявок та вчиненням Правочинів (Договорів) Оператор встановлює своїми внутрішніми документами (зокрема, рішеннями керівника (уповноваженої особи) та/або Біржової Ради Оператора) для кожного випуску цінного папера з Списку Активів межі граничних відхилень ціни, в т.ч. на окремих Ринках. Під час Торговельної сесії Оператор може змінювати межі граничних відхилень ціни, зокрема, з врахуванням обставин, пов'язаних із ситуаціями цінової нестабільності.

ЕТС Оператора може автоматично відхиляти Заявки з метою унеможливлення вчинення Правочинів (Договорів) у випадках, пов'язаних із ситуаціями цінової нестабільності та коливаннями цін Активів.

Оператор має право встановлювати інші обмеження на подання Заявок та вчинення Правочинів (Договорів) протягом Торгів, про що повідомляє Учасників торгів на власному Вебсайті та/або засобами ЕТС Оператора.

Анонімна Заявка подається виключно на умовах, що Учасник торгів, який її подав, не може бути ідентифікований іншим Учасником торгів, у т.ч. у випадку, якщо кліринг за наслідком Торгів відповідно до цих Правил проводиться за участі Центрального контрагента.

5.4.2. Заявки на купівлю/продаж Активів, допущених до Торгів, подаються з точністю не нижче 0,0001 гривні (або іншої валюти, передбаченої для розрахунків за Правочином щодо такого Активу), якщо інше не визначено нормативно-правовими актами НКЦПФР, Правилами клірингу, Регламентами аукціонів або розміщення Активів.

5.4.3. Заявки по боргових цінних паперах подаються у відсотках від номінальної вартості без урахування накопиченого купонного доходу.

5.4.4. Сума Правочину (Договору), що вчиняється на виконання Заявок, визначається з точністю до 0,01 гривні (або іншої валюти, передбаченої для розрахунків за Правочином щодо такого Активу), якщо інше не визначено законодавством, нормативно-правовими актами НКЦПФР, Правилами клірингу, Регламентами аукціонів чи розміщення цінних паперів.

Округлення провадиться автоматично засобами ЕТС Оператора за правилами математичного округлення. При цьому під правилом математичного округлення розуміється метод округлення, при якому значення цілої копійки (цілих копійок) не змінюється, якщо перша цифра за цифрою, що округлюється, дорівнює від 0 до 4, і змінюється, збільшуючись на одиницю, якщо перша цифра за цифрою, що округлюється, дорівнює від 5 до 9.

Сума Правочину (Договору) обчислюється автоматично ЕТС Оператора шляхом множення вартості однієї одиниці Активу на кількість Активів за Заявкою (Договором).

5.5. Подання Заявок

5.5.1. Учасники торгів подають Заявки з використанням Торгового терміналу шляхом заповнення Заявки, підписання Електронним підписом та відправки в ЕТС.

5.5.2. ЕТС автоматично здійснює перевірку Заявок на правильність складання та відповідність цим Правилам та внутрішнім документам Оператора.

Заявки, що оформлені з порушенням цих вимог, є недійсними та автоматично відхиляються ЕТС.

Зокрема відхилення Заявок ЕТС відбувається у наступних випадках:

1) припинений доступ Учасника торгів до Торгів, у т.ч. на окремому Ринку або щодо окремих видів Активів;

2) Учасник торгів не допущений Центральним контрагентом до клірингових операцій за Правочинами щодо всіх або окремих видів Активів;

3) Оператор отримав від Центрального контрагента інформацію про призупинення / припинення надання клірингових послуг Учаснику торгів, який вказаний у Заявці;

5) Заявка не відповідає вимогам п. 5.3, 5.4, 5.7 Правил;

6) Заявка подана в період призупинення Торгів;

7) виконання Заявки призведе до Ситуації цінової нестабільності, здійснення Підозрілої операції, порушення вимог законодавства, зокрема валютного.

5.5.3. Заявка вважається поданою з моменту її реєстрації Оператором в Книзі (реєстрі) Заявок.

5.5.4. Зареєстрована Оператором Заявка Учасника торгів є згодою цього Учасника торгів укласти і виконати Правочин (Договір) відповідно до цих Правил.

5.5.5. Невиконана Заявка може бути скасована (знята) Учасником торгів в порядку, встановленому цими Правилами, з використанням Торгового терміналу.

5.5.6. Особливості подання Заявок на окремих Ринках зазначені у *розділах 7-11* цих Правил.

5.6. Строк дії Заявок.

5.6.1. Заявка, яка діє до її виконання, діє до її повного виконання, але не пізніше закінчення Торговельної сесії Торговельного дня, в якому її подано, або до її скасування.

5.6.2. Заявка, яка діє до закінчення Торговельної сесії, діє до її повного виконання, або до її скасування, або до закінчення Торговельної сесії Торговельного дня, в якому її подано.

5.6.3. Заявка перестає діяти, якщо доступ Учасника торгів до Торгів зупинено.

5.7. Порядок формування Книги (реєстру) Заявок. Зустрічні Заявки.

5.7.1. Подані Учасниками торгів Заявки фіксуються (реєструються) в ЕТС в момент отримання шляхом автоматичного формування Книги (реєстру) Заявок.

5.7.2. Книга (реєстр) Заявок, відповідно до виду Заявки, містить щонайменше такі дані:

- ідентифікаційний (реєстраційний) номер Заявки;
- дата і час реєстрації, а також внесення змін, скасування (зняття), припинення дії Заявки (за наявності);
- результат подання Заявки (виконана частково/повністю, скасована (знята) Учасником торгів, скасована (відхилена) ЕТС, припинення дії);
- вид та/або тип Заявки;
- направленість дії Заявки (купівля або продаж);
- найменування та код Учасника торгів, який подав Заявку;
- код клієнта цього Учасника торгів;
- реквізити Активу, щодо якого подано Заявку, які дозволяють ідентифікувати такий Актив;

- ціна Активу та сума Заявки (можуть визначатися відповідно до умов Заявок, щодо яких подана Заявка є зустрічною);

- кількість Активу, щодо яких виставлено Заявку.

5.7.3. Протягом Торговельної сесії та протягом передсесійного і післясесійного періодів (у разі їх наявності). Учасники торгів за допомогою Торгового терміналу отримують доступ до Книги (реєстру) та реквізитів Заявок, поданих протягом Торговельного дня, в залежності від виду та/або типу Заявки та особливостей Ринку, на якому подано Заявку, а також із відображенням статусу Заявок (активні, відхилені ЕТС, зняті, виконані повністю/частково тощо).

Подані Учасниками торгів Заявки обробляються в ЕТС в порядку їх надходження та включаються до Черги Заявок.

5.7.4. Відповідальність за своєчасне подання Заявок на Торги та достовірність інформації, що зазначається у Заявці, несе Учасник торгів.

5.7.5. Оператор надає Учаснику торгів підтвердження у прийнятті до виконання кожної Заявки від цього Учасника торгів шляхом її відображення в Торговому терміналі Учасника торгів та надання на вимогу Учасника торгів Виписки з Книги (реєстру) Заявок у вигляді Електронного документа.

У разі відмови в прийнятті до виконання Заявок (відхилення Заявки ЕТС) Оператор обліковує такі Заявки у відомості про відмову в прийнятті до виконання Заявок з відміткою щодо причин відмови. Ця інформація також відображається у Торговому терміналі Учасника торгів з обов'язковим обґрунтуванням причини відмови.

5.7.6. Після реєстрації Заявки, ЕТС автоматично співставляє Заявки в Черзі Заявок на продаж з Заявками в Черзі Заявок на купівлю на наявність зустрічних Заявок. Зустрічними вважаються Заявки протилежної направленості дії (купівля або продаж).

Підбір зустрічних Заявок виконується за принципом «вимоги купівлі проти вимог продажу» і за встановленим порядком пріоритетів:

- спершу - пріоритету ціни;
- у разі однакових цін - пріоритету часу.

5.7.7. Якщо в Чергах Заявок одночасно існує щонайменше дві зустрічні Заявки, автоматично здійснюється підбір таких зустрічних Заявок та вчиняється Правочин (Договір), який задовольняє умовам пари зустрічних Заявок. Договір укладається за ціною раніше поданої в обсязі, що дорівнює меншому з обсягів зустрічних Заявок.

Заявки можуть бути виконані повністю або частково. Залишок Заявки, що не був виконаний, залишається в Черзі Заявок або знімається з Торгів в залежності від типу Заявки.

Крім видів Заявок, визначених для кожного з Ринків, описаних у відповідних розділах цих Правил, Учасниками торгів можуть подаватися фіксовані Заявки, які задовольняються за фіксованими у Заявці значеннями ціни та/або кількості Активів.

5.7.8. Кожний вчинений Правочин (Договір) реєструється в ЕТС під унікальним номером із зазначенням часу вчинення Правочину (Договору) та номерів зустрічних Заявок, на підставі яких було вчинено Правочин (Договір).

5.7.9. Скасування (анулювання) поданих Заявок може здійснюватися Учасником торгів протягом Торговельної сесії (Торговельного дня) або автоматично ЕТС після завершення Торговельної сесії (Торговельного дня). Скасовані після Торговельної сесії (Торговельного дня) Заявки вилучаються з Черги Заявок.

Скасування поданої Заявки не дозволяється, якщо Договір є укладеним, за виключенням випадків, передбачених **розділами 19-21** цих Правил, за умови що за таким Договором не відбулися кліринг та розрахунки.

РОЗДІЛ 6. ВЧИНЕННЯ ТА РЕЄСТРАЦІЯ ПРАВОЧИНІВ

6.1. Загальний порядок та умови вчинення Правочинів (Договорів).

6.1.1. Учасник торгів, підписавши договір щодо доступу до Торгів, погоджується з тим, що усі Правочини (Договори) на БТМ вчиняються виключно на умовах, викладених у цих Правилах. Відсутність положень цих Правил у копії Договору у вигляді документа на папері, посилання на ці Правила чи окремі положення цих Правил не свідчить про те, що Правочин (Договір) вчинений не у відповідності до цих Правил.

6.1.2. Правочини (Договори) на БТМ вчиняються в письмовій формі, у вигляді Електронного документа у встановленому цими Правилами порядку. Електронний документ є оригіналом Правочину (Договору).

6.1.3. Кожному Правочину (Договору) присвоюється унікальний номер, що визначається Оператором.

6.1.4. Учасник торгів має право вчиняти Правочини (Договори) в ЕТС в інтересах Клієнтів, діючи на підставі відповідних правочинів, вимоги до яких встановлюються НКЦПФР, та з врахуванням обмежень, визначених цими Правилами щодо вимог до Заявок, особливостей Торгів на окремих Ринках, а також Правилами клірингу Центрального контрагента.

6.2. Загальні істотні умови Правочинів (Договорів).

Учасники торгів, що вчиняють Правочини (Договори), погоджуються, що Правочини (Договори) вчиняються на таких загальних істотних умовах:

1) Покупець, в порядку та на умовах, визначених Правочином (Договором) та цими Правилами, зобов'язаний оплатити та прийняти, а продавець, в порядку та на умовах, визначених Правочином (Договором) та цими Правилами, зобов'язаний передати у власність покупцеві, Активи, характеристика яких зазначена в Правочині (Договорі).

2) Виконання сторонами обов'язків за Правочином (Договором) здійснюється за принципом (механізмом), встановленим в Правочині (Договорі) та/або в цих Правилах в розрізі відповідного Ринку.

3) Умови, порядок і строк здійснення переходу прав власності на Активи, сторона відповідальна за перереєстрацію прав власності на Активи:

- перехід права власності на Активи здійснюється у відповідності з цими Правилами на підставі відомості правочинів (сквитованих розпоряджень), яку Оператор надає до Центрального контрагента/Депозитарію відповідно до умов договорів, укладених між Оператором та Центральним контрагентом/Депозитарієм. Право власності на цінні папери переходить до покупця (Учасника торгів або його Клієнта) з моменту зарахування їх на рахунок у цінних паперах покупця у депозитарній установі та підтверджується випискою депозитарної установи з рахунку у цінних паперах покупця;

- особливості переходу права власності на Активи на Ринках РЕПО, Розміщення та Аукціону здійснюється у відповідності з особливостями, визначеними у відповідних розділах цих Правил.

4) Умови і термін оплати Активів, які є предметом Правочину (Договору):

- виконання зобов'язань за Правочином (Договором) здійснюється у відповідності з особливостями, визначеними цими Правилами для відповідного Ринку та Правилами клірингу.

5) Обов'язками продавця є:

- передати Активи (цінні папери або інші фінансові інструменти, вказані в Правочині (Договорі)) покупцю у відповідності з цими Правилами;

- здійснити оплату послуг Оператора згідно чинних тарифів Оператора.

6) Обов'язками покупця є:

- здійснити оплату загальної ціни Правочину (Договору);

- прийняти від продавця Активи (цінні папери або інші фінансові інструменти, вказані в Правочині (Договорі)), у відповідності з цими Правилами;

- здійснити оплату послуг Оператора згідно чинних тарифів Оператора.

7) Сторони Правочину (Договору) мають усі права та обов'язки, передбачені цими Правилами;

8) Відповідальність сторін:

- у разі невиконання або неналежного виконання умов Правочину (Договору), сторони несуть відповідальність, передбачену чинним законодавством України, цими Правилами, Правилами клірингу.

9) Порядок розгляду спорів:

- Спори у зв'язку з укладанням, зміною, припиненням, розірванням, тлумаченням, визнанням недійсним, виконанням, відповідальністю за порушення Правочину (Договору), які можуть виникнути між Учасниками торгів - сторонами Правочину (Договору), а також спори між Учасниками торгів та Оператором, Учасниками торгів та їх Клієнтами (за згодою останніх) підлягають вирішенню згідно цих Правил.

10) Умови, за яких сторони звільняються від відповідальності (форс-мажор):

- Сторони Правочину (Договору) звільняються від відповідальності у випадках, передбачених цими Правилами.

11) Порядок зміни умов Правочину (Договору):

- зміни можуть бути внесені лише у Правочин (Договір), укладений на Ринку РЕПО, або у випадках, визначених у *п.п. 12) п. 6.2 та п. 6.3* цих Правил.

12) Умови скасування (анулювання або розірвання), змін умов Правочину (Договору): можливе відповідно до *п. 6.3, розділів 20-21* цих Правил, та/або за рішенням Третейського суду, суду, Біржової Ради, за умови, що за таким Правочином (Договором) не відбулися кліринг та розрахунки, та Учасник торгів доведе, що:

- Правочин (Договір) укладений в результаті технічної помилки (є Помилковим правочином),

- Активи у вигляді цінних паперів та інших фінансових інструментів, що були предметом Правочину (Договору), який потребує скасування, не мали подальшого обігу у результаті укладання наступних Правочинів (Договорів).

13) За Правочинами (Договорами), у яких Центральний контрагент набув взаємні права та обов'язки сторін, зобов'язання Центрального контрагента припиняються в повному обсязі в разі невиконання стороною (сторонами) таких Правочинів (Договорів) своїх зобов'язань перед Центральним контрагентом, якщо інше не передбачено цими Правилами та Правилами клірингу. При цьому Центральний контрагент не несе будь-якої відповідальності, передбаченої Правочином (Договором), цими Правилами та іншими документами Оператора, законодавством України (з врахуванням особливостей, передбачених **п. 11.6** цих Правил).

14) При виконанні Правочинів (Договорів), укладених як за участі Центрального контрагента, так і без участі Центрального контрагента, визначення та припинення зобов'язань за Правочином (Договором) (поставка цінних паперів та переказ коштів) може здійснюватися Центральним контрагентом шляхом клірингу, в тому числі шляхом неттінгу, ліквідаційного неттінгу або іншим способом, передбаченим Правилами клірингу.

6.3. Порядок розірвання/анулювання/зміни умов Правочину (Договору).

У разі розірвання/анулювання/зміни умов Правочину (Договору) Учасники торгів, що є Сторонами цього Правочину (Договору) зобов'язані в день розірвання/анулювання/зміни умов Договору, повідомити Оператора (засобами Торгового терміналу, електронного повідомлення, факсимільного зв'язку або іншими засобами) шляхом подання Заявок на розірвання/анулювання/зміну умов попередніх Заявок. При цьому засобами ЕТС створюється у вигляді Електронного документа додатковий договір до Правочину (Договору), який розірваний/анульований/умови якого змінено, відповідно до отриманих від Учасників торгів Заявок.

Додатковий договір може надаватися Учасникам торгів разом з відповідним Правочином (Договором) відповідно до **п. 6.7** цих Правил.

Договір РЕПО може бути розірваний в спосіб, передбачений **розділом 11** цих Правил.

У разі запровадження в однієї Сторони Правочину (Договору) тимчасової адміністрації, а також у разі виникнення обставин, що свідчать про ймовірність невиконання умов Правочину (Договору) (припинення юридичної особи, застосування ліквідаційної процедури, визнання банкрутом тощо), інша Сторона може ініціювати зміну умов Правочину (Договору) (укладення Додаткового договору) в частині дострокового виконання та/або розірвання/анулювання Правочину (Договору), в т.ч. в порядку, визначеному у **п. 8.1.5 та п. 11.6** цих Правил. Якщо виконання зобов'язань за Правочинами (Договорами) здійснюється за принципом «поставка цінних паперів проти оплати», то зміна умов Правочину (Договору) в частині дострокового виконання та/або розірвання/анулювання Правочину (Договору) здійснюється з урахуванням Правил клірингу.

6.4. Типові форми Правочинів (Договорів).

Ці Правила встановлюють зміст типових Договорів, які містять типові умови, що водночас є істотними умовами кожного з Договорів. Зразки форм Договорів, з урахуванням особливостей укладання та виконання на різних Ринках, публікуються на Вебсайті Оператора.

6.5. Фіксація волевиявлення Учасників торгів та вчинення Правочинів (Договорів).

6.5.1. Волевиявлення Учасників торгів на вчинення Правочину (Договору) на БТМ здійснюється шляхом подання Заявки на купівлю/продаж в ЕТС засобами Торгового терміналу.

Якщо Стороною Правочину (Договору) є Центральний контрагент, то його волевиявлення фіксується в особливий спосіб, визначений **п. 6.6** цих Правил.

6.5.2. При вчиненні Правочинів (Договорів) волевиявлення Сторін - Учасників торгів (за винятком Центрального контрагента) - фіксується та оформлюється в ЕТС у вигляді Заявки - Електронного документа, що вміщує реквізити Учасника торгів (повне найменування, ідентифікаційний код, місцезнаходження; дані про ліцензію на провадження відповідного виду професійної діяльності на ринках капіталу та організованих товарних ринках (для Членів Оператора - обов'язково, для інших Учасників торгів - за наявності); інформація про Клієнта Учасника торгів (за наявності); предмет Договору; назву емітента; ідентифікаційний код емітента; вид/тип/категорію Активу; інші параметри відповідно до виду Активу; кількість; форму випуску; форму існування; міжнародний ідентифікаційний номер (код ISIN); серію (для облігацій); код ЄДРІСІ (для цінних паперів інститутів спільного інвестування); номінал; суму за

номіналом; ціну одиниці; загальну ціну Договору; відомості про засоби зв'язку та зв'язку між сторонами Договору, а також відомості про Уповноваженого представника Учасника торгів, через яку Сторони підтримують зв'язок, у разі, якщо такою особою не є особа, що підписала Договір; номер рахунку в цінних паперах (клірингового рахунку) Учасника торгів (його Клієнта); статус платника податків; час та дату подання Заявки на Торги.

6.5.3. Моментом згоди Сторін (Учасників торгів) (за винятком Центрального контрагента) на вчинення Правочину (Договору) є момент подання Заявки в ЕТС.

6.5.4. Моментом вчинення Правочину (Договору) є момент автоматичного підбору ЕТС пари зустрічних Заявок.

6.5.5. З моменту вчинення Правочину (Договору) настають правові наслідки для Учасників торгів (за винятком Центрального контрагента) у вигляді досягнення згоди з усіх істотних умов Правочину (Договору).

Істотними умовами є умови, які передбачені у типових Правочинах (Договорах) в якості типових умов. Такі істотні умови Правочину (Договору), як реквізити сторін Договору (повне найменування, ідентифікаційний код, місцезнаходження сторін; дані про ліцензію на провадження відповідного виду професійної діяльності на ринках капіталу та організованих товарних ринках (для Членів Оператора - обов'язково, для інших Учасників торгів - за наявності); предмет Договору; назва емітента; ідентифікаційний код емітента; вид/тип/категорія Активу; інші параметри відповідно до виду Активу; кількість; форма випуску; форма існування; міжнародний ідентифікаційний номер (код ISIN); серія (для облігацій); код ЄДРІСІ (для цінних паперів інститутів спільного інвестування); номінал; сума за номіналом; момент укладання; ціна одиниці; загальна ціна Договору; відомості про засоби зв'язку та зв'язку між сторонами Договору, а також відомості про Уповноважених представників сторін, через яких сторони підтримують зв'язок, у разі, якщо такими особами не є особи, що підписали Договір; номери рахунків в цінних паперах (клірингових рахунків) покупця (його Клієнта) та продавця (його Клієнта); статус платника податків сторін Договору визначаються ЕТС автоматично шляхом ідентифікації Учасників торгів при поданні Заявок у відповідності з п. 6.5.1-6.5.2 цих Правил.

Кожний вчинений на БТМ Правочин (Договір), включаючи всі істотні умови, разом з інформацією та реквізитами Заявок, на підставі яких було укладено такі Договори, засобами ЕТС автоматично фіксується у Реєстрі Договорів, який містить щонайменше такі дані: реєстраційний номер Договору; сторони Договору; дату і час фіксації Договору; реквізити Активу; суму Договору; кількість Активу; ціну Активу. З моменту фіксації Договору у Реєстрі Договорів всі відомості щодо такого Договору (включаючи всі подальші зміни, внесені до такого Договору, та реквізити ідентифікації Договору відповідно до нумерації, яка здійснюється у встановленому Членом Оператора порядку) стають доступними Учасникам торгів, які уклали такий Договір, у формі Виписки з Реєстру Договорів відповідно до п. 6.7 цих Правил.

6.5.6. Місце вчинення Правочинів (Договорів) зазначається з урахуванням місцезнаходження Оператора.

6.6. Особливості вчинення Правочинів (у т.ч. щодо внесення змін чи анулювання Правочинів), за участі Центрального контрагента.

6.6.1. Надання Учасником торгів Заявки означає, що Учасник торгів подав, а Центральний контрагент отримав оферту на вчинення Правочину (Договору), внесення змін або розірвання (анулювання) попередньо вчиненого Правочину (Договору) відповідно до цих Правил.

6.6.2. В момент подання до ЕТС зустрічної Заявки відносно поданої Заявки Центральний контрагент зобов'язаний прийняти (акцептувати) адресовані йому оферти, зроблені шляхом подання Заявок, на умовах, визначених цими Правилами (зокрема, з врахуванням особливостей, передбачених п.6.6.6 та п. 11.6 Правил).

6.6.3. Отримання та прийняття (акцепт) оферт Центральним контрагентом виконується засобами ЕТС в автоматичному режимі.

6.6.4. Повідомлення про акцептування Центральним контрагентом оферт, зроблених Учасниками торгів, направляються відповідним Учасникам торгів засобами ЕТС в автоматичному режимі та відображається у Торговому терміналі. Момент надходження такого повідомлення вважається моментом укладення Договору Центрального контрагента з Учасником торгів або моментом укладення додаткового договору щодо внесення змін або розірвання (анулювання) попередньо вчиненого Правочину (Договору). Вказані повідомлення не є Заявками.

6.6.5. Визначений у п. 6.6.1 - 6.6.4 цих Правил порядок вчинення Правочинів (у т.ч. щодо внесення змін чи анулювання Правочинів), не застосовується до укладення за участі

Центрального контрагента договорів РЕПО в режимі «РЕПО з контролем ризиків».

6.6.6. Правочини (Договори) за участі Центрального контрагента вчиняються у наступних випадках:

- за умови обов'язкового стовідсоткового попереднього депонування / резервування / блокування Активів (коштів та цінних паперів), наявність яких підтверджена Центральним контрагентом;

- за відсутності стовідсоткового попереднього депонування / резервування / блокування Активів (коштів та цінних паперів) - на підставі двох зустрічних адресних Заявок Учасника торгів, поданих в інтересах різних вигодоодержувачів, а саме в інтересах різних клієнтів Учасника торгів або у власних інтересах Учасника торгів, з одного боку, та його клієнта, з іншого боку) на Ринку РЕПО та на Адресному ринку (ринку котировок) (Пов'язані Правочини (Договори);

- укладення договорів РЕПО в режимі «РЕПО з контролем ризиків», стороною яких є Центральний контрагент відповідно до умов цих Правил, Правил клірингу та договорів з Центральним контрагентом;

- в інших випадках, передбачених умовами договорів, укладених між Оператором та Центральним контрагентом.

6.7. Реєстр Договорів та Виписки з Реєстру Договорів.

6.7.1. Оператор засобами ЕТС реєструє Правочини (Договори), вчинені на Торгах, у Реєстрі Договорів, який ведеться Оператором в електронному вигляді та щонайменше містить відомості, зазначені у п. 6.5.5 Правил.

6.7.2. Учасник торгів протягом Торговельної сесії (передсесійного періоду, післясесійного періоду) може ініціювати формування ЕТС Виписки з Реєстру Договорів, укладених таким Учасником торгів, та проставити у відведеному полі Виписки з Реєстру Договорів власні реквізити ідентифікації Правочину (Договору) відповідно до нумерації, яка здійснюється у встановленому Членом Оператора порядку.

6.7.3. Протягом Торговельного дня засобами ЕТС Реєстр Договорів ведеться у формі Електронного документу з зазначенням присвоєних Оператором номерів Правочинів (Договорів), істотних умов Договорів, з врахуванням всіх змін, внесених до Договорів, та реквізитів ідентифікації Договорів відповідно до нумерації, яка здійснюється у встановленому Членом Оператора порядку.

Оператор зберігає усі Правочини (Договори) в електронному архіві. Архів в складі електронного конверту стосовно кожного вчиненого на Торгах Правочину (Договору) містить також Заявки Учасників торгів, на підставі яких вчинено цей Правочин (Договір); при цьому кожна Заявка зберігається із ЕП Учасника торгів, який надав Заявку.

6.7.4. Виписки з Реєстру Договорів, укладених Учасником торгів (Біржові звіти), надаються Учаснику торгів на щоденній основі засобами Торгового терміналу в режимі реального часу відповідно до п. 6.7.2 Правил, а також (засобами електронної пошти чи іншими засобами комунікацій) у формі, доступній для імпорту до програмних засобів з ведення внутрішнього обліку та формування звітності (адміністративних даних) інвестиційних фірм (Членів Оператора) до НКЦПФР.

Учасникам торгів надаються Виписки з Реєстру Договорів, укладених Учасником торгів (Біржові звіти) у формі Електронного документа за звітний місяць, що минув, та, за запитом Учасника торгів, за інший період. Основним варіантом є надання Учасникам торгів Виписок з Реєстру Договорів у вигляді Електронного документу, засвідченого КЕП керівника (уповноваженої особи) Оператора.

6.7.5. Виписка з Реєстру Договорів, укладених Учасником торгів (Біржовий звіт) за певним Договором за певний період є сукупністю даних, що містяться у Реєстрі Договорів щодо такого Учасника торгів за відповідним Правочином (Договором) за відповідний період.

РОЗДІЛ 7. РИНОК ЗАЯВОК (РИНОК БЕЗПЕРЕРВНОГО АУКЦІОНУ)

7.1. Технологія (режим) Торгів на Ринку Заявок.

7.1.1. Торги на Ринку Заявок відбуваються за технологією Безперервного аукціону (Order Driven Market).

7.1.2. На Ринку Заявок передсесійний та післясесійний періоди не встановлюються, якщо інше не передбачено рішенням Біржової Ради.

7.1.3. До Торгів на Ринку Заявок допускаються Учасники торгів відповідно до **розділу 3**, Активи - відповідно до **розділу 4** цих Правил.

7.1.4. Порядок виконання розрахунків за Правочинами (Договорами), що вчиняються на

Ринку Заявок, визначається **розділом 14** цих Правил.

7.2. Види та параметри Заявок на Ринку Заявок.

7.2.1. На Ринку Заявок використовуються виключно безадресні анонімні Заявки наступних видів:

- ринкова заявка (Market) - розпорядження негайно купити/продати Активи за найкращою ціною, яка є в даний момент часу на Торгах.
- стоп-заявка (Stop) - розпорядження купити/продати Активи в той момент, коли ціна на Торгах досягне обумовленого рівня;
- лімітна заявка (Limit) - розпорядження купити Активи за ціною, що не перевищує обумовлену, або продати за ціною, що не нижче, ніж обумовлена;
- стоп-ліміт-заявка (Stop-Limit) - комбінована заявка, яка містить в собі одночасно розпорядження стоп-заявки (Stop) та лімітної заявки (Limit).

7.2.2. На Ринку Заявок дійсні лише анонімні Заявки, що адресовані будь-якому Учаснику торгів (всім Учасникам торгів), при цьому Заявки, що відображаються в Торгових терміналах Учасників торгів, не містять ідентифікаторів відправника та отримувача.

7.2.3. Заявки на Ринку Заявок повинні містити щонайменше наступні параметри:

- вид/тип/категорія Активу;
- реєстраційний код Активу;
- назва, ідентифікаційний код емітента;
- кількість Активу;
- ціна одиниці Активу (може визначатися відповідно до умов Заявок, щодо яких подана Заявка є зустрічною);
- направленість дії Заявки (купівля або продаж);
- вид Заявки;
- інші параметри відповідно до виду Активу;
- порядок розрахунків (зокрема, відповідно до умов, передбачених Правилами клірингу);
- ЕП Учасника торгів.

Ідентифікаційний номер Заявки, дата та час реєстрації і найменування Учасника торгів автоматично присвоюється ЕТС.

7.2.4. Заявки на купівлю/продаж Активів подаються Учасниками торгів на Ринку Заявок відповідно до **розділу 5** Правил - за допомогою Торгового терміналу протягом Торговельного дня, діють до виконання або до закінчення Торговельної сесії (Торговельного дня).

7.2.5. Заявки на купівлю/продаж Активів подаються Учасниками торгів на Ринку Заявок виключно за умови стовідсоткового попереднього депонування / резервування / блокування Активів (коштів та цінних паперів) за Правочинами (Договорами).

7.2.6. Заявки на Ринку Заявок можуть виконуватися частково (в меншому обсязі, ніж зазначено в Заявці) відповідно до **п. 5.7.7** Правил.

7.3. Правочини (Договори) та їх реєстрація на Ринку Заявок.

7.3.1. Правочини (договори) на Ринку Заявок вчиняються та реєструються відповідно до **розділу 6** Правил.

7.3.2. Зразок Правочину (Договору), що вчиняється на Ринку Заявок, публікується на Вебсайті Оператора.

7.4. Ціни Активів на Ринку Заявок.

Ціни Активів (цінних паперів та інших фінансових інструментів), що склалися за наслідком подання Заявок та вчинення Правочинів (Договорів) на Ринку Заявок, використовуються при визначенні Середнього курсу, Ціни відкриття, Ціни закриття та пов'язаних з ними показників, визначених у **розділі 12** Правил.

РОЗДІЛ 8. АДРЕСНИЙ РИНОК (РИНОК КОТИРУВАНЬ)

8.1. Технологія (режим) Торгів на Адресному Ринку.

8.1.1. Торги на Адресному Ринку відбуваються за технологією ринку котирувань (Quote-Driven Market), а також, за рішенням Біржової ради, за технологією періодичного аукціону зокрема, під час передсесійного та післясесійного періоду.

8.1.2. За рішенням Біржової ради протягом Торговельного дня на Адресному Ринку можуть встановлюватися передсесійний та післясесійний періоди, протягом яких подаються винятково Адресні Заявки, а Правочини (Договори), вчинені на підставі зустрічних Адресних Заявок, виконуються після відкриття наступної Торговельної сесії (для передсесійного періоду

- у той самий Торговельний день або у інший Торговельний день, відповідно до порядку розрахунків, визначеного у Правочині (Договорі), для післясесійного періоду - наступного Торговельного дня або у інший Торговельний день, відповідно до порядку розрахунків, визначеного у Правочині (Договорі)).

8.1.3. До Торгів на Адресному Ринку допускаються Учасники торгів відповідно до **розділу 3**, Активи - відповідно до **розділу 4** цих Правил.

8.1.4. Порядок виконання розрахунків за Правочинами (Договорами), що вчиняються на Адресному Ринку, визначається **розділом 14** цих Правил.

8.1.5. При невиконанні Учасником торгів зобов'язання по сплаті коштів або поставки цінних паперів за вчиненням на Адресному ринку Правочином (Договором), такий Учасник торгів (винна сторона) зобов'язаний сплатити Учасникові торгів-контрагентові (добросовісний стороні) пеню у розмірі подвійної облікової ставки НБУ за кожен день прострочення виконання зобов'язання, якщо інше не передбачено Правилами клірингу.

При цьому добросовісний Учасник торгів - сторона Правочином (Договором) має право припинити Правочином (Договір) в односторонньому порядку. Такий Правочин (Договір) вважається припиненим в односторонньому порядку в момент відправлення Оператору добросовісним Учасником торгів повідомлення про одностороннє припинення Правочину (Договору), зразок якого публікується на Вебсайті Оператора. Повідомлення про одностороннє припинення Правочину (Договору) за ініціативи добросовісної сторони автоматично формується в ЕТС та зберігається Оператором у Реєстрі Договорів. Оператор засобами ЕТС інформує винну сторону Правочину (Договору) - контрагента про припинення Правочину (Договору).

8.2. Види та параметри Заявок на Адресному Ринку.

8.2.1. На Адресному ринку використовуються безадресні та адресні (не анонімні) Заявки. Учасники торгів мають право протягом Торговельної сесії надавати необмежену кількість безадресних Заявок за одним чи кількома Активами, якщо цими Правилами або рішенням Біржової Ради не визначене інше.

Безадресна Заявка на Адресному ринку є пропозицією Учасника торгів на купівлю чи продаж Активів, яка містить умови, на яких пропонується здійснити вчинення Правочину (Договору), та адресується усім Учасникам торгів.

Адресна Заявка на Адресному ринку є пропозицією Учасника торгів на купівлю чи продаж Активів, яка містить умови, на яких пропонується вчинити Правочин (Договір) та адресується іншому (конкретному) Учаснику торгів, який надав на Торги адресну або безадресну Заявку.

8.2.2. Заявки на Адресному ринку повинні містити щонайменше наступні параметри:

- вид Заявки (безадресна або адресна);
- реєстраційний код Активу;
- вид/тип/категорія Активу;
- назва, ідентифікаційний код емітента;
- кількість Активу;
- ціна одиниці Активу (може визначатися відповідно до умов Заявок, щодо яких подана Заявка є зустрічною);
- направленість дії Заявки (купівля або продаж);
- порядок розрахунків (зокрема, відповідно до умов, передбачених Правилами клірингу);
- ідентифікатор відправника;
- ідентифікатор отримувача (для адресної Заявки);
- інші параметри відповідно до виду Активу;
- ЕП Учасника торгів.

8.2.3. Учасник торгів, який надав безадресну Заявку та отримав у відповідь одну чи кілька зустрічних адресних Заявок, має до закінчення Торговельної сесії підтвердити (акцептувати) щонайменше одну зустрічну адресну Заявку. ЕТС автоматично направляє адресну Заявку відповідному контрагенту.

Після акцепту Учасником торгів обраної адресної Заявки, ЕТС перевіряє наявність заблокованих Активів обох Учасників торгів. За умови, що заблокованих Активів (відповідно до порядку розрахунків, передбаченому у Заявці) достатньо для виконання зобов'язань за виставленою Заявкою на Адресному ринку та виставленими Заявками на Ринку заявок, Договір на Адресному ринку вважається укладеним, а Грошовий ліміт та Ліміт у цінних паперах Учасників торгів відповідно зменшується або збільшується.

8.2.4. Заявки на Адресному ринку можуть виконуватися частково (в меншому обсязі, ніж зазначено в Заявці) відповідно до **п. 5.7.7** Правил, якщо Учасником торгів буде акцептована адресна Заявка, що містить умови часткового виконання в порівнянні з первинною адресною (безадресною) Заявкою.

8.3. Правочини (Договори) та їх реєстрація на Адресному Ринку.

8.3.1. Правочини (договори) на Адресному Ринку вчиняються та реєструються відповідно до **розділу 6** Правил.

8.3.2. Зразок Правочину (Договору), що вчиняється на Адресному Ринку, публікується на Вебсайті Оператора.

8.4. Ціни Активів на Адресному Ринку.

Ціни Активів (цінних паперів та інших фінансових інструментів), що склалися на Адресному Ринку за наслідком подання Заявок та вчинення Правочинів (Договорів), якщо такі Правочини (Договори) вчинені на підставі адресних Заявок, не використовуються при визначенні Середнього курсу, Ціни відкриття, Ціни закриття та пов'язаних з ними показників, визначених у **розділі 12** Правил.

РОЗДІЛ 9. РИНОК АУКЦІОНУ

9.1. Технологія (режим) Торгів на Ринку аукціону.

9.1.1. Торги на Ринку аукціону відбуваються за технологіями одностороннього та, за рішенням Біржової ради, періодичного аукціону.

9.1.2. До Торгів на Ринку аукціону, у т.ч. для участі у конкретному аукціоні, допускаються Учасники торгів, які пройшли процедуру допуску до аукціону, визначену Регламентом (умовами) аукціону.

9.1.3. Оператор та Ініціатор одностороннього аукціону погоджують між собою умови проведення конкретного аукціону. На підставі узгоджених умов проведення аукціону Ініціатор одностороннього аукціону та Оператор укладають договір на організацію та проведення аукціону, частиною до якого є Регламент аукціону.

Наявність договору та Регламенту аукціону не є обов'язковою у разі купівлі/продажу Активів, що здійснюється відповідно до процедури, яка врегульована законодавством та не передбачає наявності між Оператором та ініціатором аукціону відповідного договору та Регламенту аукціону. В такому випадку Регламент (умови) аукціону затверджуються та оприлюднюються Оператором відповідно до законодавства та цих Правил.

9.1.4. Аукціон може проводитися на продаж або купівлю Активів, в тому числі для розміщення та викупу цінних паперів та інших фінансових інструментів, з врахуванням особливостей, визначених у **розділі 10** Правил.

9.1.5. У Регламенті аукціону можуть встановлюватись наступні особливості (умови) організації аукціону на БТМ:

1) Вимоги щодо забезпечення виконання Учасниками торгів зобов'язань за Правочинами (Договорами).

2) Обмеження щодо видів Заявок, які можуть виставити Учасники торгів на аукціоні, зокрема щодо кількості неконкурентних Заявок.

3) Критерії цінових або інших умов купівлі/продажу Активів, згідно яких задовольнятимуться Заявки.

4) Обмеження Лоту в Заявках.

5) Сценарії аукціону:

- анонімний сценарій - в Торговому терміналі Учасника торгів відображаються всі Заявки, без зазначення Реєстраційного коду Учасника торгів;

- неанонімний сценарій - в Торговому терміналі Учасника торгів відображаються всі Заявки та Реєстраційний код кожного Учасника торгів;

- закритий сценарій - в Торговому терміналі Учасника торгів відображаються тільки власні Заявки Учасників торгів. Відомості про всі Заявки доступні тільки Ініціатору аукціону;

- інший.

6) Порядок та строки проведення розрахунків за Правочинами (Договорами), вчиненими за наслідком аукціону.

7) Критерії допуску Учасників торгів до аукціону.

8) Порядок визначення початкової ціни на аукціоні.

9.1.6. Оператор оприлюднює інформацію про проведення аукціону на власному Вебсайті та/або в ЕТС.

Повідомлення про аукціон повинно містити інформацію щодо параметрів Активів та умови, передбачені Регламентом аукціону.

9.1.7. До Торгів на Ринку аукціону допускаються Активи, що відповідають умовам аукціону та допущені до торгівлі відповідно до **розділу 4** цих Правил, зокрема без унесення

цього цінного папера до Списку активів, допущених до торгів на БТМ відповідно до п. 4.4.3 Правил.

Для організації аукціону з купівлі (продажу) акцій приватних акціонерних товариств Оператор забезпечує допуск та доступ до Торгів відповідно до умов обігу таких акцій.

9.1.8. Порядок виконання розрахунків за Правочинами (Договорами), що вчиняються на Адресному Ринку, визначається **розділом 14** цих Правил, з особливостями, передбаченими п. 9.7 цих Правил.

9.1.9. Під час аукціону Учасники торгів використовують Торговий термінал, ініціатор одностороннього аукціону також може використовувати спеціалізований модуль Торгового терміналу, функціональні можливості якого зазначені у п. 18.4 цих Правил.

9.1.10. Оплату послуг Оператора учасники та ініціатор аукціону здійснюють згідно з тарифами Оператора та договором на організацію та проведення аукціону.

9.2. Види та параметри Заявок на Ринку аукціону.

9.2.1. Заявки, що надаються Учасниками торгів, які бажають прийняти участь в аукціоні, можуть бути двох типів: конкурентні та неконкурентні.

9.2.2. Конкурентна Заявка - це Заявка, яка передбачає безумовну згоду Учасника торгів придбати/продати певну кількість Активів по вказаній у Заявці ціні або ціні, вираженій у відсотках від номінальної вартості (для облігацій). Кількість Активів за конкурентною Заявкою не може бути менше ніж мінімально встановлений розмір Лоту, що встановлений Регламентом аукціону.

До конкурентних Заявок належать:

- Лімітована Заявка (Limit bid) - Заявка, в якій вказано кількість Активів та ціна або відсоток від номінальної вартості (для облігацій), які Учасник торгів безумовно готовий придбати/продати;

- Крокова Заявка (Step bid) - Заявка, в якій вказано кількість Активів, яку Учасник торгів безумовно готовий придбати/продати, в залежності від встановленої ціни купівлі/продажу або відсотку від номінальної вартості (для облігацій).

9.2.3. Неконкурентна Заявка - це Заявка, яка передбачає безумовну згоду Учасника торгів придбати/продати певну кількість Активів по середньозваженій ціні або ціні, вираженій у відсотках від номінальної вартості (для облігацій), що склалася за результатами аукціону за конкурентними Заявками.

До неконкурентних Заявок належать:

- Проста Заявка (Strike bid) - Заявка, в якій вказано загальна кількість Активів, яку Учасник торгів безумовно згоден придбати/продати за ціною аукціону, яка визначається Оператором або Ініціатором одностороннього аукціону;

- Грошова Заявка (Currency bid) - Заявка, в якій вказана загальна сума коштів, за яку Учасник торгів безумовно згоден придбати/продати невизначену кількість Активів за ціною аукціону, яка визначається Ініціатором одностороннього аукціону.

9.2.4. Заявки на Ринку аукціону повинні містити щонайменше наступні параметри:

- вид/тип/категорія Активу;
- реєстраційний код Активу;
- назва, ідентифікаційний код емітента;
- кількість Активу;
- ціна одиниці Активу;
- вид Заявки;
- порядок розрахунків;
- інші параметри відповідно до виду Активу;
- ЕП Учасника торгів.

Ідентифікаційний номер Заявки, дата та час реєстрації і найменування Учасника торгів автоматично присвоюється ЕТС.

9.2.5. Протягом аукціону, що проводиться за анонімним сценарієм, можуть використовуватися анонімні Заявки, без відображення в Торговому терміналі Учасників торгів Реєстраційного коду Учасника торгів, який її подав.

9.2.6. Кожен Учасник торгів може виставити під час аукціону необмежену кількість Заявок різного типу в межах Грошового ліміту або Ліміту у цінних паперах, якщо інше не визначено Регламентом аукціону.

9.2.7. Під час односторонніх аукціонів, окрім Заявок, зазначених у п. 9.2.2-9.2.3 Правил, можуть подаватись інші види Заявок, передбачені цими Правилами. Обмеження щодо видів Заявок можуть встановлюватись в Регламенті аукціону в разі його наявності або у чинному законодавстві (з урахуванням п. 9.1.3 цих Правил).

9.3. Порядок Торгів на Ринку аукціону.

9.3.1. Торги на Ринку Аукціону відбуваються в Торговельні дні. Не пізніше, ніж за 1 (один) робочий день до дати початку аукціону, Оператор повідомляє Учасників торгів про зміни дати, часу та Регламенту аукціону.

9.3.2. Заявки, подані на аукціоні, фіксуються у Книзі (реєстрі) Заявок, зведена інформація з якої відображається у Торговому терміналі ініціатора одностороннього Аукціону відповідно до Регламенту аукціону.

9.3.3. До моменту вчинення Правочину (Договору) та/або до закінчення терміну прийому Заявок, зазначеного у Регламенті аукціону, Учасникам торгів надається право на коригування конкурентних Заявок та зняття (відзив) Заявок. Для коригування раніше поданої Заявки Учасник торгів повинен зняти (скасувати) Заявку, яка підлягає коригуванню, та виставити нову Заявку.

9.3.4. Після настання кінцевого терміну прийому Заявок та/або вчинення Правочину (Договору) скасування Заявок не допускається.

9.3.5. Заявки, що надійшли до ЕТС після настання кінцевого терміну їх прийому, що був вказаний в Регламенті аукціону, автоматично відхиляються Оператором.

9.4. Задоволення Заявок під час аукціону.

9.4.1. На підставі конкурентних Заявок, залежно від Регламенту аукціону, може визначатися ціна відсікання та/або середньозважена ціна аукціону при його проведенні за ціновими критеріями, або встановлюється індикація ціни у вигляді мінімального відсотку від номінальної вартості та/або середньозваженого відсотку від номінальної вартості (для облігацій).

Розгляд Заявок та розрахунок цінових умов аукціону встановлюється Регламентом аукціону.

Оператор може надавати Учасникам торгів, які беруть участь в аукціоні, інформацію про:

- встановлену ціну відсікання та/або середньозважену ціну аукціону при його проведенні за ціновими критеріями, або
- індикацію ціни у вигляді максимального/мінімального відсотку від номінальної вартості та/або середньозваженого відсотку від номінальної вартості (для облігацій), або
- перелік Заявок, акцептованих Ініціатором одностороннього аукціону, якщо Регламентом аукціону встановлений інший критерій та/або принцип.

9.4.2. Конкурентні Заявки, які були подані за ціною вищою/нижчою, ніж визначена ціна відсікання, або подані за рівнем вищим/нижчим, ніж індикація ціни у вигляді максимального/мінімального відсотку від номінальної вартості (відповідно до обраних критеріїв), відхиляються.

9.4.3. На аукціоні, якщо інше не передбачено Регламентом аукціону, діє наступна черговість задоволення Заявок, відповідно до обраних критеріїв:

- задовольняються неконкурентні Заявки Учасників торгів по середньозваженій ціні або ціні у вигляді відсотку від номінальної вартості, який дорівнює середньозваженому відсотку від номінальної вартості цінних паперів (для облігацій);
- задовольняються конкурентні Заявки з ціною, яка є нижчою/вищою за ціну відсікання, або за ціною, що складає максимальний/мінімальний відсоток від номінальної вартості (для облігацій);
- у випадку, якщо обсяг конкурентних Заявок по ціні відсікання, перевищує кількість Активів, поданих на аукціоні, то такі Заявки задовольняються пропорційно до їх обсягу.

Заявки можуть виконуватися частково (в меншому обсязі, ніж зазначено в Заявці), якщо інше не визначене Регламентом аукціону.

9.4.4. Ініціатор одностороннього аукціону (Оператор або інша особа, уповноважена на це відповідно до умов аукціону) подає Заявку(и) на продаж/купівлю Активів для задоволення (акцепту) Заявок Учасників торгів відповідно до критеріїв, визначених Регламентом аукціону.

9.5. Результати аукціону та ціни Активів на Ринку аукціону.

9.5.1. Оператор сповіщає Учасників торгів про результати проведення аукціону та оприлюднює їх на власному Вебсайті.

9.5.2. Ціни Активів (цінних паперів та інших фінансових інструментів), що склалися на Ринку аукціону за наслідком вчинення Правочинів (Договорів), не використовуються при визначенні Середнього курсу, Ціни відкриття, Ціни закриття та пов'язаних з ними показників, визначених у **розділі 12** Правил.

9.6. Правочини (Договори) та їх реєстрація на Ринку аукціону.

9.6.1. Правочини (договори) на Ринку аукціону вчиняються та реєструються відповідно до **розділу 6** Правил, з особливостями, передбаченими цим розділом Правил та Регламентами аукціонів.

9.6.2. Зразок Правочину (Договору), що вчиняється на Ринку аукціону, публікується на Вебсайті Оператора.

9.7. Особливості виконання розрахунків за наслідками аукціону.

9.7.1. Відповідно до умов Регламенту аукціону, виконання розрахунків може здійснюватися відповідно до **розділу 14** цих Правил, у тому числі без дотримання принципу "поставка цінних паперів проти оплати". При цьому для забезпечення грошових розрахунків може бути визначено розрахункову установу (надавача платіжних послуг, зокрема банк, клірингову установу), що обслуговує Оператора та/або Учасників торгів та забезпечуватиме виконання зобов'язань за Правочинами (Договорами), вчиненими протягом аукціону, зокрема з врахуванням гарантійних внесків, якщо їхнє внесення передбачено Регламентом аукціону.

9.7.2. Відповідно до Регламенту аукціону, Оператор може встановлювати розмір Грошового ліміту, що достатній для отримання Учасником торгів права укласти Правочин(и) (Договір(ори)) та відображається в Торговому терміналі Учасника торгів.

9.7.3. Розрахунки здійснюються Учасником торгів в порядку та в термін, встановлений в Регламенті аукціону.

9.7.4. Поставка Активів, що є предметом аукціону, та переказ коштів на виконання зобов'язань за Правочинами (Договорами), вчиненими на аукціоні, відбувається в порядку та в термін, передбачений в Регламенті аукціону.

9.7.5. У Регламенті аукціону можуть встановлюватися додаткові умови щодо виконання розрахунків, зокрема щодо зобов'язання зворотного викупу Активів за правилами Ринку РЕПО.

9.8. Правове впорядкування окремих видів аукціонів.

9.8.1. Особливості організації та проведення аукціонів, допуску до Торгів, вчинення Правочинів (Договорів) та проведення розрахунків за наслідком аукціонів визначаються відповідно до:

- законодавства та нормативно-правових актів про приватизацію державного і комунального майна;
- затверджених НКЦПФР нормативно-правових актів щодо порядку реалізації на БТМ цінних паперів, на які звернено стягнення (далі в цьому Розділі - **Порядок НКЦПФР**);
- інших документів та регламентів, що оприлюднюються на власному Вебсайті та/або ЕТС Оператора.

9.9. Особливості проведення аукціону з продажу цінних паперів, на які звернено стягнення.

9.9.1. Учасники аукціону.

Продавцем виступає член Оператора, що діє в інтересах органу державної виконавчої служби або приватного виконавця на підставі укладеного договору щодо реалізації на БТМ цінних паперів, на які звернено стягнення.

Продавець повинен відповідати, зокрема, таким вимогам:

- наявність ліцензії на провадження професійної діяльності на ринках капіталу - діяльності з торгівлі фінансовими інструментами, а саме брокерської діяльності, виданої у встановленому порядку НКЦПФР;
- наявність допуску до Торгів на БТМ;
- відсутність фактів притягнення до відповідальності за правопорушення на ринках капіталу протягом останнього року, про що Оператору подається відповідна довідка.

Покупцем на аукціоні може виступати член Оператора, який бере участь в аукціоні від свого імені або в інтересах та за рахунок Клієнтів, має сплатити до початку аукціону гарантійний внесок та, у разі визнання переможцем аукціону, зобов'язаний підписати Протокол аукціону, укласти та виконати Договір.

Кожен Клієнт Члена Оператора, який має намір придбати цінні папери, на які звернено стягнення, на момент подання заявки на купівлю повинен мати відкритий рахунок у цінних паперах в обраній ним депозитарній установі.

9.9.2. Оператор проводить аукціон з продажу цінних паперів, на які звернено стягнення, за умови укладення відповідного договору з органом державної виконавчої служби або приватним виконавцем.

Продаж на БТМ цінних паперів, на які звернено стягнення, здійснюється з дотриманням вимог законодавства про захист економічної конкуренції.

9.9.3. Оператор проводить аукціон щодо реалізації цінних паперів, на які звернено стягнення, за заявкою продавця, вимоги до якої, а також перелік документів, що додаються, встановлюється Порядком НКЦПФР.

9.9.4. Оператор визначає дату і час проведення аукціону з продажу цінних паперів, на які звернено стягнення. Дата проведення аукціону визначається не раніше, ніж через 20 днів від дати подання продавцем заявки до Оператора.

Оператор не пізніше ніж за 15 днів до дня проведення аукціону письмово (в тому числі у вигляді Електронного документу) повідомляє орган державної виконавчої служби або приватного виконавця про дату, час, місце проведення аукціону та оприлюднює в засобах масової інформації та на власному Вебсайті відповідну інформацію про проведення аукціону, а саме:

- інформацію про емітента цінних паперів (повне найменування, ідентифікаційний код);

- інформацію про цінні папери (міжнародний ідентифікаційний номер цінних паперів, вид цінних паперів, тип/різновид/найменування цінних паперів, серія цінних паперів - за наявності, вид опціонних сертифікатів - для випуску опціонних сертифікатів, номінальна вартість одного цінного папера (частка консолідованого іпотечного боргу, що припадає на один сертифікат участі,- для іпотечних сертифікатів участі, премія - для опціонних сертифікатів, кількість цінних паперів, на які звернено стягнення);

- початкову ціну лоту;

- суму гарантійного внеску покупця та строки його сплати, реквізити рахунку для сплати гарантійного внеску;

- порядок та строки розрахунку за придбані на аукціоні цінні папери, реквізити рахунку для сплати коштів за такі цінні папери;

- дату та час проведення аукціону;

- кінцевий термін реєстрації учасників аукціону.

9.9.5. Для допуску до аукціону члени Оператора мають подати (у паперовій формі або у формі Електронного документу) заявку на участь в аукціоні та копію документа, що підтверджує сплату гарантійного внеску.

Форма (зразок) заявки на участь в аукціоні публікується на Вебсайті Оператора.

Строк подання заявок на участь в аукціоні становить не менше 10 днів.

9.9.6. Розмір гарантійного внеску встановлюється відповідно до Порядку НКЦПФР.

Після проведення аукціону гарантійний внесок зараховується до купівельної ціни покупцю, який став переможцем аукціону. Іншим покупцям гарантійний внесок повертається протягом двох робочих днів від дня підписання Протоколу аукціону. Гарантійний внесок також підлягає поверненню покупцю протягом двох робочих днів від дня визнання аукціону таким, що не відбувся.

У разі набрання законної сили судовим рішенням щодо визнання аукціону недійсними гарантійний внесок підлягає поверненню переможцю аукціону протягом двох робочих днів з дня надходження відповідного рішення на адресу Оператора.

У разі порушення покупцем цих Правил гарантійний внесок після проведення аукціону такому покупцю не повертається.

9.9.7. Визначення початкової ціни аукціону здійснюється відповідно до Порядку НКЦПФР.

9.9.8. Порядок оформлення аукціонних документів та проведення розрахунків за цінними паперами, на які звернено стягнення.

9.9.8.1. Під час проведення аукціону з реалізації цінних паперів, на які звернено стягнення, ведеться Протокол аукціону, який має містити такі дані: дата і час початку та завершення аукціону; номер лота, початкова ціна лота та продажна ціна лота; сума сплаченого гарантійного внеску; відомості про учасника аукціону, який запропонував продажну ціну лота; розмір винагороди, яку переможець Аукціону має сплатити Оператору; дата, до якої переможець аукціону повинен повністю сплатити ціну лота.

Протокол аукціону підписується Оператором, продавцем та переможцем аукціону протягом двох робочих днів.

9.9.8.2. На підставі підписаного Протоколу аукціону переможець аукціону укладає Договір та протягом трьох робочих днів з дати його укладання сплачує на визначений Оператором рахунок вартість придбаних цінних паперів, комісійну винагороду, з урахуванням суми гарантійного внеску, сплаченого покупцем за участь у Торгах, щодо зазначених у Договорі цінних паперів.

При перерахуванні коштів за придбані цінні папери переможець аукціону зобов'язаний зазначати в розрахунковому документі номер лота, за яким здійснюється оплата.

9.9.8.3. Якщо покупець не вніс всієї належної суми у строки, передбачені вище, гарантійний внесок йому не повертається. Також гарантійний внесок не повертається учаснику аукціону, який став переможцем аукціону, але відмовився від підписання Протоколу аукціону або укладання Договору.

9.9.8.4. Якщо покупець у встановлені строки не здійснив усіх платежів, зазначених у п. 9.9.8.2 цих Правил, в оплату за придбані цінні папери, на які звернено стягнення, він визнається порушником вимог аукціону. Результати аукціону, за яким його було визнано переможцем, скасовуються з вини покупця. Договір, укладений за результатами аукціону, вважається невиконаним з вини покупця й розривається з ініціативи продавця.

9.9.8.5. У разі зупинення аукціону з підстав, передбачених Порядком НКЦПФР (за винятком зупинення через наявність технічних підстав), строк здійснення переможцем розрахунку за придбані цінні папери, встановлений п. 9.9.8.2 цих Правил, переривається до відновлення аукціону та формування нового Протоколу аукціону із зазначенням нового строку розрахунків за придбані цінні папери.

У разі зупинення аукціону (за винятком зупинення через наявність технічних підстав) після завершення аукціону переможець має право відмовитись від сплати за придбані на аукціоні цінні папери. У такому випадку йому повертається гарантійний внесок. Інші учасники зупиненого аукціону мають право на повернення гарантійного внеску шляхом звернення до Оператора із письмовою заявою.

9.9.8.6. Після усунення обставин, що стали підставою для зупинення вчинення виконавчих дій, виконавець не пізніше наступного робочого дня з дати, коли йому стало про це відомо, надсилає Оператору повідомлення про поновлення строку перерахування коштів. Оператор не пізніше наступного робочого дня після отримання такого повідомлення інформує переможця аукціону про поновлення строку перерахування коштів.

Переможець аукціону протягом трьох робочих днів з дня отримання повідомлення про поновлення строку здійснення розрахунків за придбані на аукціоні цінні папери повинен здійснити розрахунки за такі цінні папери, крім випадку коли переможець аукціону відмовився від сплати за придбані на аукціоні цінні папери відповідно до п. 9.9.8.5 Правил.

9.9.8.7. Протягом двох робочих днів після закінчення встановленого Порядком НКЦПФР терміну оплати цінних паперів покупцем Оператор перераховує на рахунок органу державної виконавчої служби або приватного виконавця сплачену покупцем повну суму вартості цінних паперів, на які звернено стягнення.

9.9.8.8. Поставка цінних паперів, на які звернено стягнення, здійснюється після повного розрахунку за їх придбання переможцем Аукціону відповідно до укладеного між продавцем та переможцем аукціону Договору у порядку, встановленому законодавством про депозитарну систему України.

9.9.8.9. Аукціон може бути припинений та визнаний таким, що не відбувся, у випадках, передбачених Порядком НКЦПФР.

РОЗДІЛ 10. РИНОК РОЗМІЩЕННЯ

10.1. Технологія (режим) Торгів на Ринку розміщення.

10.1.1. Торги на Ринку розміщення відбуваються за технологіями одностороннього аукціону.

10.1.2. До Торгів на Ринку розміщення, у т.ч. для участі у конкретному розміщенні, допускаються Учасники торгів, які виконали процедури участі у розміщенні, визначені умовами емісії та Регламентом розміщення.

10.1.3. Продавцем Активів (цінних паперів) при їх розміщенні (далі у цьому розділі - **продавцем**) є емітент чи Визначена особа для розміщення.

Продавець та Оператор погоджують між собою умови проведення розміщення Активів, які повинні відповідати умовам емісії. На підставі узгоджених умов проведення розміщення продавець та Оператор укладають договір про проведення розміщення цінних паперів, невід'ємним додатком до якого є Регламент розміщення.

10.1.4. У Регламенті розміщення можуть встановлюватись наступні особливості (умови) організації розміщення цінних паперів на БТМ:

1) Вимоги щодо забезпечення виконання Учасниками торгів зобов'язань за Правочинами (Договорами).

2) Обмеження щодо видів Заявок, які можуть виставити Учасники торгів на аукціоні, зокрема щодо кількості неконкурентних Заявок.

3) Критерії цінових або інших умов продажу Активів, згідно яких задовольнятимуться Заявки.

4) Обмеження Лоту в Заявках.

5) Сценарії розміщення:

- анонімний сценарій - в Торговому терміналі Учасника торгів відображаються всі Заявки, без зазначення Реєстраційного коду Учасника торгів;
- неанонімний сценарій - в Торговому терміналі Учасника торгів відображаються всі Заявки та Реєстраційний код кожного Учасника торгів;
- закритий сценарій - в Торговому терміналі Учасника торгів відображаються тільки власні Заявки Учасників торгів. Відомості про всі Заявки доступні тільки продавцю;
- інший.

6) Порядок та строки проведення розрахунків за Правочинами (Договорами), вчиненими за наслідком аукціону.

7) Процедури участі у розміщенні.

10.1.5. Оператор оприлюднює інформацію про проведення розміщення на власному Вебсайті та/або в ЕТС.

Повідомлення про розміщення повинно містити інформацію щодо параметрів Активів та умови, передбачені Регламентом розміщення.

10.1.6. Порядок виконання розрахунків за Правочинами (Договорами), що вчиняються на Ринку розміщення, визначається **розділом 14** цих Правил, з особливостями, передбаченими **п. 10.7** цих Правил.

10.1.7. Під час розміщення Учасники торгів використовують Торговий термінал, продавець також може використовувати спеціалізований модуль Торгового терміналу, функціональні можливості якого зазначені у **п. 18.4** цих Правил.

10.1.8. Оплату послуг Оператора учасники розміщення та продавець здійснюють згідно з тарифами Оператора та договором про проведення розміщення.

10.2. Види та параметри Заявок на Ринку аукціону.

10.2.1. Заявки, що надаються Учасниками торгів, які бажають прийняти участь в розміщенні, можуть бути двох типів: конкурентні та неконкурентні.

10.2.2. Конкурентна Заявка - це Заявка, яка передбачає безумовну згоду Учасника торгів придбати певну кількість Активів по вказаній в Заявці ціні або ціні, вираженій у відсотках від номінальної вартості (для облігацій). Кількість Активів за конкурентною Заявкою не може бути менше ніж мінімально встановлений розмір Лоту.

До конкурентних Заявок належать:

- Лімітована Заявка (Limit bid) - Заявка, в якій вказано кількість Активів, та ціна або відсоток від номінальної вартості (для облігацій), які Учасник торгів безумовно готовий заплатити;

- Крокова Заявка (Step bid) - Заявка, в якій вказано кількість Активів, яку Учасник торгів безумовно готовий придбати, в залежності від встановленої ціни продажу або відсотку від номінальної вартості (для облігацій).

10.2.3. Неконкурентна Заявка - це Заявка, яка передбачає безумовну згоду Учасника торгів придбати певну кількість Активів по середньозваженій ціні або ціні, вираженій у відсотках від номінальної вартості (для облігацій), що склалася за результатами розміщення за конкурентними Заявками.

До неконкурентних Заявок належать:

Проста Заявка (Strike bid) - Заявка, в якій вказано загальна кількість Активів, яку Учасник торгів безумовно згоден придбати за ціною розміщення, яка визначається продавцем або Оператором при розміщенні;

- Грошова Заявка (Currency bid) - Заявка, в якій вказана загальна сума коштів, за яку Учасник торгів безумовно згоден придбати невизначену кількість Активів за ціною розміщення, яка визначається продавцем або Оператором при розміщенні.

10.2.4. Заявки на Ринку розміщення повинні містити щонайменше наступні параметри:

- вид/тип/категорія Активу;
- реєстраційний код Активу;
- назва, ідентифікаційний код емітента;
- кількість Активу;
- ціна одиниці Активу;
- вид Заявки;
- інші параметри відповідно до виду Активу;
- найменування та реквізити клієнта Учасника торгів (за наявності);
- ЕП Учасника торгів.

Ідентифікаційний номер Заявки, дата та час реєстрації і найменування Учасника торгів

автоматично присвоюється ЕТС.

10.2.5. На Ринку розміщення Учасник торгів може виставити необмежену кількість Заявок на купівлю різного типу.

10.3. Порядок Торгів на Ринку розміщення.

10.3.1. Розміщення цінних паперів відбувається в Торговельні дні. Не пізніше, ніж за 1 (один) робочий день до дати початку розміщення, Оператор повідомляє Учасників торгів про зміни дати, часу та умов проведення розміщення.

10.3.2. Заявки, подані при розміщенні, фіксуються у Книзі (реєстрі) Заявок, яка може формуватися засобами ЕТС Оператором та, відповідно до проспекту емісії, продавцем (емітентом або Визначеною особою для розміщення), з використанням Торгового терміналу відповідно до п. 10.1.7 Правил.

10.3.3. До моменту вчинення Правочину (Договору) та/або до закінчення терміну прийому Заявок, зазначеного у Регламенті розміщення, Учасникам торгів надається право на коригування конкурентних Заявок та зняття (відзиви) Заявок. Для коригування раніше поданої Заявки Учасник торгів повинен зняти (скасувати) Заявку, яка підлягає коригуванню, та виставити нову Заявку.

10.3.4. Після настання кінцевого терміну прийому Заявок та/або вчинення Правочину (Договору) скасування Заявок не допускається.

10.3.5. Заявки, що надійшли до ЕТС після настання кінцевого терміну їх прийому, що був вказаний в Регламенті розміщення, відхиляються.

10.4. Задоволення Заявок під час розміщення.

10.4.1. На підставі конкурентних Заявок, залежно від Регламенту розміщення, може визначатися ціна відсікання та/або середньозважена ціна розміщення за ціновими критеріями, або встановлюється індикація ціни у вигляді мінімального відсотку або середньозваженого відсотку від номінальної вартості (для облігацій).

Оператор може надавати Учасникам торгів, які беруть участь у розміщенні, інформацію про:

- встановлену ціну відсікання та/або середньозважену ціну розміщення при його проведенні за ціновими критеріями, або

- індикацію ціни у вигляді мінімального відсотку від номінальної вартості та/або середньозваженого відсотку від номінальної вартості (для облігацій), або

- перелік задоволених Заявок, якщо продавцем вибраний інший критерій та/або принцип.

10.4.2. При розміщенні, якщо інше не передбачено Регламентом розміщення, може діяти наступна черговість задоволення Заявок, відповідно до обраних критеріїв:

- задовольняються неконкурентні Заявки Учасників торгів по ціні відсікання або середньозваженій ціні або по індикації ціни у вигляді відсотка від номінальної вартості, який дорівнює мінімальному відсотку або середньозваженому відсотку від номінальної вартості цінних паперів (для облігацій);

- задовольняються конкурентні Заявки з ціною, яка є вищою за ціну відсікання або середньозважену ціну, або за ціною, що перевищує мінімальний відсоток або середньозважений відсоток від номінальної вартості (для облігацій);

- у випадку, якщо обсяг конкурентних Заявок по ціні відсікання або середньозваженій ціні, перевищує кількість цінних паперів, виставлених до розміщення, то такі Заявки задовольняються пропорційно до їх обсягу.

10.4.3. Продавець самостійно за допомогою Торгового терміналу або Оператор на підставі доручення продавця подає Заявку(и) на продаж Активів для задоволення (акцепту) Заявок покупців-Учасників торгів відповідно до критерію, визначених Регламентом розміщення.

Акцепт Заявки автоматично фіксується ЕТС та формується Реєстр Договорів, укладених при розміщенні.

10.5. Результати аукціону та ціни Активів на Ринку розміщення.

10.5.1. Оператор сповіщає Учасників торгів про результати розміщення та оприлюднює їх на власному Вебсайті.

10.5.2. Ціни Активів (цінних паперів та інших фінансових інструментів), що склалися на Ринку розміщення за наслідком вчинення Правочинів (Договорів), не використовуються при визначенні Середнього курсу, Ціни відкриття, Ціни закриття та пов'язаних з ними показників, визначених у розділі 12 Правил.

10.6. Правочини (Договори) та їх реєстрація на Ринку розміщення.

10.6.1. Правочини (договори) на Ринку розміщення вчиняються та реєструються відповідно до **розділу 6** Правил, з особливостями, передбаченими цим розділом Правил та Регламентами розміщення.

10.6.2. Зразок Правочину (Договору), що вчиняється на Ринку розміщення, публікується на Вебсайті Оператора.

10.7. Особливості виконання розрахунків за наслідками розміщення.

10.7.1. Забезпечення виконання Учасниками торгів зобов'язань за Правочинами (Договорами) при розміщенні цінних паперів регламентується системою договірних відносин між Оператором, продавцем, Депозитарієм або кліринговою установою (Центральним контрагентом).

Оператор організовує розміщення за умови, що емітент цінних паперів уклав з Депозитарієм або кліринговою установою (Центральним контрагентом) договір, який регламентує порядок проведення клірингу та/або розрахунків щодо розміщення цінних паперів емітента або емітент є клієнтом Учасника торгів, який уклав з кліринговою установою (Центральним контрагентом) договір, який регламентує порядок проведення клірингу та/або розрахунків щодо розміщення цінних паперів емітента.

Відповідно до умов Регламенту розміщення, виконання розрахунків може здійснюватися відповідно до **розділу 14** цих Правил, у тому числі без дотримання принципу "поставка цінних паперів проти оплати". При цьому для забезпечення грошових розрахунків може бути визначено розрахункову установу (надавача платіжних послуг, зокрема банк, клірингову установу), що обслуговує Оператора та/або Учасників торгів та забезпечуватиме виконання зобов'язань за Правочинами (Договорами), вчиненими протягом розміщення.

10.7.2. Розрахунки здійснюються Учасниками торгів протягом терміну, передбаченого в Регламенті розміщення та з врахуванням дат розрахунків (переказу коштів та цінних паперів), визначених у Правочинах (Договорах), вчинених під час розміщення.

10.7.3. Оператор контролює обов'язкове проведення переказу коштів за Правочинами (Договорами), вчиненими при розміщенні.

10.7.4. Поставка цінних паперів відбувається в термін, передбачений в Регламенті розміщення, відповідно до регламенту Депозитарію, що обслуговує цінні папери при розміщенні.

10.7.5. Оператор відповідно до регламенту взаємодії з Депозитарієм та/або кліринговою установою (Центральним контрагентом) надає Відомість правочинів (сквитованих розпоряджень) на переказ цінних паперів на рахунки в цінних паперах покупців лише після отримання Оператором інформації, що підтверджує факт повної оплати (наявності коштів для оплати) цінних паперів за Правочинами (Договорами), вчиненими при розміщенні.

10.7.6. За результатами розміщення Оператор зберігає наступні документи (електронні, з можливістю відтворення їх копії у вигляді документу на папері): Книга (реєстр) Заявок; вчинені Правочини (Договори); відомість правочинів (сквитованих розпоряджень), наданих Депозитарію або кліринговій установі (Центральному контрагенту), інші відомості щодо проведення розрахунків.

РОЗДІЛ 11. РИНОК РЕПО

11.1. Терміни та визначення щодо торгівлі на Ринку РЕПО.

З метою застосування цього розділу Правил вживаються наступні терміни та визначення.

11.1.1. Гарантійне забезпечення РЕПО - Активи (кошти та/або фінансові інструменти), наявність яких має забезпечити Учасник торгів, який подає Заявку РЕПО в режимі «РЕПО з контролем ризиків», на рахунках, визначених Центральним контрагентом, в розмірі, строки та порядку, що визначені внутрішніми документами Центрального контрагента.

11.1.2. *Дата купівлі* - день здійснення розрахунків за 1 частиною РЕПО.

11.1.3. *Дата зворотної купівлі* - день здійснення розрахунків за 2 частиною РЕПО.

11.1.4. *Дохід за РЕПО* - розрахунковий параметр РЕПО, що відображає суму коштів, що становить винагороду Покупця РЕПО та розраховується за Ставкою РЕПО на певний момент часу. Дохід за РЕПО розраховується незалежно від зміни Суми РЕПО.

11.1.5. *Остаточне зобов'язання* - розрахунковий параметр РЕПО, що відображає зобов'язання Сторін Договору РЕПО, які виникли внаслідок дострокового виконання РЕПО та/або дострокового припинення РЕПО, невиконання або неналежного виконання 2 частини РЕПО та підлягають врегулюванню відповідно до цих Правил.

11.1.6. *Продавець РЕПО* - продавець за 1 частиною РЕПО, що є одночасно покупцем за 2 частиною РЕПО.

11.1.7. *Покупець РЕПО* - покупець за 1 частиною РЕПО, що є одночасно продавцем за 2 частиною РЕПО.

11.1.8. *Ставка РЕПО* - розмір річної процентної ставки, що встановлюється при укладенні Договору РЕПО та використовується для розрахунку Доходу за РЕПО.

11.1.9. *Строк РЕПО* - строк у календарних днях між Датою купівлі та Датою зворотної купівлі. Строк РЕПО розраховується з дня, наступного за Датою купівлі, до Дати зворотної купівлі.

11.1.10. *Сума зобов'язання РЕПО* - розрахунковий параметр РЕПО, який дорівнює сумі Доходу за РЕПО та Сумі РЕПО на поточну дату. На Дату купівлі Сума зобов'язання дорівнює Ціні купівлі, на Дату зворотної купівлі Сума зобов'язання дорівнює Ціні зворотної купівлі.

11.1.11. *Сума РЕПО* - розрахунковий параметр РЕПО, що відображає суму залучених/наданих за РЕПО коштів станом на поточну дату та використовується при розрахунку Доходу за РЕПО.

11.1.12. *Ціна купівлі (Ціна за 1 частиною РЕПО)* - сума коштів, яка сплачується Покупцем РЕПО відповідно до 1 частини РЕПО на Дату купівлі за отримані від Продавця РЕПО Цінні папери РЕПО.

11.1.13. *Ціна зворотної купівлі (Ціна за 2 частиною РЕПО)* - сума коштів, яка сплачується Продавцем РЕПО відповідно до 2 частини РЕПО згідно Договору РЕПО.

11.2. Технології (режим) Торгів на Ринку РЕПО.

11.2.1. Торги на Ринку РЕПО відбуваються:

- за технологіями Безперервного аукціону (Order Driven Market), ринку котирувань (Quote-Driven Market), а також, за рішенням Біржової ради, за технологіями періодичного чи одностороннього аукціону, зокрема, під час передсесійного та післясесійного періоду;

- в режимі «РЕПО з контролем ризиків» (за участі Центрального контрагента) та поза режимом «РЕПО з контролем ризиків».

11.2.2. До Торгів на Ринку РЕПО Учасники торгів допускаються:

- 1) згідно інформації, отриманої Оператором від Центрального контрагента про допуск Члена Оператора до клірингових операцій за договорами РЕПО в режимі «РЕПО з контролем ризиків»;

- 2) за рішенням керівника (уповноваженої особи) Оператора, що приймається на підставі розгляду заяви Члена Оператора на участь в Торгах на Ринку РЕПО. Таке рішення доводиться до відома Члена Оператора протягом не більше 5 робочих днів з дня отримання заяви на участь в Торгах на Ринку РЕПО. Якщо Члена Оператора не допущено до Торгів на Ринку РЕПО, наводиться обґрунтування відмови.

11.2.3. Участь в Торгах на Ринку РЕПО в якості Учасників торгів можуть брати Члени Оператора, інші установи (зокрема, державні органи), у випадках, передбачених законодавством.

При допуску до Торгів на Ринку РЕПО за участі інших установ до Членів Оператора можуть висуватися додаткові вимоги.

Центральний контрагент може висувати додаткові вимоги до Членів Оператора для допуску до Торгів та розрахунків в режимі «РЕПО з контролем ризиків». Зокрема, до Торгів в такому режимі допускаються Договори РЕПО, що укладаються Учасниками торгів від свого імені у власних інтересах або в інтересах Клієнта, але не допускаються Договори РЕПО, що укладаються Учасниками торгів від імені своїх Клієнтів, зокрема, на підставі договорів доручення (відповідно до п. 11.6.5 цих Правил).

11.2.4. Вимоги до цінних паперів - предметів Договорів РЕПО:

- допуск до Торгів згідно **розділу 4** цих Правил та відповідність вимогам, які можуть бути додатково встановлені Біржовою Радою та/або керівником (уповноваженою особою) Оператора;

- строк погашення облігацій не повинен припадати на Строк РЕПО;

- для цінних паперів, допущених до Торгів в режимі «РЕПО з контролем ризиків», - відповідність переліку Активів, допущених Центральним контрагентом до розрахунків в такому режимі.

Особливості здійснення операцій РЕПО з державними цінними паперами визначаються законодавством.

Перелік Активів, допущених до Торгів на ринку РЕПО, затверджується відповідно до рішення Біржової ради та/або керівника (уповноваженої особи) Оператора, відображається у Торговому терміналі та публікується на Вебсайті Оператора.

11.2.5. Зобов'язання щодо виконання 2 частини РЕПО виникають у Сторін РЕПО тільки при належному виконанні ними зобов'язань за 1 частиною РЕПО.

11.2.6. Максимальний Строк РЕПО не може перевищувати одного року, якщо інше не передбачено нормативно-правовими актами НКЦПФР.

В режимі «РЕПО з контролем ризиків» Центральний контрагент може встановлювати додаткові вимоги щодо граничної дати розрахунків за 2 частиною РЕПО.

11.2.7. Формули розрахунку Ціни купівлі, Ціни зворотної купівлі, Доходу за РЕПО, Ціни ЦП РЕПО, Суми зобов'язання РЕПО, Суми РЕПО тощо публікуються на Вебсайті Оператора.

11.2.8. Порядок виконання розрахунків за Правочинами (Договорами), що вчиняються на Ринку РЕПО, визначається **розділом 14** цих Правил, з особливостями, передбаченими **п. 11.6-11.7** цих Правил.

11.2.9. Операція РЕПО на Ринку РЕПО складається з 2 взаємопов'язаних частин:

- 1 частина - купівля/продаж Активів за визначеною ціною в обумовленій кількості на обумовлену дату;

- 2 частина - продаж/купівля Активів за обумовленою ціною на обумовлену дату в тій самій кількості, що визначена 1 частиною РЕПО.

За кожною частиною Операції РЕПО вчиняється окремий правочин.

11.2.10. Договір РЕПО складається із двох взаємопов'язаних правочинів.

Договір РЕПО укладається з дотриманням встановлених законодавством вимог до відповідних договорів купівлі/продажу Активів, з урахуванням нормативно-правових актів НКЦПФР і визначає умови здійснення обох частин Операції РЕПО.

11.3. Види та параметри Заявок на Ринку РЕПО.

11.3.1. На Ринку РЕПО використовуються адресні та безадресні (в т.ч. анонімні) Заявки РЕПО.

Безадресні Заявки РЕПО є наміром Учасника Торгів укласти Договір РЕПО на визначених в цій Заявці РЕПО умовах та адресуються усім Учасникам торгів.

Адресні Заявки РЕПО є зобов'язанням (офертою) Учасника торгів укласти Договір РЕПО на визначених в Заявці РЕПО умовах та адресуються конкретному Учаснику торгів.

11.3.2. Заявки РЕПО повинні містити щонайменше наступні параметри:

- вид Заявки (безадресна або адресна);
- вид/тип/категорія Активу;
- реєстраційний код Активу;
- назва, ідентифікаційний код емітента;
- кількість Активу;
- Ціна одиниці Активу за 1 та 2 частинами РЕПО;
- Строк РЕПО;
- Дати за 1 та 2 частинами РЕПО;
- Ставка РЕПО, у % річних;
- ознака можливості часткового виконання Заявки РЕПО;
- порядок розрахунків (зокрема, відповідно до умов, передбачених Правилами клірингу);
- найменування та реквізити клієнта Учасника торгів (за наявності);
- ідентифікатор відправника (для адресної Заявки);
- інші параметри відповідно до виду Активу;
- ЕП Учасника торгів.

Ідентифікаційний номер Заявки РЕПО, дата та час реєстрації і найменування Учасника торгів автоматично присвоюються ЕТС.

11.3.3. Учасник торгів, який надав безадресну Заявку РЕПО та отримав у відповідь адресну Заявку РЕПО (або Учасник торгів, який отримав адресну Заявку РЕПО), має до закінчення Торговельної сесії на Ринку РЕПО (якщо рішенням Біржової Ради та/або керівника (уповноваженої особи) Оператора не передбачене інше) або підтвердити (акцептувати) таку адресну Заявку РЕПО, після чого Договір РЕПО вважається укладеним, або направити адресну Заявку РЕПО з новими умовами, або відхилити отриману адресну Заявку РЕПО. ЕТС автоматично направляє адресну Заявку РЕПО відповідному контрагенту.

11.3.4. Заявки РЕПО можуть виконуватися частково (в меншому обсязі, ніж зазначено в Заявці), якщо це передбачено умовами Заявки, відповідно до **п. 5.7.7** Правил.

11.4. Правочини (Договори) та їх реєстрація на Ринку РЕПО.

11.4.1. Правочини (договори) на Ринку РЕПО вчиняються та реєструються відповідно до **розділу 6** Правил.

11.4.2. Укладення Договору на Ринку РЕПО здійснюється автоматично при відповідності наступних умов, вказаних у двох зустрічних Заявках РЕПО:

- вид/тип/категорія Активу;

- реєстраційний код Активу;
- назва, ідентифікаційний код емітента;
- кількість Активу;
- Ціна одиниці Активу за 1 та 2 частинами РЕПО;
- Строк РЕПО;
- Дати за 1 та 2 частинами РЕПО;
- Ставка РЕПО, у % річних;
- ознака можливості часткового виконання Заявки РЕПО;
- порядок розрахунків (зокрема, відповідно до умов, передбачених Правилами клірингу);
- інші параметри відповідно до виду Активу.

Крім того, в режимі «РЕПО з контролем ризиків» укладення Договору на Ринку РЕПО здійснюється за умови отримання Оператором повідомлення від Центрального контрагента про відповідність оферт, поданих Учасниками торгів для укладення Договорів з Центральним контрагентом, вимогам п. 11.6 цих Правил, Правил клірингу та інших документів Центрального контрагента, акцепт таких оферт Центральним контрагентом та можливість допуску прав та зобов'язань за такими Правочинами (Договорами) до клірингу.

11.4.3. В період часу між Датою купівлі та Датою зворотної купівлі Учасниками торгів за взаємною згодою можуть бути змінені умови Договору РЕПО (в т.ч. щодо дати виконання та ціни за 2 частиною РЕПО). Учасник торгів-ініціатор внесення змін до умов 2 частини РЕПО направляє Учаснику торгів-контрагенту відповідну пропозицію на внесення змін. Учасник торгів-контрагент (у т.ч. Центральний контрагент у режимі «РЕПО з контролем ризиків»), що отримав пропозицію на внесення змін, може погодитися на таке внесення змін або відхилити пропозицію.

В першому випадку зміни до умов Договору РЕПО на виконання 2 частини РЕПО набирають чинності. В іншому випадку актуальними залишаються умови Договору РЕПО, узгоджені раніше сторонами Договору РЕПО.

Заявки РЕПО (пропозиції на внесення змін) у вигляді Електронних документів зберігаються в ЕТС.

11.4.4. Зразок Правочину (Договору), що вчиняється на Ринку РЕПО, публікується на Вебсайті Оператора.

11.5. Ціни Активів на Ринку РЕПО.

Ціни Активів (цінних паперів та інших фінансових інструментів), що склалися на Ринку РЕПО за наслідком подання Заявок РЕПО та вчинення Правочинів (Договорів РЕПО), не використовуються при визначенні Середнього курсу, Ціни відкриття, Ціни закриття та пов'язаних з ними показників, визначених у **розділі 12** Правил.

11.6. Особливості Торгів та розрахунків в режимі «РЕПО з контролем ризиків».

11.6.1. Система забезпечення виконання зобов'язань за Договорами РЕПО (параметри, порядок взаємодії між Оператором та Центральним контрагентом тощо) доповнює загальну систему забезпечення виконання зобов'язань за Договорами, що викладені в цих Правилах, враховує особливості Ринку РЕПО, що викладені в цьому Розділі, та впроваджується на умовах, що не суперечать Правилам клірингу Центрального контрагента та договірним відносинам між Оператором та Центральним контрагентом. Окремі питання функціонування системи забезпечення виконання зобов'язань за Договорами РЕПО та процедурні питання, що стосуються особливостей укладення Договорів РЕПО та виконання зобов'язань, можуть регулюватися окремим регламентом.

11.6.2. Стороною кожного Договору РЕПО в режимі «РЕПО з контролем ризиків» є Центральний контрагент.

11.6.3. Предметом РЕПО в режимі «РЕПО з контролем ризиків» є Активи, які допущені Оператором до Торгів та Центральним контрагентом до розрахунків в такому режимі. Центральний контрагент надає Оператору інформацію про цінні папери, допущені до розрахунків в такому режимі, а Оператор відображає перелік допущених Активів у Торгових терміналах Учасників торгів, допущених до Торгів на Ринку РЕПО.

11.6.4. До Торгів в режимі «РЕПО з контролем ризиків» допускаються Члени Оператора, про яких Оператором отримано інформацію від Центрального контрагента про їх допуск до клірингових операцій в такому режимі.

11.6.5. В режимі «РЕПО з контролем ризиків» можуть подаватися Заявки (адресні, безадресні, в т.ч. анонімні), згідно яких Учасники торгів підтверджують, що виступають від свого імені у власних інтересах або в інтересах Клієнта, натомість Заявки, згідно яких

Учасники торгів виступають від імені своїх Клієнтів (зокрема, на підставі договорів доручення), відхиляються ЕТС.

11.6.6. Заявки РЕПО в режимі «РЕПО з контролем ризиків» повинні відповідати вимогам (параметрам), які встановлюються Центральним контрагентом та повідомляються Оператору, а саме:

максимальна та мінімальна ціна цінного папера за першою частиною РЕПО;

гранична дата розрахунків за другою частиною РЕПО.

11.6.7. Учасник торгів, який подає Заявку РЕПО в режимі «РЕПО з контролем ризиків», має забезпечити наявність гарантійного забезпечення РЕПО (Активів у вигляді коштів та/або цінних паперів) на рахунках, визначених Центральним контрагентом, в розмірі, строки та порядку, що визначені внутрішніми документами Центрального контрагента.

11.6.8. Оператором можуть встановлюватися додаткові вимоги до Заявок РЕПО в режимі «РЕПО з контролем ризиків» відповідно до умов договору про здійснення клірингу, укладеного Оператором з Центральним контрагентом.

11.6.9. В разі порушення вимог, зазначених у **п. 11.6.5-11.6.8** цих Правил, Заявки РЕПО відхиляються ЕТС та Договори РЕПО не укладаються, зокрема через неможливість допуску прав та зобов'язань за Договорами РЕПО на виконання таких Заявок РЕПО до клірингу та відсутність акцепту таких оферт Центральним контрагентом.

11.6.10. Договори РЕПО, які укладаються в режимі «РЕПО з контролем ризиків», не є пов'язаними Правочинами (Договорами) в розумінні **п. 6.6.6** Правил.

11.6.11. Договори РЕПО в режимі «РЕПО з контролем ризиків», крім інших умов, визначених цими Правилами, містять наступні умови:

11.6.11.1. Зобов'язання сторін за Договором РЕПО припиняються одним з наступних шляхів:

- відповідно до статті 599 Цивільного кодексу України виконанням Сторонами своїх зобов'язань за Договором РЕПО або

- відповідно до статті 604 Цивільного кодексу України стягненням Центральним контрагентом під час проведення дефолтних процедур штрафу (у вигляді коштів та/або цінних паперів) з винної сторони Договору РЕПО в розмірі та складі, визначених Правилами клірингу, та сплатою Центральним контрагентом штрафу (у вигляді коштів та/або цінних паперів) на користь добросовісної сторони Договору РЕПО;

11.6.11.2. Центральний контрагент виконує свої зобов'язання за договором РЕПО відповідно до умов такого договору РЕПО або у разі проведення дефолтних процедур припиняє зобов'язання сторін договору РЕПО, у тому числі добросовісної сторони, та передає їй активи в якості штрафу в розмірі, строки, порядку та за рахунок активів, що визначені Правилами клірингу;

11.6.11.3. винна і добросовісна сторони договору РЕПО визначаються Центральним контрагентом відповідно до Правил клірингу;

11.6.11.4. У разі припинення під час дефолтних процедур зобов'язань сторін за Договором РЕПО, сторони Договору РЕПО не мають права на відшкодування будь-яких збитків, завданих таким припиненням зобов'язань Сторін за Договором РЕПО.

11.6.12. Сторони РЕПО в режимі «РЕПО з контролем ризиків» мають право розірвати укладений, але не виконаний Договір РЕПО за 1 частиною РЕПО, а також змінити дату виконання (з урахуванням обмежень щодо граничної дати розрахунків) та суму Договору РЕПО за 2 частиною РЕПО.

11.7. Особливості розрахунків поза режимом «РЕПО з контролем ризиків»

11.7.1. При невиконанні Учасником торгів зобов'язань за 2 частиною РЕПО, такий Учасник торгів (винна сторона):

- зобов'язаний сплатити Учасникові торгів-контрагентів (добросовісній стороні) неустойку в розмірі позитивної різниці між ціною (загальною сумою) зворотної купівлі за 2 частиною РЕПО та ціною (загальною сумою) купівлі за 1 частиною РЕПО;

- не має зобов'язань по сплаті Учасникові торгів-контрагентів неустойки, якщо ціна (загальна сума) зворотної купівлі за 2 частиною РЕПО нижче або дорівнює ціні (загальній сумі) купівлі за 1 частиною РЕПО.

При невиконанні Учасником торгів зобов'язання по сплаті коштів за 2 частиною РЕПО або поставки цінних паперів, які були предметом 1 частини Операції РЕПО, даний Учасник торгів зобов'язаний сплатити Учасникові торгів-контрагентів пеню у розмірі подвійної облікової ставки НБУ за кожен день прострочення виконання зобов'язання.

При цьому Учасник торгів-контрагент (добросовісна сторона Договору РЕПО) має право припинити Договір РЕПО в односторонньому порядку. Договір РЕПО вважається припиненим в

односторонньому порядку в момент відправлення Оператору добросовісною стороною Договору РЕПО повідомлення про одностороннє припинення Договору РЕПО, зразок якого публікується на Вебсайті Оператора. Повідомлення про одностороннє припинення Договору РЕПО за ініціативи добросовісної сторони автоматично формується в ЕТС та зберігається Оператором у Реєстрі Договорів. Оператор засобами ЕТС інформує винну сторону Договору РЕПО про припинення Договору РЕПО.

11.7.2. При проведенні розрахунків на виконання зобов'язань за Договорами РЕПО сторони РЕПО самостійно розраховують параметри забезпечення РЕПО та проводять розрахунки відповідно до законодавства.

11.7.3. Спори, що виникають у зв'язку з укладенням та виконанням Договорів РЕПО, а також врегулюванням Остаточного зобов'язання, розглядаються відповідно до **розділу 24** цих Правил та/або іншим чином, передбаченим чинним законодавством України.

11.7.4. У разі, якщо Учасник торгів на Ринку РЕПО двічі на рік вчасно не виконає своїх зобов'язань за Правочинами (Договорами), він втрачає доступ до Ринку РЕПО на термін, визначений Біржовою Радою.

РОЗДІЛ 12. ВИЗНАЧЕННЯ ЦІНИ АКТИВІВ, ДОПУЩЕНИХ ДО ТОРГІВ, ОПРИЛЮДНЕННЯ ЇХ СЕРЕДНЬОГО КУРСУ

12.1. Ціни Активів, допущених до Торгів.

Після або протягом Торговельного дня засобами ЕТС Оператора визначаються та оприлюднюються ціни кожного з Активів, допущених до Торгів, та інші параметри, що характеризують динаміку Торгів, зокрема:

- Середній курс (із зазначенням дати його визначення);
- Ціна відкриття та Ціна закриття;
- ціни та обсяги найкращих Заявок (найбільшої - на купівлю, найменшої - на продаж);
- мінімальна та максимальна ціна Правочинів (Договорів);
- обсяг та кількість вчинених Правочинів (Договорів);
- інформація про невиконані та/або анульовані Правочини (Договори);
- ринкова капіталізація емітентів акцій.

12.2. Порядок визначення Середнього курсу.

12.2.1. Середній курс Активу, допущеного до Торгів на БТМ, розраховується у день проведення Торгів за цим Активом шляхом розрахунку середнього арифметичного зваженого цін Правочинів (Договорів) щодо такого Активу, вчинених на БТМ у такий Торговельний день, при одночасному дотриманні таких вимог:

- у Правочині (Договорі) передбачено, що строк його виконання не перевищує 2 робочих днів з моменту вчинення такого Правочину (Договору);
- Правочин (Договір) вчинено на підставі безадресної Заявки, яка станом на момент вчинення такого Правочину (Договору) входить до Граничного спреду котирування;
- Граничний спред котирування становить не більше 15%;
- час існування Граничного спреду котирування Активу повинен бути не меншим за 50% часу кожної Торговельної сесії за таким Активом;
- МДО - не менше 20 тис грн (для боргового цінного паперу не менше 200 тис грн);
- загальна сума вчинених Правочинів (Договорів), за якими розраховується Середній курс Активу, в межах Граничного спреду котирування не повинна бути менша 20 тис грн. (для боргового цінного паперу не повинна бути менша 200 тис грн.).

12.2.2. Середній курс Активу розраховується за такою формулою:

$$\bar{x} = \frac{\sum_{i=1}^n (v_i - w_i \cdot c_{T_i})}{\sum_{i=1}^n w_i} + c_{T_0}$$

де:

n - кількість Правочинів (Договорів), за якими розраховується Середній курс;
 v_i - сума i -ого Правочину (Договору), за яким розраховується Середній курс;
 w_i - кількість Активу у i -ому Правочині (Договорі), за яким розраховується Середній курс;
 c_{T_i} , c_{T_0} - накопичений купонний (процентний) дохід (НКД), що припадає на один борговий цінний папір, для якого розраховується Середній курс, відповідно станом на дату T_i виконання i -ого Правочину (Договору) та на дату T_0 розрахунку Середнього курсу. Дані складові формули використовується лише при розрахунку Середнього курсу боргових цінних паперів, для яких передбачені виплати фіксованого доходу, і мають приймати нульове значення для інших цінних паперів. У разі, якщо передбачені виплати доходу, фіксованого в іноземній валюті, НКД за

такими виплатами має зазначатись в гривні за офіційним курсом НБУ станом на дату розрахунку Середнього курсу.

12.2.3. При розрахунку Середнього курсу його значення округлюється до чотирьох значущих цифр після коми.

12.2.4. Якщо протягом Торговельного дня щодо Активу не було вчинено жодного Правочину (Договору), який відповідає вимогам, зазначеним у цьому пункті, Середній курс такого Активу у такий Торговельний день не визначається.

Середній курс Активу не визначається:

- при первинному розміщенні цінних паперів (на Ринку Розміщення);
- за Договорами РЕПО (на Ринку РЕПО);
- за Правочинами (Договорами), вчиненими на підставі адресних Заявок (на Адресному ринку);
- за Правочинами (Договорами), вчиненими при проведенні аукціонів з продажу акцій, що належать державі, на односторонніх аукціонах (на Ринку Аукціону).

12.2.5. Правочини (Договори), які є Підозрілими операціями, можуть не використовуватися при розрахунку Середнього курсу Активу, допущеного до Торгів.

12.2.6. Середній курс Активу визначається без урахування Правочинів (Договорів), у яких Центральний контрагент виступає як покупець відповідного Активу.

12.3. Порядок визначення ринкової капіталізації емітента.

12.3.1. Ринкова капіталізація емітента акцій розраховується кожен день, коли за таким цінним папером було розраховано Середній курс.

12.3.2. Для цілей класифікації підприємства як МСП використовується середнє значення ринкової капіталізації, яке розраховується один раз на квартал, при одночасному дотриманні таких вимог:

- для розрахунку використовується середнє арифметичне останніх розрахованих за кожен місяць кварталу Середніх курсів;
- не менше 30 % торговельних днів за квартал був розрахований Середній курс за відповідним цінним папером.

12.4. Порядок визначення індексу БТМ.

За рішенням Біржової ради Оператор може розраховувати індекс БТМ, який обов'язково оприлюднює на власному Вебсайті.

За таких умов:

- індекс БТМ визначається кожного Торговельного дня відповідно до методики, що оприлюднюється на Вебсайті Оператора;
- до Переліку активів, що використовуються для розрахунку індексу БТМ, входять Активи, включені до Списку активів, що допущені до Торгів на БТМ.

12.5. Порядок визначення Поточної ціни (Ціни закриття).

Оператор здійснює розрахунок Поточних цін під час Торговельної сесії не рідше ніж один раз на хвилину (розрахунковий період). Перший розрахунок Поточної ціни (Ціни відкриття) здійснюється не пізніше ніж через одну годину від початку Торговельного дня. У разі Зупинення торгів Активом розрахунок Поточної ціни такого Активу не здійснюється протягом строку Зупинення торгів таким Активом.

У разі відсутності протягом розрахункового періоду Правочинів (Договорів), які враховуються при розрахунку Поточної ціни Активу, Поточна ціна Активу визначається з урахуванням безадресних Заявок, на підставі яких можуть бути вчинені такі Правочини (Договори), таким чином:

індекс БТМ якщо краща ціна, вказана в безадресній Заявці на купівлю Активу, вища за останнє розраховане цієї Торговельної сесії на підставі Правочинів (Договорів) значення Поточної ціни (або, у випадку відсутності такого значення, вища за останню Ціну закриття Торговельного дня) відповідного Активу, то Поточна ціна Активу вважається рівною кращій ціні, вказаній в безадресній Заявці на купівлю відповідного Активу;

індекс БТМ в іншому випадку, якщо краща ціна, вказана в безадресній Заявці на продаж Активу, нижча за останнє розраховане цієї Торговельної сесії на підставі Правочинів (Договорів) значення Поточної ціни (або, у випадку відсутності такого значення, нижча за останню Ціну закриття Торговельного дня) відповідного Активу, Поточна ціна активу вважається рівною кращій ціні, вказаній у безадресній Заявці на продаж відповідного Активу.

В інших випадках Поточна ціна Активу вважається рівною останній розрахованій цієї Торговельної сесії на підставі Правочинів (Договорів) Поточній ціні цього Активу (або, у

випадку відсутності такого значення, рівною останній Ціні закриття Торговельного дня у разі, якщо з моменту її розрахунку минуло *не більше ніж 1 місяць*.

Протягом передсесійного та післясесійного періоду Поточна ціна Активу не розраховується.

РОЗДІЛ 13. СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ НА ФОНДОВОМУ БТМ

13.1. Ризики, на які в своїй діяльності наражаються Учасники торгів на фондовому БТМ.

Видами ризиків, на які в своїй діяльності наражаються Учасники торгів під час вчинення Правочинів (Договорів) та при виконанні зобов'язань за ними, є системний, ринковий, операційний, правовий, кредитний ризики та ризик ліквідності, а також інші ризики, які можуть виникати при провадженні професійної діяльності на ринках капіталу та визначені нормативно-правовими актами НКЦПФР.

При використанні при розрахунках принципу «поставка цінних паперів проти оплати» системний, ринковий, операційний та правовий, кредитні ризики та ризик ліквідності мінімізуються Центральним контрагентом та Депозитаріями (Центральним Депозитарієм або НБУ при здійсненні останнім депозитарної діяльності) в обсязі та порядку, визначених ними.

13.2. Визначення та шляхи мінімізації окремих видів ризиків.

13.2.1. Системний ризик - ризик виникнення збитків у значної кількості установ (Учасників торгів або Центрального контрагента), який обумовлений неможливістю виконання ними своїх зобов'язань у повному обсязі у зв'язку з невиконанням (несвоєчасним виконанням) зобов'язань одним з Учасників торгів внаслідок реалізації у нього кредитного ризику, ризику ліквідності або іншого ризику.

Для мінімізації системного ризику при розрахунках без дотримання принципу "поставка цінних паперів проти оплати", здійснюються наступні заходи:

індекс БТМ в якості забезпечення виконання зобов'язань за Правочинами (Договорами) використовуються кошти на рахунках, відкритих в розрахунковій установі (надавачі платіжних послуг, зокрема банку, клірингової установі) або інші Активи, надані Учасниками торгів у забезпечення для повного виконання своїх зобов'язань, зокрема кошти, перераховані на рахунок Оператора в якості гарантійного внеску відповідно до Регламенту аукціону або розміщення;

індекс БТМ створюється система доступу до вчинення Учасниками торгів (їх Клієнтами) Правочинів (Договорів) на різних Ринках, коли неплатоспроможність будь-якого Учасника торгів не призводить до кредитних ризиків та ризиків ліквідності інших Учасників торгів.

13.2.2. Ринковий ризик - ризик виникнення в Учасника торгів фінансових втрат (збитків), які пов'язані з несприятливою зміною ринкової вартості фінансових інструментів у зв'язку з коливаннями цін в сегментах фінансового ринку, чутливих до зміни відсоткових ставок.

Для мінімізації ринкового ризику, зокрема при розрахунках без дотримання принципу "поставка цінних паперів проти оплати", може застосовуватися дисконт до ринкової (справедливої) вартості Активів, що надаються Учасниками торгів, в якості гарантійного забезпечення.

13.2.3. Операційний ризик - ризик виникнення збитків (зокрема, помилки при вчиненні Правочинів (Договорів), посилення кредитного ризику або ризику ліквідності) внаслідок недосконалої роботи внутрішніх процесів та систем Учасника(ів) торгів, його(їх) персоналу або зовнішнього впливу.

Для мінімізації операційного ризику здійснюються наступні заходи:

- контроль обов'язкового виконання кожним Учасником торгів вимог правил (регламентів) надавачів довірчих електронних послуг, дотримання технології роботи та діючих інструкцій роботи з ЕТС Оператора;

- автоматизація роботи з архівами Оператора. Можливість ознайомлення з будь-якою потрібною архівною інформацією протягом терміну її зберігання (у цьому разі виконуються лише операції з перегляду, пошуку та формування вихідних документів);

- резервування ліній зв'язку та програмно-апаратних засобів;

- дотримання режимних вимог до приміщень, у яких розміщуються критичні місця програмно-технічних комплексів ЕТС Оператора.

Мінімізація операційних ризиків здійснюється за рахунок використання ЕТС Оператора, застосування якої передбачає перевірку:

- відповідності ЕТС Оператора законодавчим вимогам та стандартам;

- виконання вимог розробників програмно-технічних комплексів щодо технічного та

технологічного забезпечення.

Програмно-технічні засоби ЕТС Оператора забезпечують:

- доступ з робочого місця підписувача лише до тієї інформації, що потрібна підписувачу для безпосереднього виконання його обов'язків;
- можливість докладного попереднього аналізу всієї вхідної інформації до часу її відображення в обліку;
- надання підписувачам повідомлення про наявність викривленої та/або суперечливої інформації;
- прийняття підписувачем правильного рішення про те, яке з джерел інформації слід вважати сумнівним, а яке - достовірним;
- неможливість ігнорування інформації, що надійшла з будь-якого джерела;
- автоматичне присвоєння ЕТС Оператора кожній операції унікального ідентифікаційного номера;
- надійність та здатність до швидкого відновлення робочого процесу в разі виникнення Збоїв. Наявність резервного накопичення та зберігання всієї інформації для забезпечення відновлення роботи Учасника торгів унаслідок виникнення надзвичайних ситуацій;
- відповідність вимогам інформаційної безпеки.

13.2.4. Правовий ризик - ризик недотримання вимог законодавства, договірних зобов'язань, недостатньої правової захищеності або правових помилок (зокрема, внаслідок недостатності правового регулювання чи зміни положень нормативно-правових актів, які спричиняють виникнення чи збільшують інші види ризиків).

Для мінімізації правового Ризику Оператор здійснює такі заходи:

- постійно проводить моніторинг змін до законодавства України та приводить ці Правила у відповідність до діючого законодавства;
- контролює неухильне виконання Учасниками торгів вимог цих Правил щодо оформлення договірних відносин;
- аналізує спірні питання, які виникають у процесі проведення Торгів, щодо неадекватності цих Правил, внутрішніх нормативних документів Оператора з метою приведення їх у відповідність до поточних вимог;
- забезпечує ефективний механізм вирішення спорів;
- погоджує ці Правила з Центральним контрагентом.

13.2.5. Ризик ліквідності - ризик виникнення збитків у зв'язку з неможливістю своєчасного виконання Учасником торгів (його Клієнтом) фінансових зобов'язань в повному обсязі, не зазнавши при цьому неприйнятних втрат, внаслідок відсутності достатнього обсягу високоліквідних Активів.

Кредитний ризик - ризик виникнення в Учасника торгів фінансових втрат (збитків) внаслідок невиконання в повному обсязі або неповного виконання його контрагентом своїх зобов'язань за Правочином (Договором).

Для мінімізації кредитного ризику та ризику ліквідності при розрахунках без дотримання принципу "поставка цінних паперів проти оплати", здійснюються такі заходи:

- Оператором та/або Учасниками торгів, що відкрили рахунки у розрахунковій установі (надавачі платіжних послуг, зокрема банку, кліринговій установі), забезпечується дотримання режиму функціонування таких рахунків;
- розрахункова установа (надавач платіжних послуг, зокрема банк, клірингова установа) забезпечує Оператора достовірною, своєчасною та повною інформацією щодо наявності коштів (Грошового ліміту) у розпорядженні Учасників торгів для вчинення Правочинів (Договорів).

13.3. Межі відповідальності за ризики.

13.3.1. Кожний Учасник торгів має право проводити додаткові заходи щодо мінімізації своїх ризиків, якщо це не впливає на технологію роботи інших Учасників торгів, а також Торгів в цілому.

13.3.2 Оператор, Учасники торгів, Центральний контрагент, Депозитарії несуть відповідальність за власні ризики, що викликані внутрішніми причинами (кредитні, операційні, правові ризики та ризик ліквідності), та самостійно управляють ними.

13.3.3. Межі відповідальності за ризики Оператора, Учасників торгів, Центрального контрагента, Депозитаріїв визначаються в договорах між ними, які повинні відповідати вимогам законодавства України, нормативно-правовим актам НКЦПФР, НБУ та цим Правилам.

13.3.4. Оператор несе відповідальність за мінімізацію та управління операційними ризиками, а також правовими ризиками, пов'язаними з невідповідністю законодавству України цих Правил.

13.3.5. Оператор у відповідності з цими Правилами забезпечує Учасників торгів,

Центрального контрагента, Депозитарії достатньою інформацією для ідентифікації ризиків, пов'язаних з Торгами, виконанням клірингу та розрахунків за Правочинами (Договорами).

РОЗДІЛ 14. ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ КЛІРИНГУ ТА РОЗРАХУНКІВ НА ВИКОНАННЯ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ЗА ПРАВОЧИНАМИ. ВЗАЄМОДІЯ З ЦЕНТРАЛЬНИМ КОНТРАГЕНТОМ ТА ДЕПОЗИТАРІЯМИ ЦІННИХ ПАПЕРІВ

14.1. Основні відомості щодо клірингу та розрахунків.

14.1.1. Цей Розділ розроблений у відповідності з Законами України «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки», «Про депозитарну систему України», «Про платіжні послуги», та регламентує загальний порядок здійснення розрахунків за Правочинами (Договорами), в т.ч. процедури запобігання невиконанню зобов'язань за Правочинами (Договорами).

14.1.2. Особливості здійснення клірингу і розрахунків на окремих Ринках наведені в **розділах 7-11** цих Правил.

14.1.3. Для окремих категорій інвесторів процедура придбання якими цінних паперів відповідно до чинного законодавства та/або їх внутрішніх документів передбачає особливий порядок погодження придбання, Біржовою Радою або керівником (уповноваженою особою) Оператора може встановлюватись окремий порядок та регламент розрахунків за Правочинами (Договорами) за участю таких інвесторів.

14.1.4. Виконання Правочинів (Договорів), вчинених на БТМ, здійснюється виключно за принципом «поставка цінних паперів проти оплати», крім:

- виконання Правочинів (Договорів), вчинених під час розміщення/викупу/продажу викуплених цінних паперів;
- виконання Правочинів (Договорів), вчинених при проведенні торгів з продажу акцій, що належать державі;
- виконання Правочинів (Договорів), предметом яких є купівля-продаж інших, ніж цінні папери, Активів;
- виконання Договорів РЕПО;
- виконання Правочинів (Договорів), вчинених на Односторонніх аукціонах (на Ринках розміщення та аукціону).

14.1.5. Кліринг та грошові розрахунки на виконання зобов'язань за Правочинами (Договорами), вчиненими на БТМ на умовах виконання за принципом «поставка цінних паперів проти оплати», забезпечуються Центральним контрагентом.

14.1.6. Переказ коштів на виконання зобов'язань за Правочинами (Договорами), вчиненими на БТМ на умовах виконання без дотримання принципу "поставка цінних паперів проти оплати", може забезпечуватися також розрахунковою установою (надавачем платіжних послуг, зокрема банком, кліринговою установою), що обслуговує Оператора та/або Учасників торгів відповідно до умов укладених договорів та/або Регламентів Аукціону або розміщення цінних паперів або інших фінансових інструментів.

14.1.7. Виконання Учасниками торгів зобов'язань за Договорами (в т.ч. Пов'язаними Правочинами (Договорами) згідно **п. 6.6.6** цих Правил), зокрема, проведення розрахунків без обов'язкового стовідсоткового попереднього депонування / резервування / блокування Активів та із використанням гарантійних внесків, здійснюється з врахуванням особливостей Торгів та розрахунків на різних Ринках, в порядку, встановленому Біржовою радою, згідно цих Правил, внутрішніх документів Оператора, договірних умов (зокрема, з Центральним контрагентом), Правил клірингу, інших документів Центрального контрагента, Центрального депозитарію тощо.

14.1.8. Розрахунки в цінних паперах на виконання зобов'язань за Правочинами (Договорами), вчиненими на БТМ, забезпечуються Депозитарієм (Центральним депозитарієм або Національним банком України відповідно до компетенції щодо здійснення обліку цінних паперів, визначеної Законом України «Про депозитарну систему України»).

14.1.9. З метою своєчасного проведення розрахунків за Правочинами (Договорами) та для забезпечення обізнаності Учасників торгів про свої відповідні обов'язки Оператор засобами Торговельного терміналу та ЕТС протягом Торговельного дня інформує Учасників торгів про поточний стан розрахунків за вчиненими Правочинами (Договорами), наявність доступних для Торгів Активів, ініціювання контрагентом змін до Правочину (Договору), наявність невиконаних на поточну дату Правочинів (Договорів), достатність заблокованих Активів для ініціювання розрахунків у дату (час) виконання або для припинення Правочину (Договору) в односторонньому порядку відповідно до **п. 8.1.5 та 11.7** цих Правил тощо.

14.1.10. Оператор для забезпечення виконання зобов'язань за Правочинами (Договорами), вчиненими на БТМ, укладає відповідні договори, зокрема договір про

здійснення клірингу з Центральним контрагентом, договір про обмін інформацією щодо розрахунків за правочинами з Депозитарієм тощо.

14.2. Взаємодія з Центральним контрагентом.

14.2.1. Порядок проведення клірингу та грошових розрахунків на виконання зобов'язань за Правочинами (Договорами), вчиненими на БТМ, на умовах виконання за принципом «поставка цінних паперів проти оплати», визначається Правилами клірингу та договором між Оператором та Центральним контрагентом.

14.2.2. Центральний контрагент кожного Торговельного дня у визначений договором з Оператором час надсилає Оператору відомість про заблоковані Активи (права та зобов'язання щодо цінних паперів та/або коштів, інформація про які обліковується на клірингових рахунках Учасників торгів або їх клієнтів та які заблоковані для проведення розрахунків за Правочинами (Договорами), вчиненими на БТМ) станом на початок Торговельної сесії, а також переліки випусків цінних паперів, Учасників торгів та їх клієнтів, допущених Центральним контрагентом до клірингових операцій.

Зазначена інформація протягом Торговельної сесії оновлюється Центральним контрагентом по мірі здійснення операцій блокування Активів Учасниками торгів.

14.2.3. На підставі цієї інформації Оператор визначає параметри системи мінімізації ризиків невиконання зобов'язань за Правочинами (Договорами), зокрема Грошовий ліміт та Ліміт у цінних паперах в розрізі Учасників торгів.

14.2.4. Оператор протягом Торгів формує та надсилає Центральному контрагенту відомості правочинів, які містять переліки вчинених протягом Торговельної сесії Правочинів (Договорів) та розпорядження на розблокування Активів, з метою проведення Центральним контрагентом клірингу, грошових розрахунків та формування розпоряджень на переказ цінних паперів, які надаються відповідному Депозитарію, на виконання зобов'язань за вчиненими Правочинами (Договорами).

Також у відповідності до п. 6.6 цих Правил Оператор протягом Торгів формує та надсилає Центральному контрагенту відомості заявок (оферт) запропонованих для акцептування Центральному контрагенту з метою вчинення / зміни умов / розірвання Правочинів (Договорів) на Ринку РЕПО в режимі «РЕПО з контролем ризиків».

14.2.5. Якщо до кінця Торговельного дня дати розрахунків за Правочинами (Договорами), інформація про які у складі відомості правочинів надана Оператором Центральному контрагенту та, стороною яких є Центральний контрагент, права та зобов'язання за такими Правочинами (Договорами) не були допущені до клірингу Центральним контрагентом, то відповідні Правочини (Договори) (зокрема Помилкові правочини), скасовуються (анулюються) відповідно до цих Правил, а права та зобов'язання за ними припиняються в повному обсязі без вчинення для цього будь-яких дій їх сторонами. При цьому Центральний контрагент не несе будь-якої відповідальності, передбаченої цими Правочинами (договорами), цими Правилами та законодавством України.

14.2.6. Протягом Торговельного дня Центральний контрагент надає Оператору звіти про Правочини (Договори), які були допущені до клірингу та розрахунки за якими були виконані протягом цього Торговельного дня (зокрема, з врахуванням особливостей, передбачених п. 11.6 цих Правил). За наслідками Торговельного дня Центральний контрагент надає звіти про завершення розрахунків за Правочинами (Договорами), кліринг та розрахунки за якими були здійснені протягом поточного Торговельного дня.

14.3. Взаємодія з Депозитаріями цінних паперів.

14.3.1. Оператор укладає договори про розрахунки за правочинами щодо цінних паперів з обраними нею Депозитаріями для забезпечення розрахунків в цінних паперах за Правочинами (Договорами), вчиненими на умовах виконання без дотримання принципу "поставка цінних паперів проти оплати", в т.ч. щодо проведення розрахунків за Правочинами (Договорами), вчиненими на Ринках розміщення та аукціону.

14.3.2. Договір між Оператором та Депозитарієм містить регламент взаємодії щодо обміну інформацією (повідомленнями) (в т.ч. щодо розміру Лімітів в цінних паперах Учасників торгів) та умов попереднього резервування (блокування) цінних паперів для виконання та/або забезпечення виконання зобов'язань за вчиненими Правочинами (Договорами).

14.4. Взаємодія з іншими розрахунковими установами.

14.4.1. Порядок переказу коштів на виконання зобов'язань за Правочинами (Договорами), вчиненими на умовах виконання без дотримання принципу "поставка цінних паперів проти оплати", визначається договором між Депозитарієм та Оператором, договірними відносинами

між Оператором та/або Учасниками торгів з розрахунковою установою (надавачем платіжних послуг, зокрема банком, кліринговою установою), що обслуговує Оператора та/або Учасників торгів, з врахуванням вимог Регламентів Аукціону або розміщення цінних паперів, законодавства України (зокрема, про платіжні послуги, про ринки капіталу та організовані товарні ринки).

14.4.2. Учасники торгів зобов'язані інформувати Оператора про виконання грошових розрахунків щодо Правочинів (Договорів), вчинених без дотримання принципу "поставка цінних паперів проти оплати", у випадках, передбачених п.п. 10) п. 3.5.3 цих Правил.

РОЗДІЛ 15. РОЗКРИТТЯ ІНФОРМАЦІЇ ПРО ФУНКЦІОНУВАННЯ БТМ ТА ЇЇ ОПРИЛЮДНЕННЯ

15.1. Вся інформація, пов'язана з Торгами на БТМ, є власністю Оператора.

Оператор залишає за собою право надавати інформацію інформаційним агенціям, засобам масової інформації за плату чи іншим способом поширювати інформацію про Торги.

Дії Оператора щодо оприлюднення інформації спрямовані на захист інтересів Учасників торгів, забезпечення рівних умов щодо отримання інформації про Правочини (Договори), вчинені на БТМ.

Оператор не має права розголошувати інформацію, що стосується сторін Правочинів (Договорів), вчинених на БТМ, за винятком випадків надання такої інформації до уповноважених державних органів відповідно до чинного законодавства України.

15.2. Доступ до інформації здійснюється в такому порядку:

- 1) вільний доступ (доступ до оприлюдненої Оператором інформації);
- 2) доступ на договірних засадах;
- 3) доступ уповноважених державних органів.

15.3. Оператор зобов'язаний розміщувати на Вебсайті у цілодобовому режимі інформацію, передбачену законом та/або нормативно-правовими актами НКЦПФР, зокрема:

1) Перелік Учасників торгів (членів Оператора) та їх уповноважених представників, порядок ведення якого визначено у п. 3.8 цих Правил;

2) Список активів, допущених до Торгів, у тому числі на Ринку РЕПО згідно п. 4.8, 11.2.4 цих Правил;

3) обсяг торгівлі Активами, допущеними до Торгів (кількість Активів, ціна кожного з Активів та їх загальна вартість згідно з вчиненими Правочинами (Договорами), інша Інформація про результати визначення ціни згідно п. 12.1 цих Правил;

4) Календар Торговельних днів та відомості про тривалість Торговельної сесії на окремих Ринках згідно п. 5.2.5 цих Правил;

5) перелік видів послуг, що надаються Оператором, із зазначенням розміру оплати за ними (Тарифи) згідно **розділу 26** цих Правил;

6) відомості про Правочини (Договори), які були скасовані (анульовані), невиконані та до яких було внесені зміни;

7) інформацію про Торги акціями та облігаціями (в тому числі іноземних емітентів), які допущені до торгів та щодо яких існує ліквідний ринок, зокрема про Заявки та Правочини (Договори) щодо таких цінних паперів, відповідно до вимог НКЦПФР;

8) інформацію щодо вчинення Правочинів (Договорів) для надання можливості інвестиційним фірмам використовувати таку інформацію для отримання ними якомога кращого результату для своїх клієнтів та для будь-яких інших зацікавлених осіб (зокрема внутрішньодобова та щоденна інформація щодо ціни вчинених Правочинів (Договорів), інформація щодо тарифів, комісійної винагороди та інших платежів, що стягуються Оператором щодо кожного фінансового інструменту, допущеного до Торгів), відповідно до вимог НКЦПФР;

Інформація, яку Оператор оприлюднює на Вебсайті, повинна бути:

- загальнодоступною та достатньою для того, щоб Учасники торгів та їх клієнти могли ухвалити інвестиційне рішення з урахуванням їх особливостей та видів Активів, допущених до Торгів.

- доступною за розумну плату для будь-яких зацікавлених осіб (на недискримінаційній основі), а через 15 хвилин після її оприлюднення - на безоплатній основі.

15.4. Оператор також оприлюднює іншу інформацію в порядку та строки, визначені цими Правилами та нормативно-правовими актами НКЦПФР.

15.5. У разі, якщо останній день оприлюднення інформації є неробочим, останнім днем

оприлюднення вважається наступний після неробочого робочий день.

15.6. Інформація про результати визначення ціни (середній курс із зазначенням дати його визначення, ціна відкриття; ціна закриття; ціна та обсяг кращої (найменшої) заявки на продаж та кращої (найбільшої) заявки на купівлю; обсяг вчинених правочинів; інформація про анульовані правочини) цінних паперів, яка розміщується на Вебсайті, може бути надана Оператором будь-якій заінтересованій особі протягом трьох років після дати здійснення операцій з такими цінними паперами, на основі яких такі ціни були розраховані. Для облігацій зазначаються результати визначення ціни та дохідність.

Інформація про останню Ціну закриття розміщується на Вебсайті Оператора разом з інформацією щодо дати, на яку її було розраховано на підставі Правочинів (Договорів) або визначено на підставі поданих Безадресних заявок.

15.7. Оператор розкриває інформацію про Зупинення торгів та Зупинення чи скасування допуску Активу до Торгів протягом години після прийняття відповідного рішення шляхом розміщення повідомлення про це на Вебсайті та шляхом подання відповідного повідомлення до НКЦПФР. До моменту такого розкриття інформації Оператор не повинен оприлюднювати вищезазначене рішення чи інформацію про нього в інший спосіб.

Вимоги до повідомлення, яке подається НКЦПФР, та порядок його подання встановлюються нормативно-правовим актом, який регулює порядок складання та подання до НКЦПФР звітних даних щодо діяльності з організації торгівлі фінансовими інструментами.

Інформація в повідомленні, яке оприлюднюється на Вебсайті, повинна відповідати інформації, яка міститься в повідомленні, яке подається НКЦПФР.

15.8. Оператор оприлюднює на Вебсайті інформацію та документи, передбачені до оприлюднення цими Правилами, зокрема:

- перелік, форми документів та технічні вимоги для отримання статусу Учасника торгів та його уповноваженого(их) представника(ів) згідно *п. 3.2* цих Правил;
- зразки документів щодо допуску цінного папера до Торгів та інформації, необхідної для унесення та перебування цінного папера у Списку активів згідно *п. 4.3.2* цих Правил;
- зразки форм Правочинів (Договорів), з урахуванням особливостей вчинення та виконання на різних Ринках згідно *п. 6.4* цих Правил;
- зразки повідомлення про одностороннє припинення Правочину (Договору) згідно *п. 8.1 та 11.7* цих Правил;
- інформацію щодо проведення аукціону або розміщення згідно *розділів 9-10* цих Правил;
- формули розрахунку параметрів РЕПО згідно *п. 11.2* цих Правил;
- заходи щодо забезпечення впорядкованої торгівлі на БТМ згідно *п. 20.9* цих Правил;
- відомості щодо механізму підтримання ліквідності згідно *п. 27.6* цих Правил;
- інформацію про настання надзвичайних обставин та про відновлення нормальних умов функціонування БТМ згідно *п. 27.12* цих Правил, тощо.

15.9. Оператор надає інформацію НКЦПФР згідно з вимогами, що встановлені нормативними документами НКЦПФР.

РОЗДІЛ 16. ЕТС ОПЕРАТОРА ТА ЇЇ ВИКОРИСТАННЯ

16.1. Основні функціональні можливості ЕТС.

Оператор забезпечує відповідність ЕТС та її складових вимогам НКЦПФР до програмних продуктів, які використовуються на ринках капіталу та організованих товарних ринках, а також наступним функціональним вимогам:

- забезпечення відповідно до Законів України «Про інформацію» та «Про захист інформації в інформаційно-комунікаційних системах», «Про захист персональних даних» конфіденційності транзакцій користувачів, що здійснюються за допомогою ЕТС, захист персональних даних та іншої інформації, що може бути віднесена до інформації з обмеженим доступом;
- забезпечення взаємодії з системою(ами) електронного документообігу;
- наявність комунікаційних можливостей щодо обміну інформацією з відповідними системами учасників депозитарної системи України (зокрема Центрального контрагента, Депозитарію);
- приймання, перевірка, оброблення, реєстрація та передача Заявки (в тому числі котирування) Учасників торгів, фіксація вчинених Правочинів (Договорів);
- надання доступу Учасникам торгів протягом Торговельної сесії, під час якої

здійснюються Торги, до інформації про Учасників торгів та їхніх клієнтів, які користуються прямим електронним доступом (за наявності такого доступу);

- забезпечення підготовки інформації, необхідної для виконання Правочинів (Договорів), вчинених на БТМ;

- забезпечення формування та підтримки баз даних про хід та результати Торгів, з фіксацією дати і часу подання Учасниками торгів Заявок (в тому числі котирувань) та вчинення Правочинів (Договорів);

- наявність можливості вчинення Правочинів (Договорів) у формі електронних договорів та відтворення електронного документа, сформованого в ЕТС, у паперовому вигляді;

- наявність двох незалежних джерел електроживлення, а також джерел додаткового безперервного електроживлення у разі зникнення електричного струму в електромережі.

16.2. Фіксація часу та часу в ЕТС.

Система фіксації дати та часу, що використовується Оператором в ЕТС під час організації торгівлі фінансовими інструментами на БТМ, має відповідати вимогам до синхронізації систем фіксації дати та часу, затвердженим НКЦПФР.

16.3. Пропускна здатність ЕТС.

16.3.1. Оператор забезпечує, щоб ЕТС мала достатню пропускну здатність для обробки кількості повідомлень, що вдвічі перевищує піковий обсяг повідомлень за секунду, зареєстрований в ЕТС за останні 5 років, без Збоїв.

16.3.2. Для цілей розрахунку пікового обсягу повідомлень до уваги беруться:

- всі вхідні повідомлення, в тому числі Заявки, а також повідомлення про їх зміну або скасування;

- всі вихідні повідомлення, в тому числі відповіді ЕТС на вхідні повідомлення, відображення Заявок в Книзі заявок, розкриття інформації про вчинені Правочини (Договори).

16.3.3 Для забезпечення достатньої пропускну здатності ЕТС реалізуються наступні заходи та механізми (елементи ЕТС):

16.3.3.1. обробка вхідних інформаційних потоків, пропускну здатності та системи зменшення кількості Заявок, що приймаються ЕТС до опрацювання, та можливість розподілу Заявок між різними шлюзами (варіантами доступу) до ЕТС;

16.3.3.2. механізм співставлення Заявок;

16.3.3.3. обробка вихідних інформаційних потоків, зокрема генерування та внесення змін до інформації про Торги;

16.3.3.4. керування роботою елементів ЕТС, зазначених у п. передбачених у п. 16.3.3.1-16.3.3.3 цих Правил.

16.3.4. Якщо кількість повідомлень, зареєстрована в ЕТС, перевищить піковий обсяг за останні 5 років, Оператор перевіряє здатність ЕТС обробляти обсяг повідомлень, що вдвічі перевищує новий піковий обсяг.

Якщо за результатами такої перевірки Оператором плануються заходи зі збільшення пропускну здатності ЕТС, то Оператор повідомляє НКЦПФР офіційним каналом зв'язку протягом 5 робочих днів після завершення перевірки про її результати, про заплановані заходи зі збільшення пропускну здатності ЕТС та про строки їх реалізації.

16.3.5. Оператор забезпечує, щоб архітектура ЕТС дозволяла збільшення її пропускну здатності у розумні строки, якщо це необхідно для обробки зростаючої кількості повідомлень, без суттєвого погіршення ефективності ЕТС. Заходи щодо збільшення пропускну здатності ЕТС затверджуються керівником (уповноваженою особою) Оператора.

16.3.6. Оператор повинен негайно повідомляти своїм клієнтам (Учасникам торгів) та публікувати на Вебсайті інформацію про будь-які Збої в роботі ЕТС, що призвели до переривання в наданні ним послуг, відповідно до п. 20.5 цих Правил.

Оператор повинен також подавати таку інформацію до НКЦПФР відповідно до нормативно-правового акту, який встановлює порядок складання та подання до НКЦПФР звітних даних.

16.4. Моніторинг ЕТС.

16.4.1 Оператор здійснює моніторинг ЕТС в режимі реального часу на предмет її можливості справлятися зі зростаючою кількістю повідомлень без суттєвого погіршення ефективності, відповідно до п. 16.3 цих Правил, а також на предмет кількості повідомлень, які надсилаються Учасниками торгів (як індивідуально кожним окремим Учасником торгів, так і сукупно всіма Учасниками торгів).

16.4.2. Оператор засобами ЕТС здійснює моніторинг концентрації потоку Заявок з метою

визначення потенційних загроз для впорядкованої торгівлі, зокрема кількість помилкових Заявок

Повідомлення про загрозу для впорядкованої торгівлі генерується в ЕТС в режимі реального часу протягом не більше ніж п'яти секунд з моменту настання відповідної події, після чого засобами ЕТС (зокрема за участі Адміністратора ЕТС) виявляються причини виникнення помилкових Заявок, Ситуацій цінової нестабільності тощо та, за необхідності, ініціюється зменшення кількості Заявок, що приймаються ЕТС до опрацювання, насамперед від Учасників торгів, які подають значну кількість помилкових Заявок.

16.4.3. Заходи щодо виправлення недоліків, виявлених в ході моніторингу роботи ЕТС затверджуються керівником (уповноваженою особою) Оператора.

16.5. Забезпечення безперервності діяльності.

16.5.1. Оператор забезпечує достатню стабільність ЕТС через запровадження та підтримання ефективних заходів забезпечення безперервності діяльності Оператора з організації торгівлі фінансовими інструментами відповідно до внутрішніх документів Оператора.

16.5.2. Стійка робота ЕТС забезпечується, зокрема, шляхом:

- резервування магістральних каналів зв'язку мережі Інтернет та каналів доступу до неї забезпечене щонайменше двома каналами зв'язку за різними провайдерами Інтернет, що дає змогу в разі перевантаження чи несправності магістральних каналів зв'язку перенаправляти трафік за альтернативним маршрутом. Резервний канал зв'язку в мережі Інтернет працює в режимі гарячого резервування;

- розміщення критично значущих складових ЕТС, що забезпечують доступ до Торгів, у дата-центрі, що надає високий ступінь захисту завдяки незалежним джерелам електроживлення та доступу до мережі Інтернет;

- забезпечення ЕТС резервними процесорними модулями та блоками живлення і запасних функціональних модулів;

- регулярного проведення резервного копіювання серверів ЕТС, програмного забезпечення, архівування електронних журналів;

- зберігання в резервних копіях на носіях інформації в місцях, відокремлених фізично, особливо важливих даних щодо схем роботи (функціональних, електричних, розміщення інформаційних ресурсів, магістральних каналів зв'язку, систем електроживлення і заземлення обладнання), систем управління ЕТС та їхнього моніторингу, конфігурацій обладнання локальної обчислювальної мережі ЕТС Оператора;

- забезпечення багаторівневого захисту від несанкціонованих дій персоналу, пов'язаних із внесенням змін до системи управління ЕТС, записів конфігурацій її обладнання;

- обладнання приміщень Оператора гарантованими системами резервного електроживлення на базі локальних джерел безперервного електроживлення та засобами пожежогасіння, контролем доступу та дистанційного спостереження, що дає змогу не лише обмежити доступ до програмно-технічних комплексів ЕТС, а й забезпечувати цілодобову роботу телекомунікаційних комплексів без присутності обслуговуючого персоналу.

У разі втрати інформації з баз даних її відновлення проводиться з резервних носіїв інформації (магнітооптичних дисків або дисків DVD), отриманих шляхом "холодного" та щоденного "гарячого" резервування бази даних.

16.5.3. Заходи щодо забезпечення безперебійності функціонування ЕТС та інших програмно-технічних засобів для здійснення діяльності щодо проведення Торгів, зокрема у частині запобігання виникненню невпорядкованих умов торгівлі та перевищенню пропускну здатності ЕТС, визначені у **розділі 20-их Правил**.

16.6. Тестування доступу до ЕТС.

Оператор забезпечує можливість проведення тестування Учасниками торгів технічної та функціональної сумісності інформаційно-комунікаційної системи Учасника торгів з ЕТС в порядку, визначеному у **п. 3.1.14** цих Правил.

РОЗДІЛ 17. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТЕХНІЧНОЇ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ. ЕЛЕКТРОННИЙ ДОКУМЕНТООБІГ

17.1. Мета забезпечення технічної та інформаційної безпеки ЕТС.

17.1.1. Системи забезпечення технічної та інформаційної безпеки ЕТС Оператора:

1) мають на меті захист від несанкціонованого доступу та несанкціонованого використання ЕТС, забезпечення цілісності інформації, що обробляється або зберігається в

ЕТС, а також уникнення або мінімізацію ризиків кібератак;

2) повинні давати можливість негайно ідентифікувати та усунути або мінімізувати ризики щодо:

- несанкціонованого доступу до ЕТС або її частин;
- втручання в ЕТС, які суттєво погіршують її роботу або призводять до Збоїв, або втручання в цілісність інформації, зокрема шляхом пошкодження, видалення або приховування даних, або позбавлення можливості доступу до даних;
- перехоплення за допомогою технічних засобів передачі інформації, яка не є публічною, до або від ЕТС.

17.1.2 Оператор повинен повідомляти НКЦПФР про випадки несанкціонованого доступу до ЕТС або її несанкціонованого використання шляхом надання звіту про інцидент, в якому міститься інформація про характер інциденту, заходи, вжиті для реагування на інцидент, та заходи, вжиті з метою недопущення виникнення такого інциденту в майбутньому, відповідно до нормативно-правового акту, який встановлює порядок складання та подання до НКЦПФР звітних даних.

17.2. Вимоги до інформаційної безпеки в ЕТС.

Програмне забезпечення ЕТС відповідає таким вимогам інформаційної безпеки:

- наявність системи захисту інформації, яку не можна відключити і неможливо здійснити оброблення інформації без її використання;
- використання парольного захисту;
- автентифікація підписувача Електронного документа за допомогою використання відкритого ключа сертифіката підписувача під час здійснення будь-яких операцій;
- шифрування даних на всіх етапах документообігу Оператора з Учасниками торгів з метою забезпечення належного захисту інформації під час обміну між різними підсистемами формування та оброблення інформації;
- забезпечення блокування роботи підписувача під час багаторазових спроб (не більше трьох) неправильного введення паролю;
- наявність безперервного технологічного контролю за цілісністю інформації та накладання/перевірка ЕП на всіх Електронних документах Учасника торгів на всіх етапах їх оброблення;
- обов'язкова реєстрація всіх спроб доступу, усіх операцій та інших дій, їх фіксація в ЕТС Оператора у захищеному від модифікації електронному журналі з постійним контролем його цілісності.

17.3. Політика інформаційної безпеки.

17.3.1. Оператором застосовується політика інформаційної безпеки, що базується на законодавстві України та нормативних документах відповідно до вимог НКЦПФР та Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України щодо забезпечення захисту інформації.

Інформаційна безпека визначається як стан захищеності інформації, що характеризується здатністю ЕТС Оператора, її технічних засобів та інформаційних технологій забезпечувати конфіденційність, цілісність і доступність інформації при її обробці в ЕТС та забезпечує її формування, використання та розвиток.

Політика інформаційної безпеки при обслуговуванні ЕТС Оператора будується на тому, що кожний суб'єкт, що взаємодіє з Оператором, самостійно реалізує вимоги до інформаційної безпеки. При цьому в межах комунікаційної взаємодії встановлюється високий рівень довіри до інформаційної безпеки всіх суб'єктів документообігу. Самостійна відповідальність та високий рівень вимог до інформаційної безпеки забезпечує загальну інформаційну безпеку.

17.3.2. Політика інформаційної безпеки Оператора включає вимоги щодо безперервності функціонування ЕТС, в тому числі вірогідність операційних ризиків, їхніх ймовірностей і можливих наслідків, включаючи ідентифікацію та розміщення пріоритетів для критичних процесів, розрахунок ймовірностей їхнього виникнення та оцінку можливих наслідків з оцінкою збитку, вимоги щодо регулярного тестування та відновлення контраварійних планів та процесів.

17.4. Інформаційна безпека та захист інформації в ЕТС.

17.4.1. Захист інформації в ЕТС ведеться для підтримки таких властивостей інформації:

- 1) Конфіденційність - забезпечення отримання інформації тільки авторизованим Учасником торгів, захист від несанкціонованого доступу, витоку та розголошенню інформації;
- 2) Цілісність - захист даних (інформації і програмного забезпечення) на умовах, за якими

дані зберігаються для використання згідно з призначенням, передаються та приймаються в ЕТС без змін (модифікацій);

3) Доступність - забезпечення доступності інформації та основних послуг для Учасників торгів, захист від її можливого блокування та знищення.

17.4.2. Конфіденційність інформації забезпечується використанням шифрування даних.

17.4.3. Цілісність інформації забезпечується застосуванням ЕП.

17.4.4. Доступність інформації забезпечується за допомогою застосування технології гарячого резервування основних серверів ЕТС, резервування каналів доступу в мережу Інтернет та системи резервного електроживлення та інших процедур забезпечення безперервності діяльності відповідно до п. 16.5 цих Правил.

17.4.5. Конфіденційність, цілісність, дійсність та підтвердження авторства інформації під час її оброблення та/або передавання в ЕТС забезпечуються застосуванням засобів криптографічного та технічного захисту інформації, а також виконанням відповідних організаційних та організаційно-технічних заходів.

17.4.6. В ЕТС застосовуються найважливіші принципи інформаційної безпеки, в т.ч. розподіл доступу до інформаційних ресурсів і потоків інформації.

Підписувачі зобов'язані виконувати встановлені законодавством України, цими Правилами, регламентами надавачів електронних довірчих послуг, внутрішніми документами Оператора вимоги щодо забезпечення захисту інформації, що обробляється в ЕТС. Підписувачі несуть відповідальність у випадку порушення вимог з інформаційної безпеки відповідно до законодавства України, цих Правил та укладених ними договорів.

Маршрутизація інформаційних потоків в ЕТС створена таким чином, що отримувачем Електронного документу, створеного Учасником торгів, завжди буде Оператор.

17.4.7. Головними об'єктами захисту в ЕТС Оператора є:

- 1) Заявки та Договори;
- 2) розпорядження Оператора на проведення клірингу, розблокування та переказ Активів;
- 3) Електронні дані, які циркулюють на програмному рівні при обміні інформацією між компонентами ЕТС Оператора;
- 4) ЕП, паролі, системна інформація і дані, що використовуються Оператором (бази даних, довідники, архіви, інформація про Учасників торгів та надані ними Заявки та укладені Правочини (Договори), здійснені операції, тощо);
- 5) Програмно-технічні засоби генерації, обліку і розповсюдження ключової інформації, а також ініціалізації та персоналізації фінансових операцій.

17.5. Мережева безпека.

17.5.1. Мережева безпека в ЕТС будується на базі файрвола із забезпеченням антивірусного контролю трафіка, контролюючи вхідний трафік з мережі Інтернет на файрвол та трафік усередині сегментів корпоративної мережі Оператора. Файрвол управляється адміністратором безпеки Оператора локально. Файрвол розташований на виділеному комп'ютері.

17.5.2. Доступ із мережі Інтернет у внутрішню мережу ЕТС обмежений і контролюється адміністратором безпеки Оператора з використанням фільтрації мережених пакетів даних.

17.5.3. Веб-сервер ЕТС Оператора має дозволений доступ тільки по порту 80.

17.5.4. Система виявлення зовнішніх атак із мережі Інтернет розташована на сервері доступу в мережу Інтернет і забезпечує цілодобовий контроль за несанкціонованим доступом із Інтернет у внутрішню мережу ЕТС Оператора.

17.6. Кіберзахист інформації в ЕТС.

17.6.1. Модель кіберзахисту в ЕТС є комплексом заходів, сил і засобів кіберзахисту, спрямованих на оперативне (кризове) реагування на кібератаки та кіберінциденти, впровадження контрзаходів, спрямованих на мінімізацію вразливості роботи Оператора.

17.6.2. Заходами з кіберзахисту, які здійснюються у процесі впровадження моделі кіберзахисту, є організаційні, правові, інженерно-технічні заходи, заходи з криптографічного та технічного захисту інформації, які проводяться Оператором.

17.6.3. Здійснення заходів з кіберзахисту Оператором передбачає:

- 1) Ідентифікацію - виявлення реальних і потенційних кіберзагроз для запобігання їм і їх нейтралізації;
- 2) захист - розроблення та впровадження методів, засобів, процедур кіберзахисту, спрямованих на забезпечення сталості і надійності функціонування ЕТС;
- 3) виявлення - проведення моніторингу визначення, збору та обробки нетипових подій у

кіберпросторі;

4) реагування - вжиття заходів Оператора, спрямованих на запобігання кіберінцидентам, кібератакам, мінімізації їх можливих наслідків (запобігання виникненню загроз життю або здоров'ю людей та заподіяння шкоди майну), удосконалення систем кіберзахисту, з урахуванням необхідності забезпечення пропорційності та/або співрозмірності можливостей таких систем реальним та потенційним ризикам;

5) відновлення - поновлення штатного режиму функціонування ЕТС після кібератаки, відновлення інформації та відомостей у разі їх пошкодження або видалення, створення умов для проведення розслідування кібератаки.

17.7. Електронний документообіг та технологія обміну інформацією в ЕТС.

17.7.1. Оператор організує електронний документообіг між Оператором та Учасниками торгів, Центральним контрагентом, Депозитарієм. На кожний Електронний документ, що обертається в ЕТС, повинен бути накладений ЕП.

17.7.2. Порядок організації інформаційного обміну під час Торгів, клірингу та розрахунків за Правочинами (Договорами) регламентується законодавчими актами (зокрема щодо електронного документообігу, електронної ідентифікації та електронних довірчих послуг), нормативно-правовими актами (зокрема вимогами НКЦПФР щодо використання електронного підпису учасниками ринків капіталу), цими Правилами, іншими внутрішніми документами Оператора, договорами та регламентами інформаційної взаємодії (зокрема з Центральним контрагентом та Депозитарієм), регламентами надавачів електронних довірчих послуг.

17.7.3. Головним елементом інформаційної безпеки в ЕТС є застосування ЕП, позначки часу та криптографічного захисту при обміні даними між Учасниками торгів та Оператором.

Послуги з ЕП та позначки часу надає надавач електронних довірчих послуг. ЕТС застосовує засоби ЕП, що базуються на атестованих засобах криптографічного захисту інформації та забезпечують безперервний захист інформаційних ресурсів від несанкціонованого ознайомлення з нею та/або її модифікації.

17.7.4. Відповідно до схеми обміну інформацією в ЕТС Оператора передбачені наступні варіанти електронного документообігу:

1) При обміні інформацією з Торговими терміналами Учасників торгів використовуються ЕП надавачів електронних довірчих послуг, перелік яких визначено Оператором відповідно до можливостей інтеграції з програмними засобами ЕТС Оператора.

Оператор публікує на власному Вебсайті відомості щодо надавачів електронних довірчих послуг, чиї програмні засоби можливо використовувати у Торговому терміналі для доступу до Торгів (автентифікація, підписання ЕП Заявок та інших документів, пов'язаних з участю в Торгах, тощо). Отже Учасники торгів мають можливість самостійно обрати для доступу та участі у Торгах надавачів електронних довірчих послуг, за погодженням з Оператором. Рекомендованим варіантом доступу до ЕТС Оператора є застосування Учасниками торгів кваліфікованих ЕП, наданих кваліфікованими надавачами електронних довірчих послуг.

2) При обміні Оператором інформацією з Центральним контрагентом, Депозитарієм тощо використовуються програмні засоби, ЕП та засоби криптографічного захисту інформації, що узгоджуються у відповідних договорах та/або регламентах інформаційної взаємодії.

3) При обміні Оператором інформацією з НКЦПФР та особою, яка провадить діяльність з оприлюднення регульованої інформації від імені учасників ринків капіталу та професійних учасників організованих товарних ринків, використовуються кваліфіковані ЕП, надані кваліфікованим надавачем електронних довірчих послуг, а також кваліфіковані печатки, у випадках, якщо це передбачено нормативно-правовими актами НКЦПФР та/або порядком взаємодії з особою, яка провадить діяльність з оприлюднення регульованої інформації від імені учасників ринків капіталу та професійних учасників організованих товарних ринків.

РОЗДІЛ 18. ТОРГОВИЙ ТЕРМІНАЛ

18.1. Взаємодія між Учасником торгів та Оператором щодо подання Заявок, укладання Правочинів (Договорів) та отримання інформації про хід Торгів забезпечується за допомогою Торгового терміналу.

18.2. Торговий термінал дозволяє виконувати наступні функції:

- подавати Заявки у формі Електронних документів;
- одержувати інформацію щодо стану Грошового ліміту та Ліміту в цінних паперах Учасника торгів в режимі реального часу (on-line);
- одержувати інформацію щодо відхилення Заявок, укладених Правочинів (Договорів),

частково виконаних Заявок, стану їхнього виконання тощо;

- ініціювати розблокування Активів;
- друкувати примірники Виписок з Книги (реєстру) Заявок та Виписок з Реєстру Договорів;
- отримувати інформацію щодо Торгів;
- забезпечувати авторизований доступ користувача (уповноваженого представника Учасника торгів) та унеможливити несанкціонований доступ;
- забезпечувати конфіденційність обміну інформацією під час подання Заявок та укладання Правочинів (Договорів);
- вести бази даних щодо подання Заявок та укладання Правочинів (Договорів);
- відстежувати стан виконання зобов'язань Маркет-мейкера;
- отримувати інші функціональні можливості у відповідності з цими Правилами та договором(ами), укладеним(и) з Учасником торгів щодо доступу до Торгів.

18.3. Підключення Торгового терміналу до ЕТС (у тому числі з використанням програмних засобів (інформаційно-комунікаційної системи), відмінних від Торгового терміналу Оператора та інтегрованих з ЕТС за погодженням з Оператором) здійснюється відповідно до *п. 3.1-3.2* цих Правил та потребує:

- доступу до мережі Інтернет;
- відсутності обмежень доступу до каналів зв'язку з ЕТС;
- ліцензованого антивірусного програмного забезпечення;
- сертифікату ключів ЕП, наданого надавачем електронних довірчих послуг з переліку, визначеного Оператором;
- відповідності іншим технічним вимогам, передбаченим договірними відносинами з Оператором та/або опублікованим на Вебсайті Оператора.

18.4. Для проведення розміщення цінних паперів або аукціону відповідно до *розділів 9-10* цих Правил Оператор може надавати ініціатору (емітенту, андеррайтеру, оференту, іншому продавцю/покупцю) спеціалізований модуль Торгового терміналу, який має наступні функціональні можливості:

- вибір особливостей організації розміщення цінних паперів або аукціону, відповідно до *п. 9.1.5 та 10.1.4* цих Правил;
- перегляд Заявок, поданих Учасниками торгів, у Книзі (реєстрі) Заявок;
- задоволення (акцепт) або відмову у задоволенні Заявок та надання Оператору Електронного документу - повідомлення про перелік задоволених Заявок;
- перегляд Правочинів (Договорів), укладених на Ринках Розміщення або Аукціону;
- підтвердження щодо отримання/переказу Активів на виконання зобов'язань за Правочинами (Договорами) у випадках та на умовах регламентів розміщення/аукціону.

У разі, якщо ініціатором аукціону є член Оператора, то, відповідно до особливостей аукціону, для отримання аналогічних функціональних можливостей може застосовуватися звичайний Торговий термінал.

РОЗДІЛ 19. ДІЇ ОПЕРАТОРА У РАЗІ ВИНИКНЕННЯ ОСОБЛИВИХ (НАДЗВИЧАЙНИХ) ОБСТАВИН

19.1. Під особливими (надзвичайними) обставинами та ситуаціями в роботі Оператора, які за оцінкою керівника (уповноваженої особи) Оператора порушують або можуть порушити нормальний порядок Торгів, попри прийняті заходи щодо забезпечення безперервності діяльності Оператора відповідно до *п. 16.5* цих правил.

19.2. Надзвичайними можуть бути визначені наступні обставини:

1) будь-які події та/або обставини, які за оцінкою керівника (уповноваженої особи) Оператора тимчасово або на невизначений термін зроблять неможливими або значно ускладнять виконання Оператором покладених на нього функцій у відповідності з цими Правилами. До таких подій/обставин, у тому числі, можуть бути віднесені:

- пожежі;
- стихійні лиха;
- тривалі відключення електроенергії;
- масові заворушення, військові дії, демонстрації, акти терору, інші акти насильства;
- інші обставини, що передбачені договорами, укладеними Оператором;

2) будь-які події та/або обставини, які за оцінкою керівника (уповноваженої особи) Оператора створюють або можуть створити загрозу життю та здоров'ю співробітників

Оператора;

3) повідомлення Центрального контрагента та Депозитарію (у випадку проведення Торгів на умовах розрахунків без дотримання принципу "поставка цінних паперів проти оплати") про виникнення надзвичайної ситуації, що може призвести до порушення звичайного порядку проведення Торгів;

4) будь-які інші подібні події або обставини за оцінкою керівника (уповноваженої особи) Оператора.

19.3. Визначення ситуації у діяльності Оператора як надзвичайної здійснюється відповідно до рішення керівника (уповноваженої особи) Оператора.

19.4. У разі визначення ситуації, що виникла, надзвичайною Оператор виконує наступні дії:

1) повідомляє Учасників торгів, Центрального контрагента, Депозитарій (у випадку проведення Торгів на умовах розрахунків без дотримання принципу "поставка цінних паперів проти оплати"), НКЦПФР наявними засобами зв'язку, передбаченими цими Правилами, укладеними договорами або нормативно-правовими актами НКЦПФР, про виникнення надзвичайної ситуації та про заходи щодо її усунення;

2) приймає рішення про зупинення Торгів.

19.5. В якості заходів щодо врегулювання надзвичайної ситуації Оператор має право:

1) зупинити Торги на усіх або окремих Ринках;

2) відмінити результати Торгів на усіх або окремих Ринках, які проводились у день виникнення надзвичайної ситуації та/або у попередній день, визнати такі Торги такими що не відбулися, Заявки не наданими, а Правочини (Договори) нечинними (анульованими);

3) здійснити інші дії у разі необхідності.

19.6. При прийнятті рішення щодо врегулювання надзвичайної ситуації керівник (уповноважена особа) Оператора має право:

1) встановити термін та порядок повідомлення Учасників торгів, Центрального контрагента та Депозитарію (у випадку проведення Торгів на умовах розрахунків без дотримання принципу "поставка цінних паперів проти оплати");

2) встановити термін та порядок виконання рішень керівника (уповноваженої особи) Оператора Учасниками торгів;

3) обумовити порядок набуття чинності рішення керівника (уповноваженої особи) Оператора певними обставинами.

19.7. Рішення керівника (уповноваженої особи) Оператора щодо врегулювання надзвичайної ситуації є обов'язковими для виконання всіма Учасниками торгів.

19.8. Про рішення керівника (уповноваженої особи) Оператора, а також про заходи щодо врегулювання надзвичайної ситуації Учасники торгів, Центральний контрагент, Депозитарій (у випадку проведення Торгів на умовах розрахунків без дотримання принципу "поставка цінних паперів проти оплати"), НКЦПФР повідомляються негайно в день прийняття такого рішення.

19.9. Оператор звільняється від відповідальності у відповідності до чинного законодавства у наступних випадках:

1) визнання ситуації надзвичайною у зв'язку з обставинами, що передбачені у *п.п. 1) п. 19.2* цих Правил;

2) визнання ситуації надзвичайною у зв'язку з обставинами, що передбачені *п.п. 2-4) п. 19.2* цих Правил, за винятком випадків виникнення таких обставин внаслідок вини або бездіяльності Оператора.

19.10. Окремим випадком надзвичайних обставин є виникнення невідповідних умов торгівлі, зокрема Збої в роботі ЕТС, Ситуації цінової нестабільності та інші події, визначені у *розділах 20-21* цих Правил.

РОЗДІЛ 20. НЕДОПУЩЕННЯ ВИНИКНЕННЯ НЕВПОРЯДКОВАНИХ УМОВ ТОРГІВЛІ: ПОРЯДОК ДІЙ У ВИПАДКАХ ТЕХНІЧНИХ ЗБОЇВ ТА ЗАПОБІГАННЯ ПЕРЕВИЩЕННЮ ПРОПУСКНОЇ ЗДАТНОСТІ ЕТС

20.1. Оператор, діючи розумно і передбачливо, приймає заходи, необхідні для профілактики і недопущення виникнення невідповідних умов торгівлі та технічних збоїв в ЕТС.

20.2. У разі виявлення Оператором обставин, що з'явилися в результаті технічного збою, та які роблять неможливим продовження надання послуг, пов'язаних з організацією торгівлі, Адміністратор ЕТС здійснює фіксування факту і часу технічного збою в Журналі технічних збоїв, припиняє Торги та вживає невідкладні заходи, направлені на:

- 1) виявлення і усунення причин, що викликали технічний збій;
- 2) усунення технічних наслідків збою;
- 3) забезпечення збереження інформації, що знаходиться в ЕТС, і відновлення інформації, втраченої в результаті технічного збою.

20.3. У разі технічного збою, що робить неможливим роботу окремого Уповноваженого представника Учасника торгів, причини збою усуваються силами і засобами Учасника торгів, якщо збої виникли з незалежних від Оператора причин, в інших випадках - силами і засобами Оператора.

20.4. У разі неможливості оперативного усунення збоїв Уповноважений представник Учасника торгів за допомогою електронної пошти, телефонного чи інших засобів зв'язку може надати Оператору заяву на скасування (зняття) поданих ним Заявок. Після отримання такої заяви Адміністратор ЕТС невідкладно здійснює скасування (зняття) Заявок, поданих цим Уповноваженим представником Учасника Торгів, в ЕТС.

20.5. У разі виявленні збоїв в ЕТС Адміністратор ЕТС має право прийняти рішення про зупинення Торгів, про що Уповноважені представники Учасників торгів повідомляються з використанням Вебсайту, електронної пошти або іншого доступного каналу зв'язку, а також НКЦПФР відповідно до п. 16.3.6 цих Правил. У разі необхідності, Оператор повідомляє Центрального контрагента про зупинення Торгів. Після відновлення працездатності ЕТС Торги поновлюються.

20.6. Якщо протягом 20 (двадцяти) хвилин відновити працездатність ЕТС неможливо, Оператор має право прийняти рішення про дострокове припинення Торгів. Це рішення доводиться до відома всіх Учасників торгів з використанням Вебсайту, електронної пошти або іншого доступного каналу зв'язку, а також НКЦПФР відповідно до п. 16.3.6 цих Правил. У разі необхідності, Оператор повідомляє Центрального контрагента про дострокове припинення Торгів.

20.7. Незважаючи на наявність технічного збою, Оператор не несе відповідальності перед Учасником торгів і його Клієнтами за упущену вигоду та інші витрати Учасника торгів та його Клієнтів.

20.8. Учасник торгів звільняється від зобов'язань, які випливають з виставлених ним в ЕТС Заявок (зокрема у випадку вчинення Помилкових правочинів), у випадку одночасної наявності таких обставин:

- 1) Учасник торгів не може скористатись ЕТС у зв'язку з технічними несправностями ЕТС, каналів зв'язку або його Торгового терміналу;
- 2) Учасник торгів негайно повідомив про зазначені технічні несправності Адміністратора ЕТС та подав заяву на скасування (зняття) поданих ним Заявок;
- 3) наявні умови для скасування (анулювання або розірвання), змін умов Правочину (Договору), визначені у п.п. 12) п. 6.2 цих Правил.

У цьому випадку Адміністратор ЕТС:

- 1) фіксує в журналі технічних збоїв вищенаведені обставини;
- 2) вилучає (знімає) Заявки відповідного Учасника торгів (за його заявою на скасування (зняття) поданих ним Заявок).

Якщо після усунення технічних несправностей Учасник торгів починає користуватися ЕТС без попереднього повідомлення Адміністратора ЕТС, то він несе зобов'язання, які випливають з виставлених ним в ЕТС Заявок, з моменту поновлення доступу до ЕТС.

20.9. Для запобігання виникненню невідповідних умов торгівлі та перевищенню пропускну здатності ЕТС Оператор впроваджує наступні механізми та процедури:

механізми обмеження кількості Заявок (повідомлень про зміну або скасування Заявок) від одного Учасника торгів на секунду;

механізми запобігання Ситуаціям цінової нестабільності, зокрема, зупинення торгів відповідно до **розділу 21** цих Правил;

процедури контролю за надсиланням, зміною та скасуванням Заявок, а також процедури контролю за вчиненими Правочинами (Договорами).

20.9.1. З цією метою Оператор здійснює наступні заходи:

1) вимагає від кожного Учасника торгів (та кожної особи, яка користується спонсорованим доступом до БТМ - за умови забезпечення використання прямого електронного доступу згідно **п. 3.1.14** цих Правил), надання інформації про їхню організаційну структуру, а також про процедури контролю за надсиланням, зміною та скасуванням заявок та процедури контролю за вчиненими Правочинами (Договорами), які вони використовують та які мають відповідати вимогам Оператора, зазначеним у цих Правилах, нормативно-правових актах НКЦПФР та внутрішніх документах Оператора (зокрема у випадку отримання доступу до ЕТС з використанням програмних засобів (інформаційно-комунікаційної системи), відмінних від Торгового терміналу Оператора та інтегрованих з ЕТС за погодженням з Оператором відповідно до **розділу 3 та п. 18.3** цих Правил);

2) зупиняє допуск Учасника торгів чи його клієнта до Торгів з ініціативи Оператора, відповідного Учасника торгів, Центрального контрагента (якщо це передбачено Правилами клірингу або договором між Центральним контрагентом та Оператором), або НКЦПФР;

3) припиняє або обмежує роботу алгоритмів для скасування надісланих, але не виконаних заявок Учасника торгів або особи, яка користується спонсорованим доступом (за умови забезпечення використання алгоритмічної торгівлі та прямого електронного доступу згідно **п. 3.1.14** цих Правил), в таких випадках:

у випадку зупинення допуску Учасника торгів до Торгів за ініціативою Оператора, особи, Центрального контрагента (якщо це передбачено Правилами клірингу або договором між Центральним контрагентом та Оператором), або НКЦПФР;

в інших випадках, визначених договором між Оператором та Учасником торгів;

4) скасовує Правочини (Договори), вчинені на БТМ помилково через Збій в роботі ЕТС відповідно до **п. 20.4, 20.8** цих Правил;

5) розподіляє вхідні Заявки між різними шлюзами ЕТС (у випадку використання більше, ніж один шлюзу) для уникнення Збоїв в роботі ЕТС.

20.9.2. Оператор розроблює та затверджує внутрішній документ, який визначає заходи щодо забезпечення впорядкованої торгівлі на БТМ, в тому числі безперебійності функціонування програмно-технічних засобів для здійснення діяльності щодо проведення торгів.

Такий внутрішній документ включає:

- порядок застосування заходів з зупинення торгів, а також налаштування параметрів для зупинення торгів, відповідно до вимог Ліцензійних умов (в тому числі можливість коригування параметрів для зупинення торгів, у випадку, якщо це необхідно для забезпечення впорядкованої торгівлі);

- процедури контролю за надсиланням, зміною та скасуванням заявок та процедури контролю за вчиненими правочинами (у тому числі вимоги до наявності відповідних процедур контролю в учасників торгів);

- обов'язок учасників торгів мати власні механізми припинення або обмеження роботи алгоритмів;

- обов'язок учасників торгів щодо надання інформації оператору організованого ринку капіталу;

- випадки зупинення допуску учасників торгів до торгів на відповідному організованому ринку капіталу;

- порядок скасування заявок, в тому числі випадки, строки та процедуру такого скасування, зобов'язання щодо розкриття інформації у зв'язку з таким скасуванням, процедури вирішення спорів у зв'язку з таким скасуванням, а також заходи, спрямовані на мінімізацію помилкових заявок;

- порядок зменшення кількості заявок, що приймаються до опрацювання електронною торговою системою оператора організованого ринку капіталу, включаючи обмеження кількості заявок на одного учасника торгів на секунду на заздалегідь визначених проміжках часу, механізм зменшення кількості заявок, що приймаються електронною торговою системою до опрацювання, який забезпечує недискримінаційні умови для всіх учасників торгів, а також заходи, які вживаються після зменшення кількості заявок з використанням такого механізму.

20.9.3. Оператор оприлюднює на власному Вебсайті внутрішній документ, передбачений у

п. 20.9.2 цих Правил.

20.9.4. Оператор має право, оприлюднювати на власному Вебсайті інформацію про значення максимально допустимої кількості Заявок, що можуть подаватися на секунду або за інші проміжки часу, а також про параметри роботи механізмів запобігання ситуаціям цінової нестабільності відповідно до **розділу 21** цих Правил, у тому числі зупинення торгів.

20.9.5. Оператор зберігає внутрішні документи, передбачені цим пунктом, та записи про заходи, вжиті на їх виконання, щонайменше протягом 5 років.

20.10. Оператор засобами ЕТС забезпечує, щоб на БТМ функціонували такі процедури контролю за надсиланням, зміною та скасуванням (відхиленням) Заявок (пристосовані до кожного з Активів, допущених до Торгів):

- Ліміт (зміни) ціни, який автоматично не допускає включення Заявок, які не відповідають заданим параметрам ціни, в Книгу (реєстр) заявок та застосовується до будь-якої окремої Заявки (або її зміни чи скасування);

- Ліміт обсягу, який автоматично не допускає включення незвично великих за обсягом заявок в Книгу (реєстр) заявок;

- ліміти інших параметрів, які не допускають включення Заявок, що перевищують ці ліміти, в Книгу (реєстр) заявок.

20.10.1. Зазначені ліміти можуть бути статичними (якщо вони встановлюються на заздалегідь визначений проміжок часу) або динамічними (якщо вони безперервно змінюються в ході Торгів).

20.10.2. Оператор забезпечує наступні процедури контролю за надсиланням, зміною та скасуванням Заявок:

- можливість автоматичної зміни значень динамічних лімітів в будь-який період під час Торговельного дня;

- застосування процедур в ЕТС в режимі реального часу;

- автоматичне відхилення Заявок при перевищенні встановлених лімітів;

- можливість включення однієї або ряду Заявок, які перевищують встановлені ліміти, в Книгу (реєстр) заявок на запит відповідного Учасника торгів Адміністратором ЕТС, на тимчасовій основі, за виняткових обставини, без впливу на формування ціни (зокрема Середнього курсу, Ціни відкриття, Ціни закриття та пов'язаних з ними показників, визначених у **розділі 12** цих Правил.

20.11. Для Торгів акціями, депозитарними розписками та цінними паперами біржових інвестиційних фондів, до індексного кошику яких входять виключно акції, в ЕТС встановлюється Мінімальний Крок ціни, залежно від ціни цінного папера, вказаної в Заявці, та середньої добової кількості Правочинів (Договорів) щодо цінного папера відповідно до вимог НКЦПФР.

РОЗДІЛ 21. ЗУПИНЕННЯ ТОРГІВ У ВИПАДКУ ВИНИКНЕННЯ СИТУАЦІЇ ЦІНОВОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ

21.1. Оператор забезпечує, щоб протягом Торговельного дня постійно функціонували належні механізми автоматичного Зупинення торгів у випадку виникнення Ситуації цінової нестабільності та документує параметри та правила застосування механізмів Зупинення торгів, а також будь-які зміни в них та дані про їх застосування.

21.2. Показники (критерії), що характеризують Ситуацію цінової нестабільності, зокрема Граничні значення зміни ціни (підвищення або зниження) Активу, порядок їх розрахунку та застосування встановлюються Біржовою Радою та/або керівником (уповноваженою особою) Оператора відповідно до нормативно-правових актів НКЦПФР цими Правилами та внутрішніми документами Оператора.

21.2.1. Оператор може зупинити Торги Активом, допущеним до Торгів на БТМ (крім державних цінних паперів), у технологіях Торгів, що беруть участь у формуванні Поточної ціни такого Активу, залежно від ступеня зміни Поточної ціни.

У разі зміни значення Поточної ціни Активу, допущеного до торгів на БТМ (крім державних цінних паперів), від останньої Ціни закриття попереднього Торговельного дня не менше ніж на 30% у бік збільшення або зменшення протягом 10 хвилин поспіль з моменту фіксації зазначеної зміни Торги цим Активом зупиняються на 1 годину, але не більше ніж до закінчення Торговельного дня.

У разі зміни Поточної ціни Активу, допущеного до Торгів на БТМ, розрахованої у певний

Торговельний день, у бік збільшення або зменшення на 50% або більше від Ціни закриття хоча б одного з п'яти попередніх Торговельних днів, Торги цим Активом зупиняються на 1 годину, але не більше ніж до закінчення Торговельного дня.

21.2.2. За умови включення Оператора до реєстру ринків МСП, Оператор може зупинити Торги Активом, допущеним до Торгів на БТМ (крім державних цінних паперів), у технологіях Торгів, що беруть участь у формуванні Поточної ціни такого Активу, залежно від ступеня зміни Поточної ціни.

У разі зміни значення Поточної ціни Активу (крім державних цінних паперів), допущеного до торгів на БТМ, включеному до реєстру ринків МСП, від останньої Ціни закриття попереднього Торговельного дня не менше ніж на 50% у бік збільшення або зменшення протягом 10 хвилин поспіль з моменту фіксації зазначеної зміни Торги цим Активом зупиняються на 1 годину, але не більше ніж до закінчення Торговельного дня.

У разі зміни Поточної ціни Активу, допущеного до Торгів на БТМ, включеному до реєстру ринків МСП, розрахованої у певний Торговельний день, у бік збільшення або зменшення на 75% або більше від ціни закриття хоча б одного з п'яти попередніх Торговельних днів, торги цим Активом зупиняються на 1 годину, але не більше ніж до закінчення Торговельного дня.

21.2.3. Оператор зобов'язаний зупинити Торги державним цінним папером (за умови його допуску до Торгів на БТМ) у технологіях Торгів, які беруть участь у формуванні Поточної ціни цього цінного папера, залежно від ступеня зміни Поточної ціни.

У разі зміни значення Поточної ціни державного цінного паперу від Ціни закриття попереднього торговельного дня не менше ніж на 10 % у бік збільшення або зменшення протягом 10 хвилин поспіль з моменту фіксації зазначеної зміни Торги цим цінним папером зупиняються на 1 годину, але не більше ніж до закінчення Торговельного дня.

У разі якщо після поновлення Торгів відбувається зміна Поточної ціни державного цінного паперу від останньої Ціни закриття попереднього Торговельного дня не менше ніж на 20 % у бік збільшення або зменшення протягом 10 хвилин поспіль з моменту фіксації зазначеної зміни, Торги цим цінним папером зупиняються до закінчення Торговельного дня.

21.2.3. Рішенням Біржової Ради та/або керівника (уповноваженої особи) Оператора відповідно до цих Правил можуть визначатися додаткові підстави для зупинення Торгів.

21.3. Оператор здійснює розрахунок Поточних цін відповідно до **розділу 12** цих Правил.

21.4. Оператор у разі перевищення Граничних значень зміни ціни Активу, передбачених **п. 21.2** цих Правил, та Зупинки торгів відповідним Активом здійснює перевірку для виявлення причин, що призвели до Ситуації цінової нестабільності, зокрема щодо наявності ознак маніпулювання, та інформує НКЦПФР про результати перевірки причин цінової нестабільності відповідно до нормативно-правового акта, що регулює складання та подання до НКЦПФР звітних даних.

Також про зупинення Торгів внаслідок настання Ситуації цінової нестабільності Оператор негайно інформує усіма можливими засобами (ЕТС, Вебсайт Оператора, електронна пошта, телефонний та інші види зв'язку) Учасників торгів, а також Центрального контрагента та Депозитарій (за умови визначення такої необхідності в укладених з ними договорах).

В ході перевірки, що здійснюється Оператором у разі виникнення Ситуації цінової нестабільності, можуть аналізуватися наступні фактори:

- відбуття корпоративних та інших подій, що могли вплинути на ціну цінних паперів (виплата доходу, в т.ч. купонного, погашення частини номінальної вартості, зміна відсоткової ставки, зміна умов випуску та обігу цінних паперів, публікація значущої регульованої інформації тощо),

- наявність та актуальність розрахунку останньої Ціни закриття Торговельного дня цінного папера (проміжок часу від дати останніх Торгів, за наслідком яких востаннє змінилася Ціна закриття за цінним папером);

- ступінь відхилення цін Заявок та/або Правочинів (Договорів) щодо державних цінних паперів від справедливих цін, розрахованих відповідно до нормативно-правових актів Національного банку України та оприлюднених на офіційному веб-сайті НБУ, чи інших бенчмарків тощо.

Оператор у разі зупинення торгів Активом, зміна ціни якого перевищує граничні значення, передбачені **п. 21.2** цих Правил, та здійснення відповідної перевірки може зупинити Торги іншими пов'язаними Активами (зокрема цінними паперами того ж емітента, цінними паперами інших емітентів аналогічної та споріднених галузей, Активами, які є базовими активами для фінансового інструмента, Торги яким було зупинено, або фінансовим інструментом, для якого Актив, Торги яким було зупинено, є базовим активом) за погодженням з НКЦПФР.

21.5. Поновлення Торгів здійснюється Оператором за рішенням тих органів (установ), що ініціювали зупинення Торгів, за умови усунення підстав, що викликали Зупинення торгів.

РОЗДІЛ 22. ЗАПОБІГАННЯ ЗЛОВЖИВАННЯМ НА БТМ

22.1. Учасник торгів не має права здійснювати маніпулювання, торгівлю з використанням інсайдерської інформації або намагання її використання, інші ринкові зловживання та вчиняти Нестандартні правочини на БТМ.

22.2. Оператор з метою запобігання зловживанням на ринках капіталу та вчиненню Нестандартних правочинів реалізує, з урахуванням характеру, масштабу та складності діяльності Оператора, наступні процедури та механізми, які поширюються на всі Торги на БТМ, на всі Заявки (а також зміни до них та їх скасування) та всі вчинені Правочини (Договори), незалежно від того, в якій якості діють Учасники торгів при їх надсиланні (вчиненні) та незалежно від клієнтів, в інтересах яких вони надсилаються (вчиняються):

1) розробляє внутрішні документи, які містять ознаки Підозрілих операцій відповідно до законодавства та нормативно-правових актів НКЦПФР, розподіл повноважень, порядок дій та процедури щодо виявлення, ідентифікації, аналізу, перевірки та звітування про такі операції, визначення форми реалізації процедур (в автоматичному режимі засобами ЕТС, з обмеженням втручанням людини, зокрема з підтвердженням окремих дій, або без такого втручання) тощо;

2) забезпечує засобами ЕТС:

- ефективний та постійний моніторинг всіх отриманих Заявок, а також всіх вчинених Правочинів (Договорів), з метою виявлення та ідентифікації Підозрілих операцій (в ході Торговельної сесії та за підсумком Торгів);

- можливість аналізу та порівняння між собою кожного вчиненого Правочину (Договору) та кожної надісланої, зміненої, скасованої або відхиленої Заявку в ЕТС в ході моніторингу та проведення перевірок;

- генерування повідомлень про загрозу (наявність ознак) зловживань із зазначенням Заявок та Правочинів (Договорів), які потребують подальшого аналізу з метою виявлення маніпулювання на БТМ, торгівлі з використанням інсайдерської інформації або намагання її використання;

- автоматизоване зчитування, перегляд та аналіз інформації з Книг (реєстрів) заявок із забезпеченням можливості вибіркової перевірки таких операцій людиною (Адміністратором ЕТС, керівником чи іншою уповноваженою особою Оператора);

- можливість автоматичного відхилення Заявок або намагання їхньої зміни у випадках, визначених у цих Правилах та внутрішніх документах Оператора;

3) перевіряє факти можливого маніпулювання, торгівлі з використанням інсайдерської інформації або намагання її використання на БТМ - у випадку виникнення у Оператора, на підставі аналізу поданих Заявок і укладених Правочинів (Договорів) за підсумками Торгів, обґрунтованих підозр щодо можливості таких зловживань, зокрема може звертатися до відповідних Учасників торгів із вимогою щодо надання інформації та документів відповідно до **п. 22.3** цих Правил;

4) припиняє або зупиняє Торги у випадках, встановлених законодавством України і цими Правилами;

5) проводить дисциплінарні розслідування і застосовує до Учасників торгів дисциплінарні заходи, передбачені **розділом 23** цих Правил та внутрішніми документами Оператора;

6) надсилає НКЦПФР повідомлення про Підозрілі операції відповідно до вимог законодавства та нормативно-правових актів НКЦПФР (у тому числі у разі існування в Оператора підозри, що під час здійснення операцій з Активами використовується або може бути використана інсайдерська інформація, - листом не пізніше наступного робочого дня) відповідно до **п. 22.4** цих Правил;

7) організовує та проводить ефективну та комплексну професійну підготовку для працівників, залучених до процесу моніторингу, виявлення та ідентифікації Підозрілих операцій відповідно до **п. 22.5** цих Правил

8) письмово фіксує та зберігає протягом щонайменше 5 років інформацію про функціонування та будь-які зміни та оновлення процедур та механізмів, передбачених цим пунктом, а також записи про результати аналізу Підозрілих операцій та рішення (включаючи їх обґрунтування) про надсилання або не надсилання НКЦПФР повідомлення про Підозрілі операції;

9) забезпечує в ході внутрішнього аудиту щорічну перевірку ефективності процедур та

механізми щодо запобігання зловживанням та, за потреби, їхнє оновлення;

22.3. При проведенні перевірок фактів можливого маніпулювання, торгівлі з використанням інсайдерської інформації або намагання її використання на БТМ, Оператор має право вимагати від Учасників торгів надати інформацію та документи, які прямо або опосередковано стосуються відповідних Заявок або укладених Правочинів (Договорів), зокрема:

1) пояснення Уповноважених представників Учасників торгів у зв'язку з поданням відповідних Заявок і вчиненням відповідних Правочинів (Договорів);

2) копії доручень Клієнта, на підставі яких були подані відповідні Заявки і укладені Правочини (Договори), копію договору з Клієнтом, на підставі якого подані відповідні доручення, пояснення Клієнта у зв'язку з подачею доручень на укладання відповідних Правочинів (Договорів) (якщо відповідні Заявки були подані за дорученням Клієнта);

3) завірені в установленому порядку копії документів, що підтверджують повноваження посадових осіб Учасника торгів, а також зразки підписів таких посадових осіб.

22.4. Оператор надає НКЦПФР повідомлення про Підозрілі операції на наступних умовах:

- наявність фактів, аналізу та всієї інформації, якою володіє Оператор;
- забезпечення, щоб особа, якої стосується повідомлення про Підозрілу операцію, а також будь-які інші особи, крім тих, які повинні знати про таке повідомлення з огляду на їхні посадові обов'язки в Операторі, не знали про надсилання та дії, пов'язані з підготовкою до надсилання такого повідомлення до НКЦПФР.

22.5. Оператор організовує та проводить ефективну та комплексну професійну підготовку для працівників, залучених до процесу моніторингу, виявлення та ідентифікації Підозрілих операцій, в тому числі до обробки інформації про Заявки та про вчинені Правочини (Договори), а також до запобігання вчиненню Підозрілих операцій. Така професійна підготовка проводиться регулярно із забезпеченням належного та достатнього рівня підготовки відповідно до характеру, масштабу та складності діяльності Оператора.

РОЗДІЛ 23. КОНТРОЛЬ ЗА ДОТРИМАННЯМ ПРАВИЛ ТА ЗАСТОСУВАННЯ САНКЦІЙ ЗА ЇХ ПОРУШЕННЯ

23.1. Оператор здійснює безперервний контроль за цінами на Активи, допущені до Торгів, дотриманням вимог законодавства на нормативно-правових актів НКЦПФР щодо організації торгівлі фінансовими інструментами, дотриманням емітентами та Учасниками торгів цих Правил, інших документів Оператора, що регулюють організацію Торгів, а також рішень Біржової ради та/або керівника (уповноваженої особи) Оператора, шляхом здійснення заходів, передбачених цими Правилами, а також іншими документами Оператора.

Метою такого контролю є:

- запобігання порушенню законодавства, цих Правил та інших внутрішніх документів Оператора під час Торгів та вжиття необхідних заходів;
- виявлення та запобігання порушенню встановленого порядку розрахунків за Правочинами (Договорами);
- запобігання Ситуаціям цінової нестабільності та недопущення виникнення невідповідних умов торгівлі;
- виявлення фактів невідповідності емітента та його цінних паперів, допущених до Торгів, вимогам, встановленим законодавством та цими Правилами;
- запобігання зловживанням на ринках капіталу та вчиненню Нестандартних правочинів тощо.

Оператор у разі порушення цих Правил вживає заходів щодо усунення порушень, застосовує санкції до Учасників торгів, які порушили ці Правила. Оператор повинен повідомити НКЦПФР про виявлені порушення та застосовані санкції відповідно до нормативно-правового акту, який встановлює порядок складання та подання до НКЦПФР звітних даних.

23.2. Заходи дисциплінарної дії до Учасників торгів у випадках порушення ними цих Правил, інших внутрішніх документів Оператора та вимог законодавства України визначаються цими Правилами (зокрема **розділом 3**) та документами Оператора щодо організації дисциплінарного контролю.

23.3. Порушення вимог цих Правил, інших внутрішніх документів Оператора, зокрема

невиконання Правочину(ів) (Договору(ів)), подання Оператору недостовірної інформації тощо є підставою для застосування заходів дисциплінарної дії (санкцій) з боку Оператора до Учасників торгів та/або їх Уповноважених представників, зокрема:

- 1) попередження Члена Оператора;
- 2) тимчасове зупинення допуску до Торгів Учасника торгів та/або Уповноваженого(их) представника(ів) Учасника торгів;
- 3) скасування допуску до Торгів для Уповноваженого(их) представника(ів) Учасника торгів;
- 4) скасування допуску до Торгів (припинення статусу Учасника торгів) для Члена Оператора;
- 5) тимчасове позбавлення Члена Оператора права на участь в Торгах терміном до 12 місяців;
- 6) накладення штрафних санкцій, розмір яких встановлюється окремим рішенням Біржової Ради.

23.4. Порядок дій при невиконанні Правочинів (Договорів), вчинених на Адресному ринку (ринку котирувань) та Ринку РЕПО, в т.ч. порядок визначення винної сторони, можлива сума неустойки, заходи впливу передбачені **розділами 8 та 11** цих Правил.

23.5. Порядок дій при застосуванні санкції у вигляді зупинення чи скасування допуску до Торгів визначено у **п. 3.6-3.7** цих Правил.

При прийнятті Оператором рішення про накладання інших санкцій Оператор повідомляє Члена Оператора не пізніше ніж за 2 робочих дні. Член Оператора має право надати пояснення щодо фактів або їх класифікації, наведених у рішенні Оператора, з наданням доказів у письмовій формі у термін, що не перевищує 2 робочих дні з моменту попередження відповідним органом про накладення на нього санкцій. Біржова Рада зобов'язана розглянути звернення Члена Оператора та винести відповідне рішення, з подальшим його інформуванням.

Член Оператора, на якого накладено санкцію, має право оскаржити рішення про застосування санкції у Арбітражній комісії Оператора, Третейському суді та суді.

23.6. Заходи щодо контролю відповідності емітентів та їх цінних паперів вимогам Правил та порядок дій щодо зупинення чи скасування допуску цінних паперів до Торгів визначено у **розділі 4** цих Правил.

РОЗДІЛ 24. РОЗВ'ЯЗАННЯ СПОРІВ МІЖ УЧАСНИКАМИ ТОРГІВ

24.1. Спори між Учасниками торгів, пов'язані з вчиненням, виконанням, зміною та розірвання Правочинів (Договорів), підлягають розгляду Арбітражною комісією Оператора.

24.2. Порядок діяльності Арбітражної комісії Оператора визначається Оператором та оприлюднюється на Вебсайті.

24.3. Сторони будь-якого спору повинні докласти добросовісних зусиль для вирішення спору дружнім чином, без арбітражу.

24.4. Спори, що виникають щодо Правочинів (Договорів), стороною яких є органи державної органи, розглядаються згідно з чинним законодавством України.

РОЗДІЛ 25. ВИЯВЛЕННЯ, ЗАПОБІГАННЯ ТА УСУНЕННЯ КОНФЛІКТУ ІНТЕРЕСІВ

25.1. Оператор створює та забезпечує функціонування механізму виявлення, запобігання та усунення конфлікту інтересів між будь-якими такими особами:

- 1) Оператором;
- 2) акціонерами Оператора;
- 3) особами, які здійснюють контроль над Оператором та БТМ;
- 4) Учасниками торгів.

25.2. Оператор на підставі законодавства, нормативно-правових актів НКЦПФР, зокрема стандартів корпоративного управління, та Статуту Оператора розробляє та затверджує внутрішні(і) документ(и), де визначено заходи щодо виявлення та запобігання конфліктам інтересів при провадженні професійної діяльності з організації торгівлі фінансовими інструментами.

25.3. Оператор при запобіганні виникненню та врегулюванні конфлікту інтересів, зокрема в ході реалізації управління персоналом, керується наступними основними принципами:

- обов'язок працівників Оператора розкрити відомості про реальний або потенційний конфлікт інтересів;
- індивідуальний розгляд і оцінка матеріальних та репутаційних ризиків для Оператора при виявленні кожного конфлікту інтересів та його врегулюванні;
- конфіденційність процесів розкриття відомостей про конфлікт інтересів та його врегулювання;
- дотримання балансу інтересів Оператора і працівника при врегулюванні конфлікту інтересів.

25.3.1. Здійснюючі свої повноваження/обов'язки працівники Оператора повинні діяти тільки в межах наданих їм повноважень/обов'язків та:

- при ухваленні рішень з приводу ділових питань і виконанні своїх трудових обов'язків керуватися інтересами Оператора без врахування своїх особистих інтересів, інтересів членів сім'ї чи інших близьких осіб;
- уникати ситуацій і обставин, які можуть призвести до конфлікту інтересів;
- негайно, але не пізніше наступного робочого дня з моменту, коли працівник дізнався чи повинен був дізнатися про наявність у нього реального чи потенційного конфлікту інтересів, повідомляти керівника виконавчого органу або інший уповноважений орган Оператора та комплаєнс-менеджера про реальний або потенційний конфлікт інтересів;
- добросовісно сприяти врегулюванню конфлікту інтересів, що виник.

25.3.2. Конфлікт інтересів може вирішуватися наступними способами:

- обмеження доступу працівника до певної інформації, яка може зачіпати його приватні інтереси;
- добровільна відмова працівника або його відсторонення (постійне або тимчасове) від участі в обговоренні та процесі ухвалення рішень з питань, які знаходяться або можуть опинитися під впливом конфлікту інтересів;
- перегляд і зміна функціональних обов'язків працівника;
- тимчасове відсторонення працівника від посади, якщо його особисті інтереси суперечать його функціональним обов'язкам;
- переведення працівника на посаду, що передбачає виконання функціональних обов'язків, не пов'язаних з конфліктом інтересів;
- відмова працівника від свого приватного інтересу, який породжує конфлікт інтересів з інтересами Оператора та ін.
- звільнення працівника.

25.3.3. З метою попередження конфлікту інтересів у діяльності Оператора керівник виконавчого органу або інший уповноважений орган Оператора беруть на себе обов'язок:

- здійснювати ретельне планування діяльності у сфері запобігання та виявлення корупції, зокрема в частині здійснення заходів щодо своєчасного запобігання, виявлення та врегулювання конфлікту інтересів, унесення певних заходів до планів роботи на відповідний рік;
- забезпечувати наявність письмового зобов'язання посадових осіб та співробітників про нерозголошення професійної та/або конфіденційної інформації та повідомлення про наявний (потенційний) конфлікт інтересів;
- організовувати індивідуально-профілактичну роботу з особами, якими в минулому були створені обставини та передумови виникнення конфлікту інтересів, та з особами, які працюють у сферах діяльності з високою ймовірністю корупційних ризиків.

25.4. Оператор обмежує власну інвестиційну діяльність, зокрема не має права виступати стороною Правочинів (Договорів) щодо фінансових інструментів, що укладаються на БТМ, організацію діяльності якої здійснює Оператор.

25.5. Оператор забезпечує додатковий контроль за операціями, які здійснюються на регульованому фондовому ринку акціонерами Оператора та/або особами, які здійснюють контроль над Оператором та БТМ, з метою виявлення, запобігання та усунення конфлікту інтересів, зокрема в частині посиленого аналізу відповідності цін та умов Заявок (зокрема Адресних) та Правочинів (Договорів) за участі таких осіб цінам, що склалися на БТМ, критеріям Ситуації цінової нестабільності та ознакам зловживань згідно **розділів 12, 21 та 22** цих Правил відповідно.

25.6. Для запобігання та усунення конфлікту інтересів між будь-якими Учасниками торгів та/або з Оператором цими Правилами та внутрішніми документами Оператора забезпечується:

- рівний, прозорий, щільно стандартизований та недискримінаційний доступ відповідно до **розділу 3** цих Правил;
- щільно стандартизовані умови Правочинів (Договорів), що вчиняються на БТМ, та договорів з Оператором щодо доступу до Торгів, зразки яких оприлюднюються на Вебсайті Оператора відповідно до цих Правил;
- рівні умови щодо отримання інформації щодо Торгів відповідно до **розділу 15** цих Правил;
- детальний опис та стандартизація прав та обов'язків Учасників торгів відповідно до цих Правил та внутрішніх документів Оператора;
- високий рівень автоматизації бізнес-процесів при обслуговуванні Учасників торгів засобами ЕТС, що мінімізує ризики особистого впливу та виникнення конфлікту інтересів;
- можливості об'єктивного та неупередженого розв'язання спорів між Учасниками торгів відповідно до **розділу 24** цих Правил;
- прозорий, обґрунтований та недискримінаційний характер плати за послуги Оператора відповідно до **розділу 26** цих Правил тощо.

У разі виявлення конфлікту інтересів в Учасників торгів Оператором можуть додатково вивчатися їх операції в контексті наявності ознак зловживань згідно **розділу 22** цих Правил.

РОЗДІЛ 26. РОЗМІРИ ПЛАТЕЖІВ ЗА ПОСЛУГИ ОПЕРАТОРА ТА ПОРЯДОК ЇХ СПЛАТИ

26.1. Перелік видів послуг Оператора та розмір плати за ними (Тарифи) встановлюються Оператором самостійно та затверджуються Біржовою радою.

26.2. Розмір плати за послуги Оператора має бути обґрунтованим та для Членів Оператора має недискримінаційний характер, із врахуванням їх статусу та/або показників торговельної активності (зокрема, зі знижками для Маркет-мейкерів та інших активних Учасників торгів).

26.3. Порядок та строки виконання зобов'язань щодо сплати послуг Оператора встановлюються Тарифами та укладеним з Оператором договором щодо доступу до Торгів.

26.4. Тарифи Оператора обов'язково оприлюднюються у вільному доступі на Вебсайті Оператора у цілодобовому режимі

26.5. Оператор до укладення з клієнтом (Учасником торгів, емітентом тощо) відповідно до цих Правил договору про надання фінансової послуги, пов'язаної з організацією торгівлі фінансовими інструментами, додатково надає такому клієнту інформацію, зазначену у статті 7 Закону України "Про фінансові послуги та фінансові компанії" (зокрема шляхом оприлюднення зазначеної інформації на Вебсайті Оператора).

РОЗДІЛ 27. ПІДТРИМАННЯ ЛІКВІДНОСТІ АКТИВІВ, ДОПУЩЕНИХ ДО ТОРГІВ

27.1. Оператор, за рішенням Біржової ради та/або керівника (уповноваженої особи) Оператора, забезпечує наявність механізмів підтримання ліквідності на БТМ щодо фінансових інструментів, Торги якими проводяться за технологією безперервного аукціону (на Ринку заявок), зокрема щодо:

- 1) акцій, щодо яких існує ліквідний ринок;
- 2) цінних паперів біржових інвестиційних фондів, щодо яких існує ліквідний ринок

Наявність щодо фінансових інструментів ліквідного ринку визначається у порядку, встановленому нормативно-правовими актами НКЦПФР.

27.2. Оператор, за рішенням Біржової ради та/або керівника (уповноваженої особи) Оператора, може забезпечувати наявність механізмів підтримання ліквідності також щодо інших Активів, допущених до Торгів на БТМ.

27.3. Оператор забезпечує, що Учасники торгів, кількість яких є достатньою з урахуванням масштабу та предмета торгівлі на БТМ, для підтримання ліквідності щодо визначених Активів, що допущені до Торгів, зобов'язані на регулярній та прогнозованій основі надсилати щодо таких Активів Тверді котирування за Конкурентною ціною.

27.4. Ліквідність ринку відповідних Активів, які допущені до Торгів, підтримується Маркет-мейкерами.

Інвестиційна фірма (Член Оператора) набуває статусу Маркет-мейкера з дати підписання договору про виконання функцій маркет-мейкера.

Порядок взаємодії Оператора з Маркет-мейкером, його права (зокрема на отримання вигід (винагороди, компенсації тощо)) та зобов'язання щодо підтримки ліквідності регулюються цими Правилами, а також договором про виконання функцій маркет-мейкера.

Оператор повинен постійно контролювати дотримання Маркет-мейкерами умов договорів про виконання функцій маркет-мейкера.

27.5. Договір про виконання функцій маркет-мейкера (зокрема у складі додаткових угод щодо окремих Активів) повинен містити інформацію про:

- 1) фінансовий інструмент або фінансові інструменти, на які поширюється договір;
- 2) мінімальні обов'язки, які повинна виконувати інвестиційна фірма (Член Оператора), зокрема обов'язок на регулярній та прогнозованій основі надсилати Тверді двосторонні котирування за Конкурентними цінами принаймні щодо одного Активу, допущеного до Торгів, а також обов'язок дотримуватися показників загального часу участі у Торгах та обсягів та Граничного спреду котирувань, що надсилаються в ході такої участі, а також інших показників, встановлених в **п. 27.9-27.10** цих Правил;
- 3) умови відповідного механізму підтримання ліквідності (у разі необхідності);
- 4) обов'язки інвестиційної фірми щодо:
 - відновлення Торгів після виникнення Ситуації цінової нестабільності;
 - маркування Твердих котирувань, надісланих до ЕТС Оператора згідно з договором про виконання функцій маркет-мейкера, аби відрізнити їх від загального потоку Заявок;
 - надання на запит Оператора та НКЦПФР записів щодо Твердих котирувань та операцій, пов'язаних з діяльністю з підтримання ліквідності.
- 5) інші положення, передбачені цими Правилами та нормативно-правовими актами НКЦПФР.

27.6. Оператор публікує на власному Вебсайті:

- умови механізму підтримання ліквідності,
- перелік Учасників торгів, що підписали договір про виконання функцій маркет-мейкера,
- перелік Активів, торгівля якими забезпечується відповідно до укладених договорів про виконання функцій маркет-мейкера.

27.6.1. Механізм підтримання ліквідності повинен містити інформацію про вигоди (винагороди, компенсації тощо) Учасникам торгів, які виконують обов'язки за договором про виконання функцій маркет-мейкера, та про вимоги до них в частині загального часу участі у торгах та обсягів та Граничного спреду котирувань, що надсилаються в ході такої участі, виконання яких необхідне для отримання вигод, за таких обставин:

- за нормальних умов функціонування БТМ, якщо в цьому випадку передбачене надання вигод;
- у випадку відхилень від нормальних умов функціонування БТМ, з урахуванням додаткових ризиків, пов'язаних з таким відхиленням.

Оператор визначає показники короткострокових змін в ціні фінансового інструменту та обсягах торгівлі ним, які свідчать про наявність відхилень від нормальних умов функціонування БТМ, зокрема у випадку поновлення Торгів після Ситуації цінової нестабільності.

27.6.2. Механізм підтримання ліквідності, за рішенням Біржової ради та/або керівника (уповноваженої особи) Оператора, може також передбачати, що вигоди за виконання функцій Маркет-мейкера надаються тільки Учаснику(ам) торгів, які продемонструють найкращі показники загального часу участі у Торгах та обсягів та Спреду котирувань, що надсилаються в ході такої участі.

27.6.3. Про внесення змін до механізму підтримання ліквідності Оператор повідомляє всіх Учасників торгів щонайменше за 1 календарний місяць до набрання чинності такими змінами.

27.6.4. Оператор забезпечує однакові вигоди Учасникам торгів, які в однаковій мірі (відповідно до критеріїв та в порядку, встановлених Оператором) виконують обов'язки за договором про виконання функцій маркет-мейкера в частині загального часу участі у Торгах, обсягів та Спреду котирувань, що надсилаються в ході такої участі.

27.6.5. Оператор терміново повідомляє Маркет-мейкерів про існування на БТМ відхилень від нормальних умов функціонування в порядку, визначеному у **п. 21.4** цих Правил.

27.7. На підставі механізму підтримання ліквідності Оператор зобов'язаний укласти щонайменше з трьома Учасниками торгів договір про виконання функцій маркет-мейкера щодо кожного фінансового інструменту, зазначеного у п. 27.1 цього розділу. При цьому Маркет-мейкером вважається особа, яка на постійній основі готова за власний рахунок та за встановленими нею цінами та в межах конкурентних цін вчиняти Правочини (Договори) щодо інших Активів, допущених до Торгів.

27.7.1. Інвестиційна фірма зобов'язана укласти з Оператором договір про виконання функцій маркет-мейкера щодо Активу, допущеного до Торгів на БТМ, якщо така інвестиційна фірма здійснює стратегію маркет-мейкера щодо такого Активу, в рамках якої вона не менше, ніж половину торговельних днів протягом одного місяця:

- надсилає тверді двосторонні котирування щодо такого Активу за конкурентними цінами;
- здійснює купівлю-продаж такого Активу за власний рахунок протягом не менше ніж половини часу Торговельної сесії, під час якої Торги відповідним Активом не зупинені.

27.8. Маркет-мейкер повинен виконувати зобов'язання для підтримання ліквідності активів не менше ніж 80 % Торговельних днів на місяць.

27.9. Зобов'язання, що бере на себе Маркет-мейкер для підтримання ліквідності Активів, допущених до Торгів на БТМ (крім державних облігацій України):

- підтримання Двосторонніх котирувань не менше 60 % часу Торговельної(их) сесії(й);
- Граничний спред двостороннього котирування - не більше 10 %;
- МДО - не менше 20 000 грн (для боргового цінного папера - не менше 200 000 грн);
- підтримання односторонніх котирувань протягом Торговельної(их) сесії(й) лише після вчинення Правочинів (Договорів) на підставі Двосторонніх котирувань протягом цієї (цих) Торговельної(их) сесії(й) на загальну суму не менше 100 000 грн (для боргового цінного папера - не менше 1 000 000 грн).

27.10. Зобов'язання, що бере на себе Маркет-мейкер для підтримання ліквідності державних облігацій України:

- підтримання Двосторонніх котирувань не менше ніж 75 % часу в проміжку між 11:00 та 15:00 годинами в Торговельну(і) сесію(ї);
- у разі якщо між датою виставлення котирувань та датою погашення облігації (згідно з умовами випуску облігації) є щонайменше одна проміжна виплата (купонний платіж, часткова амортизація номінальної вартості тощо), різниця між ефективною дохідністю на купівлю та ефективною дохідністю на продаж має становити не більше ніж 2 процентних пункти;
- у разі якщо між датою виставлення котирувань та датою погашення облігації (згідно з умовами випуску облігації) немає жодних проміжних виплат (купонного платежу, часткової амортизації номінальної вартості тощо), різниця між простою дохідністю на купівлю та простою дохідністю на продаж має становити не більше ніж 2 процентних пункти;
- МДО - не менше 1 000 000 грн;
- підтримання односторонніх котирувань протягом Торговельної(их) сесії(й) лише після укладання Правочинів (Договорів) на підставі Двосторонніх котирувань протягом цієї (цих) Торговельної(их) сесії(й) на загальну суму не менше 10 000 000 грн (за кожним випуском).

При цьому:

проста дохідність (Y_s) - це відносна величина, що характеризує дохід за облігацією та обчислюється за формулою:

$$Y_s = \frac{\sum_{i=1}^T CF_i - P}{P} \cdot \frac{365}{t_T - t_0} \cdot 100\%$$

де:

P - ціна облігації;

Y_s - проста дохідність;

CF_i - виплата за облігацією в момент i в майбутньому;

$t_T - t_0$ - кількість днів між поточною датою та датою останньої виплати;

T - кількість виплат за облігацією в майбутньому;

ефективна дохідність (Y_{TM}) - це відносна величина, що характеризує дохід за облігацією та є коренем такого рівняння:

$$P = \sum_{i=1}^T \left(\frac{CF_i}{\left(1 + \frac{YTM}{100}\right)^{\frac{t_i - t_0}{365}}} \right),$$

де:

P - ціна облігації;

YTM - ефективна дохідність, %;

CF_i - виплата за облігацією в момент i в майбутньому;

$t_i - t_0$ - кількість днів між поточною датою та датою i -ої виплати;

T - кількість виплат за облігацією в майбутньому.

27.10.1. Оператор, за рішенням Біржової ради та/або керівника (уповноваженої особи) Оператора, відповідно до цих Правил та договору Маркет-мейкера з центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну бюджетну політику у сфері управління державним боргом та гарантованим державою боргом, у зобов'язаннях Маркет-мейкера має право встановлювати меншу Граничну величину різниці між ефективною дохідністю на купівлю та ефективною дохідністю на продаж та/або різниці між простою дохідністю на купівлю та простою дохідністю на продаж, та/або більшу величину часу підтримання двосторонніх котирувань та/або МДО, ніж передбачені цим пунктом Правил, про що Оператор повідомляє НКЦПФР офіційним каналом зв'язку не пізніше наступного робочого дня з дати прийняття такого рішення.

27.11. Оператор за погодженням з НКЦПФР, за рішенням Біржової ради та/або керівника (уповноваженої особи) Оператора, відповідно до цих Правил у зобов'язаннях Маркет-мейкера має право встановлювати більшу величину Граничного спреда двостороннього котирування, та/або більшу граничну величину різниці між ефективною дохідністю на купівлю та ефективною дохідністю на продаж та/або різниці між простою дохідністю на купівлю та простою дохідністю на продаж, та/або меншу величину часу підтримання двосторонніх котирувань та/або МДО, ніж передбачені п. 27.9-27.10 цих Правил.

27.12. Інвестиційні фірми звільняються від обов'язку виконання функцій Маркет-мейкера у таких випадках:

1) виникнення Ситуації цінової нестабільності, що спричиняє зупинення Торгів більшістю Активів, Торги якими здійснюються в певному сегменті (режимі, ринку) на БТМ та на які поширюється дія договору про виконання функцій маркет-мейкера;

2) запровадження воєнного або надзвичайного стану, страйки, масові заворушення, вчинення кіберзлочинів;

3) виникнення Невпорядкованих умов торгівлі, які не дозволяють здійснювати чесну, прозору та впорядковану торгівлю, якщо є докази:

- суттєвих затримок або збоїв в роботі ЕТС Оператора;

- надсилання численних помилкових Заявок та вчинення помилкових Правочинів (Договорів); або

- нездатності Оператора надавати послуги;

4) нездатність інвестиційної фірми підтримувати належні механізми управління ризиками у зв'язку з:

- технічними проблемами, зокрема проблемами з потоком даних або іншими функціями, які необхідні для виконання функцій Маркет-мейкера;

- проблемами з ризик-менеджментом, зокрема недостатністю регулятивного капіталу або маржі або проблемами з доступом до клірингу,

- неможливістю хеджування позицій у зв'язку з заборобою продажу цінних паперів без попереднього депонування та резервування.

Оператор звільняється від обов'язку забезпечувати функціонування механізмів підтримання ліквідності у разі настання обставин, зазначених в підпунктах 1 - 3 цього пункту.

Оператор публікує на власному Вебсайті інформацію про настання обставин, зазначених в підпунктах 1 - 3 цього пункту, а також про відновлення нормальних умов функціонування БТМ так швидко, як це технічно можливо.

Оператор розроблює та опублікує на власному Вебсайті інформацію про процедуру повернення до нормальних умов функціонування БТМ після того, як обставини, передбачені цим пунктом, перестали існувати, в тому числі час на таке повернення.

Повідомлення про настання обставин, передбачених цим пунктом, повинно діяти не довше, ніж до закриття Торговельного дня, крім випадків, коли через природу обставин, передбачених підпунктами 1 - 3 цього пункту, таке повідомлення повинно діяти довше.

27.13. У разі невиконання або неналежного виконання Маркет-мейкером своїх зобов'язань для підтримання ліквідності (крім випадків, визначених у п. 27.12 цих Правил) за окремим Активом (групою Активів), які визначаються у додатковій угоді до договору про виконання функцій маркет-мейкера, Оператор направляє Маркет-мейкеру повідомлення про припинення його функцій за вказаним окремим Активом (групою Активів) у вигляді електронного документа у термін не пізніше одного робочого дня після невиконання Маркет-мейкером своїх зобов'язань. З дати, що вказана в повідомленні, додаткова угода про виконання функцій Маркет-мейкера вважається припиненою в частині окремого Активу або розірваною, якщо зобов'язання не виконані за всіма Активами, визначеними у додатковій угоді.

РОЗДІЛ 28. ЗАКЛЮЧНІ ПОЛОЖЕННЯ

28.1. Оператор має право вносити зміни до цих Правил в порядку, встановленому законодавством України.

Зміни до цих Правил в частині, що стосуються порядку вчинення та виконання Правочинів (Договорів) за участю Центрального контрагента, та/або в частині здійснення клірингу прав та зобов'язань та проведення розрахунків за участю Центрального контрагента вносяться за погодженням з Центральним контрагентом.

28.2. У разі змін законодавства України, до приведення цих Правил у відповідність до законодавства України, ці Правила застосовуються у частині, що не суперечить законодавству України.

28.3. Ці Правила розміщуються на Вебсайті Оператора.